147/3

N.IV.a
18

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30512050

45620

ANTONII DE HAEN

S. C. R. A. MAIESTATI A CONSILIIS AVLICIS, ET ARCHIATRI, MEDICINAE IN ALMA ET ANTIQVISSIMA VNIVERSITATE VIENNENSI PROFESSORIS PRIMARII, PLVRIVM ERVDITORVM SOCIETATVM SOCII

DE MAGIA LIBER.

VENETIIS,

LITTERIS REMONDINIANIS.

MDCCLXXVI.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

EMINENTISSIMO PRINCIPI

ANTONIO EVGENIO VICE-COMITI

S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO,

ANTONIVS DE *HAEN.*

M*edicas meas qualeſcumque lucubrationes* Tibi, Cardinalis eminentiſſime, *dicare auſus fui, & partim quidem quod non in ſolis medicis, verum etiam in divinis codicibus, in ſacroſanctæ Ec-*
leſiæ doctrina, inque fontibus theologicis, haud
mnino oſcitanter verſarentur; quorum ſine ope
ut intelligere, aut exponere eum, qui de Magia
aciendus erat, ſermonem, æque vane, quam ar-
oganter, ſuſcepiſſem: partim quod occaſio nulla
ideretur oportunior T i b i *ſinceras meas de* T u a
rga me humanitate, benevolentia, familiarita-
e, atque exiſtimatione, gratias publice teſtifi-
andi.

Morem porro iis pene cunctis familiarem,
ui Summis in Eccleſia, Reve publica Viris, ſuos
icant, dedicantque labores, in condignas illis
udes exſpatiandi, tenuior hæc mea dedicatio
inime imitabitur; cum quod laudum humana-
um ſis oſor acerrimus, tum quod ad Tuas, Emi-
entiſſime Eccleſiæ Princeps, *laudes, pro digni-*
te celebrandas. non mea rauca tenuique fiſtula,
d tuba grandiſona foret opus. Vale & ultra
erita amare me perge.

Dabam Viennæ XIV. Kal. Oct. MDCCLXXIV.

PRÆFATIO.

Materiei pertractationem edo, cujus vel titulus ipſe forſan offendet; ſiquidem poſt toties recuſam Magiam, poſt acres adeo, & ſerias, de eadem vel exiſtente, vel non exiſtente lites, eo demum nunc vergit compluрium ſapientum opinio, ut neque unquam extitiſſe, neque hodie extare, imo neque exiſtere poſſe, hæc ars deteſtanda videatur. Eoque magis, quod ipſa hæc negans Opinio, ad tranquillitatem Rei publicæ conſervandam, tutiſſima multis appareat, & ad innumera iudicia iniqua, rogosque immeritos præveniendos, aptiſſima.

Si hæc opinio veritati niteretur, digna profecto foret, quam ulnis amplecteremur ambabus, quam roſtris unquibusque defenderemus. Nullus ultra Magiæ rumor, nulla Magorum atque Sagarum ſuſpicio foret; æterna tandem oblivione ſepelirentur criminalia eccleſiaſticorum, politicorumque tribunalium acta, omnino numeroſa, quæ non niſi in judicum opprobrium, uni-

verſi

verſique generis humani dedecus, extare dolemus.

Minime vero huius erit felicitatis & vſus hæc eadem opinio, ſi illi, qua ſine ſtabile nihil, Veritas deſit. Et qui extantem credunt, qui Omnipotentis Dei honori ac majeſtati, Eccleſiæque autoritati, detrahi per inficiantem ſententiam arbitrantur, ſuam utique vindicabunt; veritique ne, ſi opinio negans invaluerit, alicubi terrarum impune exerceatur Magia, metuque pœnarum ſoluta increbreſcat, nullum non movebunt lapidem, ut quidquid hac in quæſtione & verum, & demonſtratum habetur, clara in luce collocetur. Vtinam modo demonſtrari ſic Magia poſſet, ut quæ in tribunalibus per negantem ſententiam nunc ſuppreſſa creduntur, non videantur in innocentium detrimentum repullulare! Vtinam ea eſſet hujus demonſtrationis vis, ut maleficorum rumorem, atque ſuſpicionem, longe certius ſuffocaret, quam hucusque oppoſita ſententia potuit! Porro hoc factu impoſſibile eſſe nullus video, quin perficì facili negotio feliciter reor poſſe.

Exemplum hic liceat ex medicina petere, & ad melancholicorum me convertere gentem. Centeni centenos mi-

hi morbos, quibus impeti ſe conqueruntur, enarrant tanta emphaſi, tamque ſerio, ut ni admiſero, iraſcantur; ni credidero, inhumanum me appellent ineptumque Medicum. Nihil interim mihi compertius eſt, quam quidquid hæc quæribunda plebs omnis effutit, aut totum, aut pro parte ſaltem, non niſi luxatæ Phantaſiæ eſſe progeniem. Alterutra proinde ineunda mihi via eſt: vel enim, quo unico ictu præſcindam totum, veram melancholiam negabo; vel ſic melancholiam ipſis admittam, ut deſinere diſcant eadem abuti. Si viam elegerim priorem, veritati detraham, cum vera melancholia nihil certius exiſtat, meosque imaginoſos homines, quibus vera melancholia in confeſſo eſt, potius agam in furorem: poſteriorem autem viam ſi prætulerim, morbum melancholicum, eumque polymorphum, illis dabo, & explicabo; ne vero explicita ipſis veritate abutantur, blando prudentique ſermone conabor vim imaginationis paulatim infirmare, inque curæ ſpem erigere, ſic ut ipſi tandem quantum melancholiæ vere exiſtentis amplificatione a vero aberrarint, ſibique nocuerint, velint nolint fateantur.

Hunc

Hunc in modum Magiam tractare, & oportet, & mihi animus eſt. Exiſtere eandem reor. Probare id conabor ſic, ut ad ſuperſtitionem, atque credulitatem hominum diminuendam, & demum tollendam, longe efficacior hæc demonſtratio futura ſit, quam unquam ab ejusdem negatione ſperari potuiſſet. Multa quidem promitto, ſed promiſſi vadem habeo, eumque eximium, Virum reverendum *Fredericum Spee*, qui ineunte Sæculo XVII. diverſis in locis Sagarum nonnullas ad rogum usque concomitatus eſt. De hoc autem *Ieſuita* egregio quædam hic memorare oportet.

Edidit anno 1631. ſuppreſſo nomine Libellum 459. paginarum in 8. cui Titulus: *Cautio criminalis, ſeu de proceſſibus contra ſagas liber, ad Magiſtratus Germaniæ, hoc tempore neceſſarius, tum autem Conſiliariis et Confeſſariis Principum, Inquiſitoribus, Iudicibus, Advocatis, Confeſſariis Reorum, Concionatoribus, ceterisque lectu utiliſſimus.* Poſuit autem pro epitome, ſive ſumma, totius libri verba *Salomonis* Eccl. III. v. 16. *vidi ſub ſole in loco judicii impietatem, & in loco juſtitiæ iniquitatem.* Tum & ex *Pſalmo II. v.* 10. *Et nunc Reges intelligite: erudimini, qui judicatis terram.*

Liber hic magnæ famæ in *Germania* fuit, aſt, quod miremur, adeo in vicina *Gallia* exiguæ, ut neque *Ludovicus Moreri in Dictionario Edit. 1740.* nec ejus editum anno 1749. *Supplementum*, Autorem, ejusque Librum, cognoverint. Æternæ vero memoriæ eundem ſacravit eruditiſſimus Vir *G. G. Leibnitz, Eſſay de Theodicée N. 96. 97. Edit. Amſt. 1747. Tom. I. pag. 158.* „Hujus egregii „viri, Autoris quippe Libri cui titulus: „*Cautio criminalis* &c. memoria, ait „*Leibnitzius*, grata adhuc debet eſſe eru„ditis, judicioque præditis viris. Multæ „famæ ejus opus fuit, pluresque in lin„guas converſum. Reſcivi a magno „Electore *Moguntiæ* ... hunc Rev. Virum „cum tempore rabiei in Magos eſſet in „*Franconia*, horumque plures eſſet ad „Rogum usque comitatus, quos eo cri„mine immunes eſſe cenſeret, tanta in „eos pietate commotum fuiſſe, ut ea „etiam temporum iniquitate, in qua „ejusmodi teſtimonium periculo non „vacabat, hunc librum, aſt anonymum, „ederet; qui profuit profecto multum, „mentemque ſic mutavit huic ... Ele„ctori, ut, vix autoritatem adeptus, ne „qui ultra cremarentur, interdixerit, „imitatoresque habuerit Duces *Bruno-*

„*polen-*

„*polenſes*, maximamque Principum ac „Magiſtratuum *Germaniæ* partem.“ Liber *LII Capita*, ſeu *Dubia* continet, quæ eum in modum reſolvit Autor, ut neceſſe ſit utriusque Fori Iudices, qui moderato animo hæc pervolvunt, de eo plane convinci, *quod cuicumque ſive accuſantium, ſive accuſatorum de Magia examini, ſit ſuperſedendum, donec facti major probabilitas, ac fere certitudo, conſtiterit aliunde.* Hæc quoque magni *Eſtii* ſententia erat, de quo Viro plura in Operis mei tertia parte.

Porro ſi hic Liber, *Leibnitzio* teſte, plures Eccleſiæ, Reique publicæ Principes, ac Magiſtratus, ſic illuſtravit, ut Iudicum Inquiſitorumque ſuperſtitioni, præoccupationi, avaritiæ, ac rabiei in Sagas indomabili, frenum injicientes, rogos pene extinxerint omnes; id profecto non fecit, quod omnem negaret magicam artem, ſed quod contra Religionis, autoritatis, & experientiæ cujuscumque Viros, eandem ſic exiſtentem affirmaret, *ut citra temeritatem, ac præpoſteri judicii notam*, ut ait, *negari non poſſet.*

Quapropter in Eccleſiæ ac Reipublicæ emolumentum optandum foret, ut ipſum hunc *Spei* Librum Reges omnes,

ac Magiſtratus univerſæ *Europæ*, in ſuam ſinguli Linguam verti, & ſingulis Tribunalibus in normam agendi, quam ultra citraque pergere nefas, traderent. Ceſſarent brevi digni noſtri Autoris exclamationes, quod *ſub Sole* cum Salomone *vidiſſet in loco judicii impietatem.*

At vero ſi tam præclarum ſit *Spei* opus, inquiet quis, cur aliud nunc Publico obtruditur? Inanis omnino videtur ac ſuperfluus eſſe labor. Haud ita putaverim. Iam fere ſeſquialtero ſæculo *Spei* oſſa tegit humus, memoriaque Viri, quæ in Tribunalibus debuiſſet æterna eſſe, ita periit, ut per Acta Criminalia, ipſi longe poſteriora, utrum vel ipſe, vel ejusdem Libellus, unquam lucem viderint, aliæ Regiones dubitarent. Suppreſſa quidem ſuperſtitio Iudicum, non deleta; damnata illorum avaritia, non eradicata fuit. Suprema Poteſtate ad hæc iterum obdormiſcente, vitia hæc repullularunt, *Speanos*que ſuffocarunt labores. Plane invitus hoc demonſtro. Sæculum forte elapſum erat, quod laudatus *Moguntinus* Elector *Ioan. Phil. de Schoenborn*, tunc vero adhuc *Hyperbolenſis* Epiſcopus, omni Sagarum examini *Hyperboli* ſuperſedere juſſiſſet, ac Magicos interdixiſſet Proceſſus; quando

anno

anno 1749. die 21. Menſis Iunii, *Maria Renata*, ſeptuagenaria, Veſtalis *Vnterzellenſis*, ut Saga, *Hyperboli* combuſta eſt. Quid porro inde? Repullulanti malo, funditus æternumque eradicando, credi ceptum eſt in *Italia*, & ſenſim alibi, nihil potentius fore, quam omnis Magiæ negationem; utpote, qua conceſſa, omnis Maleficorum accuſatio, omnis eorundem combuſtio, ſponte fatiſcerent. Hic nunc eſt rerum ſtatus: tota de Magia quæſtio ex eo conſideranda eſt. Quantacumque laude *Speanum* opus ornavi, quantumcumque emolumentum ex eodem merito expecto, non ex æquo nunc & abuſus Magiæ tollet, & eandem docebit exiſtentem; id quod conjungi oportere utrumque ſuperius oſtendi ab illis, quibus Magiam refringere animus eſt.

Dico itaque, quam hic oppugno opinionem, præterquam quod citra injuriam erga Deum, Sanctiſſimamque noſtram Religionem, defendi poſſe vix videatur, plane nihil probare, cum nimium probet. Nimis in confeſſo apud eruditos, haud ſane paucos, eſt hanc diabolicam artem exiſtere: indubitatis experimentis cum Docti, tum Indocti, idem per omnia Sæcula agnoverunt: ipſique

ſique Iudices, quorum furorem taxavimus, ad ejusmodi extrema nunquam perveniſſent, niſi aliquando veros Maleficos indubiis deprehendiſſent argumentis. Neque enim inter *Sprengeri*, *Inſtitoris*, *Delrii*, aliorumque deliramenta, fidem ac veritatem nonnullarum Hiſtoriarum inficias facile ibis. His ergo ſi omnem Magiam injuria neges, mox extravagari, & quod graviter in uno fallaris, neque ullam in ceteris fidem mereri, certo videbere: ſic ut quo Magiam pertinacius negaveris, eo ſis eosdem redditurus obſtinatiores. Veritatem enim perſuadere conaris, negando veritatem; quosque de Veritate rei convincere ſtudes, his ipſius originationem negas. Qualisnam hic perſuadendi modus? Quæ ſpes unquam convincendi? Simplex Veritas eſt, nec ſe defendi unquam erubeſcit, nec mutilata defendi amat. Verum itaque fac homines intelligant: ex vero clare perſpecto, qui obfuſcarint contaminarintque illud, quot falſa, incerta, atque indecora, illi commiſcuerint, quot Victimas innocentes furori ſuo mactarint, quis eundem corrigendi, evitandique ſit modus, fac intelligant, & convincantur.

Hic

Hic demum meus erit Magiam tractandi modus, ad quem nonnulla experientia me duxit. Erat mihi, una cum *Ill. L. B. Van Svvieten*, ab Aug. *noſtra Imperatrice ac Regina* datum in mandatis, ut tres feminas, Rogo, quod Sagæ haberentur, damnatas, ejusque juſſu ex *Croatia* in meum Noſocomium ductas, an veræ Sagæ eſſent, nec ne examinaremus. Nos ambo de Magia exiſtente convicti, has feminas hoc crimine immunes eſſe judicavimus; easdem proinde ut innocentes, & munificentiæ regiæ ſuæ participes, ſuis ædibus familiisque *Auguſta* reſtituit. Aptos profecto nos ad hoc examen non mutilata, ſed integra veritas reddidit, & ut ejusmodi millenas abſolveremus, aptavit. Fatendum interim eſt intricatum ſæpe negotium eſſe, gravemque, ac nonnunquam multiplicem eſſe quæſtionem, quæ haud a ſuprema duntaxat poteſtate, ſed & a Rev. Eccleſiaſticis, atque privatis hominibus, Medico proponatur; ita ut haud omnino mediocrem oporteat eum in hac materie operam locare. Hac de cauſa eandem ab incunabulis repetii, & veritatem rerum integram per omnia ſequutus, ad poſtremam hanc ætatem perduxi; a *Rev. Patre Spee* in

in eo diſſimilis, quod ille iis ſcribens temporibus, quibus pauci exiſtebant, qui Magiam negarent, eandem non probavit, ſed ut demonſtratam præſuppoſuit: ego vero in eam incidens temporum conditionem, in qua Opinio negans cum vulgatior ſit, tum expurgandis Tribunalibus ineptior, ſic Magiam propono, ut primum quid veri in ea ſit, tam aperte, ac fuſe, quam forte fecerit quisquam, exponam; & deinde ex hoc capite rite p.obato, omnem ſuperſtitionem, quamcumque temerariam ſuſpicionem, omnem in putatitios Magos, Sagasque immanitatem, ac furorem, averruncem; ſic tamen ut ſi rariore caſu alicubi ejusmodi execranda impietas committeretur, ea contra Divinarum, Eccleſiaſticarum, ac Politicarum Legum intentionem, impunitate minime gauderet, qua gaviſura foret, ſi Opinio negans praedominaretur.

ORDO

ORDO OPERIS.

EXORDIVM.

Magiæ ſpecies, ac ſingulæ ſpeciei Definitio. Diviſio Operis *pag.* 1.

P A R S I.

CAPVT I.

Argumenta illorum, qui Magiam, nunc deſcriptam, vere exiſtentem contendunt, ac primo quidem ea, quæ ex vtroque Codice ſacro petuntur 5

CAPVT II.

Argumenta eorundem ex Doctrina, Conſuetudine, & Legibus Eccleſiæ, Patrumque doctrina. 29

CAPVT III.

Idem videntur ipſis confirmare Medicorum inclytorum experientia, Virorum ſapientum obſervatio, accuratiſſimorum Hiſtoriographorum intemerata fides. 42

P A R S II.

CAPVT I.

De præcipuis Scriptoribus, qui Magiam, ut vere exiſtentem Artem, negaverunt 56

CAPVT II.

Objectiones, quas recenſiti Capite proxime priore Autores contra Magiam formarunt,

marunt, & primo quidem ex S. Scriptura. Reſponſa ad eadem. 69

CAPVT III.

Reſponſa ad Objectiones contra Magiam, petitas a Doctrina, Conſuetudine, & Legibus Eccleſiæ, Sanctorumque Patrum autoritate. 78

PARS III.

CAPVT I.

Elucidatio quorundam quæ Parte I. & II. dicta ſunt: unde quid, audita utraque parte, tuto credendum ſit, ſponte patet 153

CAPVT II.

Quam prudenter & circumſpecte ad primos Magiæ rumores incedere oporteat: & an ſigna dentur, quibus Magiam veram poſſimus a ſuppoſita internoſcere? Sapientiſſima Eſtii *monita.* Spei *Declamatio de judicum furore in homines de Magia, falſo plerumque, accuſatos* 168

CAPVT III.

Cum Factis evictum ſit, quamvis rarius, nonnunquam tamen dari Magicos morbos, an Medicus certis ſignis a naturalibus morbis eosdem diſcriminet. De triplici eorundem curatione Diſcuſſio. 175

DE

DE
MAGIA.

PARS I.

PROOEMIVM.

Magiæ ſpecies, ac ſingulæ ſpeciei definitio: Motæ de eadem exiſtente, vel non exiſtente lites. Operis diviſio.

Tres quæſtiones ſunt, quæ & ad *Theologiam* potiſſimum, & pro parte ad *Iurisprudentiam* propius ſpectare, quam d *Medicinam*, videntur; quibus nihilominus intermiſceri etiam Medicos haud perraro portet. Ac *Prima* quidem hominum a Dæmone obſeſſorum eſt: hanc, qua Medicus, olvere conatus ſum *Rat. Med. Tom. XV. Cap. IV. Altera* Magiam ſpectat; quæ hoc

Opere pertractatur. *Tertia* novorum miraculorum examinat veritatem: de hac tertia forte poſtea, ſi Deus dignetur conſervare vitam viresque.

Magia, Goëtia, Theurgia, diverſa nomina ſunt, diverſam aliquando, ſæpe eandem, habentia ſignificationem. Videatur hic contra *Porphyrium Platonicum* S. Pater *Auguſtinus*, *Lib. X. de Civ. Dei Cap. IX. de Moyſis* miraculis loquens: „Hæc, inquit, & alia „multa hujuscemodi, fiebant ad commen„dandum unius Dei veri cultum, & multo„rum, falſorumque prohibendum. Fiebant „autem ſimplici fide, atque fiducia pietatis, „non incantationibus, & carminibus, nefariæ „curioſitatis arte compoſitis, quam vel *Ma*„*giam*, vel deteſtabiliore nomine *Goëtiam*, „vel honorabiliore nomine *Theurgiam*, vo„cant: qui quaſi conantur iſta diſcernere, & „illicitis artibus deditos *alios damnabiles*, quos „& Maleficos vulgus appellat (hos enim ad „*Goëtiam* pertinere dicunt,) *alios autem lau*„*dabiles* videri volunt, quibus *Theurgiam* de„putant; cum ſint utrique ritibus fallacibus „Dæmonum obſtricti, ſub nominibus An„gelorum.

In Edit. Op. Aug. Veneta anni 1764. adjecta hæc nota eſt: „*Goëtia* genus Magiæ „eſt, quæ fit per excitationem mortuorum, „ſic dicta a planctu circa ſepulcra. *Theurgia* „vero, quaſi *divina operatio*, appellatur ea, „qua Dii, ſeu Dæmones, certis ſacrificiis & „cere-

„ceremoniis, Paganorum opinione bonis,
„invocantur."

Ne autem nominum & horum, & aliorum, ontinua repetitione ſermonem tædioſum redam, confuſumque Lectorem, *Magorum*, *Diinatorum*, *Pythonum*, *Augurum*, *Sagarum*, *trigum*, & quæ plura id genus ſint, nomine os appellabo, qui quodam, quod ajunt, ſive nplicito, ſive explicito pacto, cum Angelo ævaricatore inito, res nonnullas, Deo perittente, perpetrant, quæ vires excedunt ımanas; ſeu in emolumentum Mortalium, u in eorundem detrimentum: qualia narntur eſſe Morbos hominibus pecudibusque t inferre, aut auferre; quid reſcire a moris; excitare, moderari, auferre Ventos, onitrua, Fulgura, Grandines, Pluvias; annciare futura; per aëra nunc imaginarie, nc vere, vehi a Diabolo; impedire conmmationem Matrimonii; indicare res pertas; infanda cum Dæmone exercere, & quæ ura talia.

Vnde primum quæritur an deteſtanda ejusmodi Ars, hoc definita modo, *Vere* extet?

Veros Magos dari, eo quo explicui ſenſu, irmant plurimi, multi autem negant: quod tem in hoc mirabile, utrique, & qui affirent, & qui negent, iisdem argumentis, eom fonte ſcaturientibus, probari, atque ipſo e clarius evinci, ſuam ſinguli ſententiam tuunt. Vtriusque Teſtamenti pagina ſciet; Divina & Apoſtolica Traditio; & Ec-

 cleſiæ

cleſiæ univerſæ ſive in Conciliis adunatæ, ſive per ſuas Apoſtolicas traditiones inſtructæ, ſive ſua per orbem univerſum unita Patrum, Doctorum, ac Theologorum voce loquentis, ſententia; Hiſtoria omnium ſæculorum; ipſorum demum cum Iudicum teſtimonium, tum accuſatorum ſive confeſſio, ſive negatio, fundamenta argumentandi utrisque præbent.

Deſperandum profecto hic foret, niſi & in Theologicis, in Phyſicis, & in Medicis viſum jam pluries eſſet, ut eorum, qui iisdem armis inſtructi manus conſererent, alter alterum vinceret, ac juſtam de hoſte victoriam reportaret. Igitur quid Scriptura Sacra, quid Traditio, quid Hiſtoria profana, experientiaque docuerit eos, qui affirment, prima Parte ſollicite inquiram. In Parte altera quid cuncta hæc ſacra, profanaque adminicula eis, qui veram Magiam negent, perſuaſerint. In tertia denique, audita parte utraque, judicium diſcretis ſapientibusque Lectoribus relinquam.

PRI

PRIMÆ PARTIS

CAP. I.

Argumenta illorum, qui Magiam, nunc deſcriptam, vere exiſtentem contendunt; ac primo quidem ea, quæ ex utroque Codice Sacro petuntur.

§. I.

n referendo eo, quod ex S. Scripturæ *Vulgata editione* affertur, operæ pretium erit xtus origines conſulere, ne qua aut offen- , aut negligentiæ accuſatio ſit. Magiam im & Catholici negarunt, & Acatholici: *ulgatæ* priores acquieſcunt, poſteriores mime. Hinc uſui venit nunc mihi, in quod venis haud mediocrem operam locavi, Linarum Orientalium ſtudium, quodque prode diu inter ceteras lucubrationes ſemiſepulm, ad incudem revocavi.

Primus Locus S. Scripturæ invenitur *Libr. xodi Cap. VII. & VIII.* Cum *Aaronis* vir- in Colubrum mutata eſſet, *vocavit autem harao Sapientes & Maleficos: & fecerunt iam ipſi, per incantationes ægyptiacas, & cana quædam, ſimilia.* Cum *Moyſes* & *aron* Aquam in ſanguinem mutaſſent, *Fecentque ſimiliter Malefici ægyptiorum incantionibus ſuis.* Cum iidem ſancti Viri Ranas oduxiſſent, *Fecerunt autem & Malefici per*

incantationes ſuas ſimiliter, eduxeruntque Ranas ſuper terram Ægypti. Cum tandem *Moyſes* & *Aaron* Sciniphes produxiſſent, *Feceruntque ſimiliter Malefici incantationibus ſuis, ut educerent ſciniphes, & non potuerunt . . . & dixerunt Malefici ad Pharaonem: Digitus Dei eſt hic.*

Nomina hæc tria in textu hebraico חַרְטֻמִּים & מְכַשְּׁפִים, חֲכָמִים Incantatores, Magos, Genethliacos, Præſtigiatores, promiſcue ſignificant. Quod autem hic legitur *feceruntque ſimiliter*, ſcriptores, qui Magiam negant, cenſent ſic intelligendum eſſe, quod Magi non idem per omnia, ut *Moyſes*, & *Aaron* fecerint, ſed quid, quod utcumque videretur ſimile eſſe: textus hebraicus ubique tamen habet: וַיַּעֲשׂוּ כֵן *& fecerunt ſic, ut Moyſes & Aaron.* Apparet ergo Magos, Deo permittente, auxilio Diaboli, et Serpentes ſeu Dracones, & Ranas, non creatas a Diabolo, ſed ejus ope raptim collectas, exhibuiſſe *Pharaoni*, ut indurarent cor ejus: Aquas vero *recenter effoſſas*, & necdum rubras, (fluvius enim Nilus, ejusque Rivi, nec non omnia ſtagna, *Moyſis* & *Aaronis* opera jam rubuerunt penitus, & putruerunt,) rubro quoque colore infectas putidasque, *Pharaonis*, *Ægyptiorum*que adſtantium oculis, ac naribus, adpoſuiſſe: quæ autumamus eo modo & rubra & putrida ne a ſummo quidem præſtigiatore,

ore, Phyſices ac Chemiæ etiam ſumme gnaro, nico momento, perque Regnum univerſum, ræſtari poſſe.

Quod ſi quem ſuſpicio hic tenet ac ſi, ad Aagorum firmiſſimam aſſertionem, & *Pharao* Rex, & *Ægyptiaci* Aulici, Proceresque, ſe erpentes, ſe Ranas, ſe Aquas colore rubras, tque odore putridas, vehementi vi imagina- onis videre crediidiſſent, qualem vim ima- inationis *Paracelſus* olim, & ſuo ſæculo *Baco Verulamius*, & hoc ſæculo *Andreus*, ſtatue- unt, de qua poſtea latius; negamus hujus oſſibilitatem. Et quidem *Primo* ſtatuimus: t vis firmiſſimæ huiusmodi, indelebilisque naginationis, aliquem inter mortales occu- et, oportere eundem hominem Nervis te- errimum eſſe, nec per omnium ſæculorum xempla tantæ imaginationis vim non niſi in aucis eorum, quos Hypochondriacos, Hy- ericasque, Medicina vocat, animadverſam ſſe. Adeoque rogamus qua autoritate, qua- e ratione vere phyſica, ſtatuere audeant, uod & raro, & in perpaucis duntaxat, per ot ſæcula obſervatum eſt, id univerſam entem cum hypochondriacam, tum ab Iypochondria remotiſſimam, tantopere ıvaſiſſe, ut inter tot hominum millio- es ne unicus quidem extaret, qui Re- em, qui Regni proceres, populique nces, de fuco monuiſſet? *Secundo*. Si *Ægyptios*, a puero ad ſenem usque, vis ad- o enormis imaginationis excœcaſſet, ut Ser-

 pentes,

pentes, Ranasque, quæ non aderant, adeſſe crederent; utque Aquam colore, odoreque carentem, & rubram & putrem vocarent; cur non continuavit hæc imaginationis vis, a Magis in cæteros propagata, ut æque ſciniphes jam ſe videre, quemadmodum olim ranas, ſerpentesque, ſibi fortiter imaginarentur? præſertim cum Magi nunc idem, quod prius, molirentur, tentarentque ſciniphes producere? *Tertio.* Si rariore caſu Atrabiliarii hominis Phantaſia eousque læſa eſt, ut, quod minime adeſt, juret adeſſe, idemque velit ſingulis perſuadere; ejus profecto mens nullis aliis ideis, hanc delentibus, aut per longum tempus, aut per omnem vitam, occupari conſuevit: incredibilis imaginationis vi ſerpentes ſe videre univerſa *Ægyptus* rata, mox oblita ſerpentum, non niſi Aquas rubras putresque videt, olfacitque; brevique poſt, ac ſi nunquam aut ſerpentum, aut mutatæ aquæ ideam concepiſſet, nunc nihil niſi Ranas contuetur. An unquam Ὑποχονδριακοτάτων idea ejusmodi obfirmata, brevi tempore in aliam, æque fortem, convertatur, noviſſe illos oportuiſſet, qui mœſti laborum recordantur, quos ad mutandam Hypochondriacorum phantaſiam læſam fruſtraneos quondam admoverunt. Nec dicant debiliorem ideam fortiore pelli, adeoque ideam ſerpentum deletam ab ea aquarum; hanc iterum a ſuperveniente idea Ranarum; nam, fatentibus ipſis, prima ſerpentum idea non potuit niſi invincibilis eſſe: ergo quod de altera tertiaque fabulantur, ſuis ipſorum principiis adverſatur. Si

Si vero ſint, qui putent, Magos neque produxiſſe aut ſerpentes, aut mutatas aquas, aut Ranas veras; neque easdem imaginationi *Pharaonis*, Ægyptiorumque, repræſentaſſe; ſed potius eorum oculos ſic faſcinaſſe, ac ſi revera talia viderent; his dico *primo* ejusmodi explicationem Verbo divino adverſari, quod dicit, repetitque, Magos non phantaſtico apparatu, ſed ipſa ſua natura vere exiſtentia animalia produxiſſe: quid enim clarius exprimere textus poſſet? *Eduxeruntque Ranas ſuper terram Ægypti.* Qui Magiam negantes hiſtorias ſimiles referunt in ſuis ſcriptis, ea utuntur prudentia, ut addant *hoc vel illud contingere viſum eſſe; Magos hæc vel illa ignaræ plebi, vel phantaſtico homini, falſo perſuaſiſſe*: Verbum Dei ſimplicius enarrat Magos hæc feciſſe, Magos feciſſe quæ *Moyſes* cum fratre feciſſet, *Magos eduxiſſe Ranas ſuper terram Ægypti.* Reſpondeo *ſecundo* quemadmodum qui, ut ſcopulum evadant, in alterum impingentes nihil lucrati fuerunt, ita quoque qui ne fateantur Magos ſimilia produxiſſe, præferunt ſic eiusmodi poteſtatem Diaboli, in phantaſiam omnium vaſti hujus Regni incolarum, ut poſtmodum, urgentibus aliis argumentis, hanc poteſtatem totam negent: unde eorum inconſtantia nihil hic probat, ut in parte altera conſtabit.

Concludimus itaque ex hoc textu, Dei juſtiſſimo judicio permiſſum Angelis prævaricatoribus fuiſſe, ut ipſorum opera Magi quædam efficerent, quæ ſuperarent vires humanas;

haud vero ultra *tertiam Ægypti* plagam: ad *quartam* enim, & ſequentes ſex, viſum Deo fuit hanc ipſis negare poteſtatem.

§. II. Cenſemus Magiam veram deſignari *Deuteronomii* Libri Cap. XIII. *Si ſurrexerit,* inquit Deus, *in medio tui Prophetes, aut qui ſomnium vidiſſe ſe dicat, & prædixerit ſignum atque portentum,* & evenerit quod locutus eſt, *& dixerit tibi: Eamus ut ſequamur Deos alienos, quos ignoras, & ſerviamus eis: non audies verba Prophetæ illius, aut Somniatoris: quia tentat vos Dominus Deus veſter, ut palam fiat utrum diligatis eum.* Prophetes quippe ille, vel Somniator, Dei operatione, & revelatione, futura vaticinabatur, eaque vera, quibus Deus populi ſui erga ſe fidem probare volebat. Sed de hac difficili quæſtione, quomodo Magi futura, quæ Deo ſoli nota, vere vaticinari queant, latius poſtea.

§. III. Legitur *Deuteronomii Cap. XVIII. v. 9. Quando ingreſſus fueris terram, quam Dominus Deus dabit tibi, cave ne imitari velis abominationes illarum gentium: nec inveniatur in te qui luſtret filium ſuum, aut filiam, ducens per ignem, aut qui ariolos ſciſcitetur, & obſervet ſomnia atque auguria, nec ſit maleficus, nec incantator, nec qui Pythones conſulat, nec Divinos, nec quærat a mortuis veritatem . . . Gentes iſtæ, quarum poſſidebitis terram, augures & divinos audiunt.*

In

In Hebræo eſt: *Nec inveniatur in te transire faciens filium ſuum, & filiam ſuam in igne, divinans divinationes.* Divinationes, קְסָמִים vel in bonam ſumuntur, vel in malam partem. In bonam *Ezech. XXI. v.* 21. & *Prov. XVI. v.* 10. ſignificantes *ſagacitatem*, & veluti *ab oraculo ſapientiam*: in malam vero, & Deo abominabilem, ut hic. *LXX. interpretes* habent quoque μαντευόμενος μαντεῖαν, *divinans divinationem*, idque diverſimode: eſt enim Ἀξινομαντέια, divinatio per ſecurim aut aſciam: Ἀςρομαντέια, quæ eſt ex Aſtrorum contemplatione futurorum prædictio: Βελομαντία, ſeu Ῥαβδομαντία, quam *Scapula* ex *B. Hieron. in Cap.* 21. *Ezech.* exponit id Divinationis genus eſſe, ubi mittuntur ſagittæ in Pharetram, & commiſcentur inſcriptæ nominibus ſingulorum, ut videatur cujus ſagitta exeat, & quæ prius civitas debeat expugnari. Νεκρομαντεῖον, vel Νεκρόμαντέια, Vaticinatio ex evocatis mortuis. Reſponſum quod inferorum umbræ evocatæ de futuris reddunt. Οἰονωμαντέια, Vaticinium ex auſpiciis, ſeu ex avibus. Πυρομαντέια, Igniſpicium. Στερνόμαντις, ex cujus pectore Dæmon reſponſa dat. Ψυχομαντεῖον, Locus ubi animæ ſacrificiis evocatæ reſponſa dabant conſulentibus. Hæc ſemel explicanda erant, ne continuo in ſequentibus ea repeteremus. Quod autem *Divinans divinationes* in noſtro textu pravis fuerit abominandisque artificiis uſus, arguit data mortis a Deo ſententia. Redeamus ad textum hebraicum. *Præſti-*

Præſtigiator מְעוֹנֵן *Buxtorfius* in hoc nomen exponit ejus ſignificationem, ut hominis, qui mira dexteritate oculos ſpectantium eludit: verum ſecundum *Aben-Eſra* & *Rabbi Salomonem*, explicat magis in malam partem, ut qui ex nubibus, tempeſtate, & aſtris, prophetam agit; & quidem prava vel arte, vel intentione; cum occidere ejusmodi *Præſtigiatorem* Deus jubeat.

LXX. habent: Κληδονιζόμενος, ominatus. Codex *Alexandrinus:* καὶ κληδονιζόμενος, Et ominatus. *Scapulæ* Augur eſt, *Schrevelio* Ariolus. LXX autem Interpretes vocem מְעוֹנֵן in malam partem accepere: nec mirum, cum mortis pœnam illi indixerit Deus. Ut profecto mirer hanc vocem ab iis, qui negant Magiam, in bonam partem accipi pro Pantomimo, ſive geſticulatore.

Et Augur וּמְנַחֵשׁ accipitur in malam partem pro *augurari pravo artificio*, ut hic, quia morte punitur. Accipitur & in bonam partem pro inſpiratione Prophetarum *Libr. Num. Cap. XXIV. Balaam*, qui bis perrexerat in occurſum Dei, ut ab eo, quid vaticinaturus eſſet, peteret, quum vidiſſet, *quod placeret Domino ut benediceret Iſraëli; nequaquam abiit, ut ante perrexerat, ut augurium quæreret.* Hic vox eadem adhibetur in plurali נְחָשִׁים.

LXX

LXX autem *εἰς ἀπάντησιν τοῖς οἰωνοῖς*, in occurſum auguriis. Quæ vox hic non ſtricta ſignificatione, veluti captum per aves augurium, ſed ut *οἰωνὴ*, commune omnis augurii & divinationis nomen, ſumitur. Sic ut eadem vox in ſingulo textu ſit, ſive a bono, ſive a malo ſpiritu, quis fuerit inſpiratus; & ut Dei ſpiritus in Prophetarum inſpiratu voce eadem utatur, qua ſolet inſpirationes non a ſe, adeoque a ſpiritu immundo, hominibus factas, exprimere.

Balaam, famoſus in *Moabitide* regione vel Magus, vel Propheta Dei, (de hoc enim multa eſt Eruditorum diſſenſio) quem Deus hac occaſione ſuo vaticinari ſpiritu voluit, vilis ac vendibilis animi homo, quem ob id *Iſraelitæ*, Regni *Moabitidis* potiti, occiderunt; hic, inquam, dum in ſuo a Deo ſibi inſpirato vaticinio in hæc verba erumperet: *Non eſt augurium in Iacob*, *nec divinatio in Iſrael*, eadem verba adhibet de auguriis & divinationibus magicis, quibus antea divinas inſigniverat inſpirationes. נַחַשׁ et קֶסֶם

Græcus textus pariter *Οἰωνισμὸς* & *μαντεῖα*. Sunt ergo eadem S. Scripturæ verba, quibus exprimitur modus, quo hominibus aut revelentur ſecreta, aut ſuperantes humanam naturam vires ſuppeditentur, a Spiritu Sancto: & quo abdita pandendi, ac naturam ſuperantia patrandi, poteſtas impiis hominibus datur, non a Spiritu Sancto, ſed diabolico; quando, quamdiu, ac quantum, ipſis permittit Deus.

Et

Et Maleficus וּמְכַשֵּׁף. Significat כִּשֵּׁף in *Pihel præſtigiis uſus ſum.* Dicitur de iis, qui mutant & transformant res naturales ad adſpectum oculi. Sic *Aben-Eſra* in *Exodi VI*[†]. LXX Φάρμακος. Is eſt, qui vel Medicamenta vel Venena parat; poſteriore ſenſu accipiendus hoc loco videtur. Idem ille, qui in textu hebraico *Præſtigiator* dictus eſt, & in Vulgata *incantator*. Vnde videntur Magorum nonnulli venena cognoviſſe, quibus homines incantarent.

Nec incantator; hoc mox vidimus. *Nec qui Pythones conſulat*, *nec divinos.* Hebr. וְחֹבֵר חָבֶר. Significat חָבַר & ſocietatem conjunctionemque, & incantationem vel adjurando factam. Non capio cur Linguæ hebr. peritiſſimus *Arias Montanus* hunc textus locum reddat *Iungens junctionem*, ut & in *Pſalmo LVIII. v. 6.* Vix enim ſignificationem habere videtur: maxime dum idem ipſe *Iſaiæ XXXVII. v. 9.* hanc vocem ipſam per *incantatores*, altera ſcilicet ejus ſignificatione, interpretatus ſit. *Buxtorf*, &, quos excitat, Rabbini cum eo, reddunt *incantans incantationes.* LXX Ἐπαέιδων ἐπαειδὴν, . . *Incantans incantationem.* Ab Ἄδω, vel potius ab Αείδω, cano; & cum præpoſitione ἐπὶ, *cantum laudabilem quemcunque* cano, vel & *cantum pravum*, ſeu *incantationem*, unde ἐπῳδὸς *incantator.* Iam de *Pythonibus.*

Nec

Nec qui Pythones conſulat. Hebr. וְשֹׁאֵל אוֹב *conſulens vel interrogans Pythonem.* אוֹב *Pythonem* ſignificat, ait *Buxtorfius*, „qui reſponſa dando diabolicis artibus homines a Deo avocat. *Levit. XX.* ſignificat & *Vtrem.* Hinc *Pythonis* ſignificatio juxta *Aben-Eſram* quod ex tumido ventre, quaſi utre, oracula depromeret, unde & ἐγγαστρίμυθος *ventriloquus* dictus fuit.“ ed plura de hoc, ubi de *Pythonibus Saulis* & *Pauli* ſermo erit.

Nec Ariolos. Hebr. וְיִדְּעֹנִי futurorum divinator a verbo יָדַע *ſcivit, agnovit, percepit*, unde *Sciolus* dictus, vel qui ſat bene aliquid novit. *Buxtorf* „Apud veteres legitur: Iiddioni eſt, qui ponit os animantis יִדּוּעַ in os ſuum, & os illud poſtea ex ſe loquitur . . . ſpecies divinationis prohibitæ Lev. XX. v. 21.“ LXX habent Τερατοσκόπος. Τέρας ſignum plerumque portentoſum, & licet ſæpe naturali ſenſu ſumatur, multoties tamen de inſolitis monſtris & prodigiis dicitur. Itaque Τερατοσκόπος homo eſt, qui ex rebus prodigioſis futura concludit.

Nec quærat a mortuis veritatem. Hebr. וְדֹרֵשׁ אֶל־הַמֵּתִים *Et ſciſcitatus a mor-*

mortuis. LXX habent: ἐπερωτῶν τοῦς νεκροὺς. *Sciſcitans, percunctans mortuos:* quo ſenſu referunt textum *Libri I. Regum*, ſive *Samuelis Cap. XXX. v.* 8. Καὶ ἐπηρώτησε Δάυιδ διὰ τοῦ Κυρίου, λέγον· Εἰ καταδιώξο ὀπίσω γεδδοῦρ τούτου; *Et ſciſcitatus eſt David a Domino, dicens: An perſequar raptores iſtos?* Unde hoc quoque in ſenſu, notante *Scapula* ἐπερωτάω Θεοὺς, pro *percunctari Deos* ſumitur. Ergo *Chananæi* ſecundum *Hebraicum* textum percunctabantur a mortuis; ſecundum *Septuaginta* percunctabantur mortuos; & ſecundum *Vulgatam* percunctabantur, vel quærebant, a mortuis veritatem.

Morem deteſtandum hunc Iſraëliticæ genti, tempore primi ſui Regis haud infrequentem fuiſſe *ex Libr. I. Regum* manifeſtum fit; ut poſtea latius patebit.

Nec tempore Regum poſteriorum immunes hoc crimine fuiſſe videntur Iudæi. *Iſaiæ Cap. VIII. v.* 19. *Et cum dixerint ad vos: Quærite a Pythonibus, & a Divinis, qui ſtrident in Incantationibus: Nunquid non populus a Deo ſuo requiret pro vivis a mortuis?* Et fere ſic in *Hebræo* eſt. LXX vero videntur utrumque hunc elucidare. *Nonne gens requirit a Deo ſuo? Quid ergo pro vivis requiret a Mortuis?*

Perpetuavitque ſeſe hic nefandus mos per varios populos, uſque in Eccleſiæ tempora. Ita ut celeberrimus *Van Eſpen Iuris Eccl. Part. III. Tit. IV. Cap. III.* hanc Magiæ ſpe-

ſpeciem finiente Sæculo II. ceptoque tertio, invenerit communem fuiſſe; excitatque quoque *Tertullianum*, *Libro de Anima Cap.* 57. ſic ſcribentem: „Publica jam Littera eſt, quæ „animas etiam juſta ætate ſopitas, etiam pro„ba morte disjunctas, etiam prompta huma„tione diſpunctas, evocaturam ſe ab infero„rum incolatu pollicetur." Sed de his ad *Samuelem* mox pluribus.

§. IV. Levit. XIX. v. 26. *Non augurabimini, nec obſervabitis ſomnia.* Et V. 31. *Non declinetis ad Magos, nec ab Ariolis aliquid ſciſcitemini, ut polluamini per eos.* Et Cap. XX. v. 6. *Anima quæ declinaverit ad Magos & Ariolos, & fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra eam, & interficiam illam de medio populi ſui.*

In nullo horum trium, quos collegi, textuum, Deus adverſus Magiam præmunit, eandem negando exiſtentem; ſed ab eadem, & exiſtente, & abominanda, deterruit. Alio profecto, qui Magiam exiſtentem negant, non eo, quo Deus, modo, abſterrent ab ea populum; nam populi ſimplicitatem, credulitatemque, tanquam veram ideæ magicæ originem cauſati, eundem ſalſe rident, quod confugiat ad rem, quæ neque extiterit unquam, neque exiſtere poſſit. Cum igitur Deus Magiam tam populari argumento non confoderit, ſed populum ſuum ab eadem & toties, & tam ſevere, dehortatus fuerit, an non diffidere debemus iis, qui alio, quam Deus, mo-

do, deterrere homines a Magia contendunt? Sed clarius hoc patet *verſu ult. Cap XX. Libr. Levit. Vir, ſive mulier, in quibus Pythonicus vel Divinationis fuerit Spiritus, morte moriatur.* Hebr. *Et vir, ſive mulier, cum fuerit in iis* אוֹב *Pytho, vel* יִדְּעֹנִי *divinans Spiritus,* moriendo morietur. *Græce.* Καὶ ἀνὴρ, καὶ γυνὴ, ὃς ἂν γένηται αὐτῶν ἐγγαστρίμυθος, ἢ ἐπαοίδος, θανάτῳ θανατούσθωσαν ἀμφότεροι. *Vir, vel mulier, quiscumque eorum Pytho vel Incantator ſit, morte moriantur ambo.* Sic dixerat Deus Exod. XXII. v. 18. *Maleficos non patieris vivere.* Hebr. תְחַיֶּה לֹא מְכַשֵּׁפָה. *Sagam vel Præſtigiatricem non vivificabis.* LXX. φαρμακοὺς οὐ περιποιήσετε, ſeu, ut Codices *Alexandrinus, Aldinus, & Complutenſes* habent, οὐ περιβιώσετε, *Veneficos non ſinite vivere.* Veneficos Magorum nomine intelligi ſupra patuit.

Qui Magiam negant, an ſic hanc Legem compoſuiſſent? Deus nullibi dicit: ſi quis falſo ſe Pythonem, ſe Divinatorem, ſe Veneficum appellat, morte puniatur; ſed, *qui ſit* talis: in *quo fuerit* ſpiritus pythonicus, in *quo fuerit* Spiritus Divinationis. Noſtri Adverſarii utique in ſua Lege ſcripſiſſent: *qui eo aut dementiæ, aut pravitatis pervenerit, ut ſe talem venditet, qualis nuſquam vel quis fuerit, vel eſſe poſſit.* Cum igitur Deus in ſingulis hiſce textibus eos ſpiritum magicum vere

re habere, aſſeveret, quo titulo illi oppoſitam ferant divino ſententiam? Profecto qui Magiam vere exiſtentem ſtatuunt, ſi errarent, nonne jure aſſerere, quod tamen nefas, poſſent, ſui cauſam erroris a divina Lege petendam eſſe, qui ipſis Magiam nunquam ut imaginarii quid, verum ut rem, vere exiſtentem, ſemper propoſuerit? Nonne id inde conſequeretur, quod Magiæ omnis inficiatores, in ſuis Legibus Magiam ut rem imaginariam, ſtatuentes, longe prudentiores Deo eſſent? Præſertim cum nihil efficacius fuiſſet ad hominum animos a Magia avertendos, quam ſi Deus eosdem præmonuiſſet quod diabolica ejusmodi ars nulla, imo impoſſibilis, eſſet?

§. V. Sequitur *Pythoniſſæ Endoranæ* hiſtoria, . Reg. Cap. XXVIII. *Et vidit Saul Caſtra Philiſtiim, et timuit, et expavit cor ejus nimis. Conſuluitque Dominum, et non reſpondit ei, neque per ſomnia, neque per ſacerdotes, neque per Prophetas. Dixitque Saul ſervis ſuis: Quærite mihi mulierem habentem Pythonem, et vadam ad eam, et ſciſcitabor per llam. Et dixerunt ſervi ejus ad eum: Eſt mulier Pythonem habens in Endor.*

Hebr. אֵשֶׁת בַּעֲלַת־אוֹב Quærite mulierem, dominam Pythonis, Pythonicam eruditam, expertam valde. LXX. Γυναῖκα ἐγγαρίμυθον. *Mulierem de ventre loquentem.* Videmus nomina Magica promiſcue ſumi, nam

quæ

quæ hic pythonica excellens quæritur, artis Magicæ præſtare ſuprema debebat.

Mutavit igitur habitum ſuum, veſtitusque eſt aliis veſtimentis, et abiit ipſe et duo viri cum eo, veneruntque ad mulierem nocte, et ait illi: Divina mihi in Pythone, et ſuſcita mihi quem dixero Tibi. Hebraice, et Græce, eodem modo. Iuſſit ergo Rex Magicam artem ſuam in actum vocaret, et cum eum, quem indicaturus eſſet, exſuſcitare de Sepulcro deberet, credidit certo, quæ id præſtaret, exiſtere artem.

Et ait Mulier ad eum: Ecce tu noſti quanta fecerit Saul, et quomodo eraſerit Magos et Ariolos de terra: quare ergo inſidiaris animæ meæ, ut occidar? Confirmatur, quod mox notavi, Pythonum, Magorum, Ariolorum, cet. nomina promiſcue ſumi. Hoc ipſo in Capite *Libr. I. Reg. ſive Sam.* legitur mox ab enarrata morte *Samuelis* prophetæ: *Et Saul abſtulit Magos, et Ariolos, de terra* *).

*) Poſſet hic forte reddi *Sagas* ſeu *Pythonicas*, quia in plurali femineo ſcribitur הָאֹבוֹת. Sed in ſecunda declinatione inter numeroſas a generali regula exceptiones et hæc eſt, quia אוֹב feminee terminetur in Maſculino plurali. Hinc non mutavi. An tamen, quia non virum, ſed mulierem potenter pythonicam, quærit Rex, hic textus *Sagas* ſeu *Pythonicas* intelligit, et Divinorum nomine *Magos*? Tunc pluralis feminei hic non eſſet exceptio.

Si

Si meliores Chronologicos ſequamur, *Saul* Magos et Ariolos biennio ante mortem, forte conſilio *Samuelis*, deleverat de ſuo Regno: perſuaſus tamen intra tam breve temporis ſpatium exterminari funditus tenacem adeo gentem non ſic potuiſſe, quin hinc inde ſuperſtites nonnulli eſſent, aut ſaltem relaxata Lege quosdam rediiſſe, jubet quæri num inveniendus eorum quisquam foret, & maxime an optima Saga, an Mulier potenter pythonica, invenienda eſſet?

Quæri ſolet cur, quos ante biennium Magos Sagasque pepulerat *Saul*, nunc conſultaturus eosdem advolet? Credibile fit *Saulem* perſuadente idem vi divinæ Legis *Samuele*, hoc feciſſe, ut Dei iram, quam per inobedientias ſuas in ſe contraxerat, non nihil placaret; minime vero quod ipſi Magiam nullam eſſe perſuaſum eſſet: jam vero penitus repulſum a Deo, & tamen ſuæ populique ſortis prænoſcendæ avidum, quod divino Spiritu ultra non poſſet, immundo Spiritu prænoſcere cupiviſſe.

Perſuaſus, inquam, de Magiæ efficacia ita fuit, ut ad hanc Sagam magiſtram accedens, quemadmodum ſupra iam conſtitit, non prius an, quod rogaturus ſit, præſtare eadem poſſet? roget; ſed ut, quod iuſſurus ſit, præſtare iubeat. Pari ratione Saga doctrix mortuum exſuſcitare iuſſa, pro excuſationis ratione non prætendit mandati impoſſibilitatem, ſed ex Regis prohibitione pœnam mortis. Sic ut &

 Rex,

Rex, & Saga, mortuum excitari per Magiam poſſe, crediderint.

Et iuravit ei Saul in Domino dicens: Vivit Dominus! quia non eveniet quidquam mali propter hanc rem. Dixitque mulier: Quem ſuſcitabo Tibi? Ad hoc iuramentum mortis deponit formidinem, paratamque, ut quem *Saul* iuſſerit exſuſcitet, ſe exhibet. Quam certa, quam ſecura de ſuæ artis poteſtate eſſe non debuit; cum eadem in promiſſis fallente, iratus is, quem, quis eſſet, ignorabat, deferre illam, ut Magam, a ſe Magiæ convictam, ad Regem debuiſſet? *Qui ait: Samuelem mihi ſuſcita. Cum autem mulier vidiſſet Samuelem, exclamavit voce magna.* Videmus hic id fieri, quod *Deut. XVIII.* Deus adeo ſevere prohibuerat, *veritatem quærere a mortuis:* adeoque non prohibere hic inanem hoc faciendi jactantiam, ſed ipſam veritatis a mortuis exquiſitionem; ut hic iterum fit.

Diſputatum eſt, utrum Magi mortuos vere præſentes, an vero phantaſticam duntaxat exhiberent imaginem, ei ſimilem, quæ hominem, quibus in vita notus fuerat, voce, ſtatura, vultuque, referret?

Sunt, qui prioris opinionis, dantur, qui poſterioris ſint. Et ipſi illi qui prioris ſunt ſententiæ, negare ſolent hoc erga *Samuelem* locum habuiſſe: ſic ut vel Dæmonis opera umbra Prophetæ tantum exhibita fuerit, & Deus ea occaſione verba, ab hac veluti um-

bra

bra in aures Regis ſonantia, ſua omnipotentia, Angelorumve miniſterio, produxerit; vel ſi vere *Samuel* fuerit, eum iuſſu Dei, non magica vi, exſuſcitatum fuiſſe.

Ita Libro de anima *Tertullianus* „ſic in illa „ſpecie Magiæ, inquit, quæ iam quieſcentes „animas evellere ab inferis creditur, & con„ſpectui exhibere, non alia fallaciæ vis eſt o„peratior. Plane quia & Phantaſma præſta„tur, quia & corpus affingitur, nec magnum „illi (Diabolo) exteriores oculos circumſcri„bere, cui interiorem mentis aciem excœca„re perfacile eſt.„ Sic ut Diaboli quidem opus *Tertullianus* in hac Hiſtoria agnoſcat, ſed non niſi *Samuelis* phantaſma apparuiſſe arbitretur.

S. Pater *Auguſtinus* Tom. XI. Edit. *Venetæ* antea laudatæ, qua ſemper utar in Libro cui Titulus: *De octo Quæſtionibus Dulcitii Liber unus*, Quæſt. VI *utrum Samuel per Pythoniſſam vere fuerit de inferno evocatus*? argumentis utrinque prolatis, integrum cuique reliquit negantem, affirmantemve ſententiam, amplecti.

Porro hoc iis licitum temporibus erat, quando Liber *Ieſu filii Syrach*, *Eccleſiaſticus dictus*, necdum ab omnibus Catholicis exiſtimabatur Canonicus. Vbi vero poſt Sæculum VI. ſenſim dubium hac de re ſublatum eſt, ac præſertim poſtquam ab Eccleſia in *Sacro-Sancto Conc. Tridentino* ut canonicus pronuntiatus eſt, quin *Samuel* apparuerit ipſus, ultra dubitare non licet.

cet. Sic enim *Eccl. cap. XLVI. v. ult.* legitur: *Et poſt hoc dormivit (Samuel) & notum fecit Regi, & oſtendit illi finem vitæ ſuæ, & exaltavit vocem ſuam de terra in prophetia delere impietatem gentis.* Idem de verbo ad verbum Græcus textus: hebraicus, ſi extiterit olim, periit nobis.

Igitur vere *Samuel* fuit, qui num Sagæ opera, an peculiari Dei diſpoſitione, apparuerit, iam ſupra quæſitum fuit. Qui Dei diſpoſitione unice id contigiſſe cenſent, & Sanctis indignum fore aiunt, & Diabolo impoſſibile, in mundum ab eo revocari. Quin id falſum eſſe manifeſto argui putant ex ipſo illo terrore, qui invaſit, conſpecto *Samuele*, Sagam: quo poſtremo quoque argumento id conſtare autumant plures, ipſam Pythoniſſam vim nullam Magiæ eſſe crediꝺiſſe. Ad hoc elucidandum textus continuandus eſt.

Quum autem vidiſſet mulier Samuelem, exclamavit voce magna, & dixit ad Saul: Quare impoſuiſti mihi? Tu es enim Saul. Perterrita Saga fuit, non quod videret *Samuelem*, ſed quod ex *Samuele* reſciret ignotum eousque ſibi virum ipſum Regem eſſe, qui forte tantummodo, an Saga eſſet, tentaturus veniſſet; iamque eam ipſo actu quod Saga eſſet convictus, morte puniturus eſſet. *Exclamavit voce magna & dixit ad Saul: Quare impoſuiſti mihi? Tu es enim Saul.* Confirmatur hæc expoſitio reſponſo Regis. *Dixitque ei Rex: Noli time-*

re.

re. Quid vidiſti? Firmat mori timidam animam, modo quæ viderit annunciet:

Et ait Mulier ad Saul: Deos vidi adſcendentes de terra. Hebr. אֱלֹהִים *Elohim*, Dii; in Sing. אֱלֹהַּ *Eloha* vel *Eloah*, Deus. Verum *Elohim*, Dii, centies in Sing. pro Deo ponitur, ut in initio Geneſeos: *In principio creavit Elohim, Dii, cœlum & terram.* Sed & *Elohim* Angelos ſignificat. Pſalm. VIII. *Minoraſti eum paulo* minus מֵאֱלֹהִים *ab Angelis.* Ita & *Pſ. XCVIII.* & *Iob. I. v. 6.* Sic ut neceſſe non ſit concludere Deos Deumve intellexiſſe feminam: imo neque Angelos vel Angelum; nam Exodi *XXI. & XXII.* & *Pſ. LXXXI. Elohim* Magiſtratus, iudicesque vocantur. Ipſaque idola *Iud. XVI. III. Reg. II.* Imo Moyſes in plurali elohim vocatur *Exod. IV.* Et Vitulus aureus *Ex. XXXII.* & Arca fœderis *I. Reg. IV.* Quod autem Pythoniſſa intellexerit voce *Elohim* unam modo perſonam, eamque neque Deum, neque Angelum, ſed virum ſpectabilem, primo ex eo liquet, quod legatur *vidiſſe Samuelem*, & viſo eo concluſiſſe illum, qui ſe ignotus conveniſſet, *Saulem* eſſe. Secundo quod rogante Rege: *Qualis eſt formæ?* reſponderit: *Vir Senex adſcendit, & ipſe amictus eſt pallio.* In græco Codice Vati-

cani Exemplaris: *Virum video erectum, adſcendentem de terra, qui Diploide indutus eſt.*

Ex tota igitur hiſtoria conficitur id, ut Saga viderit ab initio *Samuelem*, eumque ſe videre confirmaverit; ut non expaverit viſo eo, ſed per eum cognito Rege, tamquam flagrante, ut vocant, delicto ab eodem deprehenſa; tandem ut per Regem nunc pacata, haud ultra, etiamſi pergeret videre *Samuelem*, quid timuerit: *Samuelem* enim, a *Saule* petitum, exhibere, intentio eius magica erat, univerſique augurii finis.

Et intellexit Saul quod Samuel eſſet, & inclinavit ſe ſuper faciem ſuam in terram, & adoravit. Dixit autem Samuel ad Saul: Quare inquietaſti me, ut ſuſcitarer? Confirmatur iterum hoc *Samuelis* ſermone eum vere exſuſcitatum fuiſſe, eum vere adparuiſſe, eumque ipſum, qui loqueretur, eſſe. Quemadmodum etiam in fine ſui cum Rege colloquii: *Cras autem tu, et filii tui, mecum eritis.* Hebraica & Vulgata ſic, uti etiam Græcus *Complutenſium* Codex; *Vaticanus* vero: Καὶ αὔριον συ, καὶ οἱ υἱοί σου, μετὰ σοῦ, πεσοῦνται. *Et cras tu, & filii tui tecum, cadent.* In hac ultima traductione nulla dificultas eſt, eſt autem in reliquis textibus, niſi ſubintelligamus: *in regione mortis mecum eritis.*

§. VI. *Philippica Pythoniſſa* examinanda tandem eſt. Habetur hiſtoria Actor. Cap. XVI. *Factum eſt autem euntibus nobis ad orationem, puel-*

puellam quandam habentem Spiritum Pythonem, obviare nobis, quæ quæſtum magnum præſtabat Dominis ſuis divinando. Hæc ſubſecuta Paulum & nos, clamabat dicens: Iſti homines ſervi Dei excelſi ſunt, qui annuntiant vobis viam ſalutis. Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem Paulus, & converſus, Spiritui dixit: Præcipio tibi in nomine Ieſu Chriſti exire ab ea. Et exiit eadem hora. Videntes autem Domini ejus quia exivit ſpes quæſtus eorum, apprehendentes Paulum & Silam, perduxerunt in forum ad Principes &c. Vulgata Editio & *Græcus textus* hic per omnia conveniunt.

Ex hac hiſtoria concludimus Imo Philippicam puellam Spiritu pythonico præditam fuiſſe; qui Spiritus, quemadmodum in prioribus conſtitit abunde, & divinatorius Spiritus eſt, & magicus, & diabolicus; futura, præſentia, præterita, enuncians. IIdo Diabolicum hunc Spiritum teſtimonium veritati reddidiſſe, quemadmodum in Evangelio pluries: id quod cum Veritati præjudicaret a Spiritu mendaci laudari, hincque veluti Diaboli, non niſi ſua laudantis, opus videri; & in Evangelio *Servatorem*, & hic *Paulum*, ejusmodi teſtimonium prohibuiſſe, ut Sacræ Religioni & indecorum, & detrimentoſum. IIItio Puellam hanc Diaboli multiſcii opera multa, quæ laterent, pandiſſe, & plura magica edidiſſe, cum legatur multum lucri Dominis ſuppeditaſſe ſuis; & cum, expulſo Spiritu, tanti lucri præciſam ſpem omnem

mnem eſſe dolerent, manus in *Paulum* & *Silam* conjeciſſe. Niſi enim multa vera aut pandiſſet, aut præſtaſſet, brevi actum de ejus fama fuiſſet, *nec magnum quæſtum Domininis ſuis conciliaſſet.* IVto Non agi hic, ut quidam volunt, de ea aptitudine, aſtutia, calliditate, qua in foris ac nundinis polleant Mimi, ſeu Ludii, utpote nullum habente cum Religione commercium; verum de Spiritu divinatorio, quo Diabolus Sacram Religionem, ut ſuum opus, proſtitueret, riſuique exponeret; de Spiritu, quem in nomine Ieſu *Paulus* exire protinus juberet, & quo expulſo omnis quæſtus Dominorum actutum ceſſaret.

PRI-

PRIMÆ PARTIS

CAP. II.

Argumenta eorundem ex Doctrina, conſuetudine, & Legibus Eccleſiæ, Patrumque doctrina.

§. I.

Qui Magiam, ut vere diabolicam artem, proprie dictam, exiſtere credunt, non aliud eos credere, quam univerſa Scripturæ utriusque pagina pluries ſtatuerit, totiesque repetiverit, ex *primo Capite* manifeſtum fit. Vbi vero hi a Sacris Bibliis convertunt ſe ad primitivæ Eccleſiæ Leges, conſuetudinesque, ad Conciliorum antiquiſſimorum Canones, ad Sanctiones Imperatorum, Principumque, qui partim ut Sanctam Eccleſiam hac in re juvarent, partim quia Magiæ crimen etiam ad publicam poteſtatem ſpectat, & ſalubres contra eandem, & ſeveras condidere Leges; dum tandem S. S. Patrum ad hæc omnia doctrinam adjiciunt; gaudent affatim & Eccleſiaſticam poteſtatem ſic ea loca S. Scripturæ intellexiſſe, ut expoſita eadem *primum Caput* dedit, & Autoritatem publicam tum propria experientia, tum veneratione Scripturæ Sacræ, atque Traditionis Eccleſiæ, ad easdem ſuas leges accommodaſſe.

Cui

Cui hæc ſingula congeſta videre volupe eſt, adeat is Celeberr. Virum *L. B. Van Eſpen*, *Part. III. Tit. IV Cap. III.* Eo enim in loco geſta Eccleſiaſticæ atque politicæ Poteſtatis, a primis Eccleſiæ Sæculis, usque in hæc poſteriora, concinno ordine referuntur: geſta, inquam, quæ uno omnia ore Magiam, eiusque partes ſingulas, tanquam Diaboli ope peractas, ac quoddam hominis cum Diabolo pactum includentes, pronunciant. Deſcribit *Eſpenius* noſter ſingulas nefandæ artis ſpecies, Sortilegium, Aruſpicium, quo Mathematici, tunc ſic dicti, Aſtrologi quoque, & Genethliaci, comprehenduntur, Maleficium, Necromantiam. Nomina hæc canonice expoſita ab Autore, hic inſerere non eſt opus, cum in horum ſingulis diabolicum agnoſci commercium ſponte fateatur; de quo commercio ſolo tota noſtra exiſtit Diſceptatio. Laudat hic Concilium *Ancyranum*, quod celebratum ad annum 314. videtur, cuius XXIV. Can. legitur „Illos, qui Gentilium more Divinos con„ſulant, homines ad ſe vocantes, ad Malefi„cia ſeu detegenda ſeu ſolvenda, quinque an„norum pœnitentiam agere debere, & qui„dem tribus annis proſtratos, & duobus nec„dum S. Sacrificio admiſſos.„ Addiderim ad hoc Concilium aliud dictum *Illiberitanum*, quod ad annum 305. refertur, cuius Canon VI. ſic habet. „Si quis Maleficio interficiat alte„rum, eo quod ſine idololatria perficere ſce„lus non potuit, nec in fine impertiendam illi „eſſe communionem.„

Por-

Porro notari præprimis oportere videtur, hunc Canoniſtarum Principem, omnes Eccleſiæ, Principumque Leges, tam ad damnandam Magiam, quam ad Magos quoscunque, ſive pœnis eccleſiaſticis ſubjiciendos, ſive ad eosdem a Poteſtate politica igne cremandos, referentem, nullius unquam ſeu Legis, ſeu Diſſertationis, meminiſſe, quibus alii & Eccleſiaſticorum errorem, & Principum deceptionem, vel ex eo demonſtrarent, quod nulla exiſteret Dæmonis in res creatas, hominesque poteſtas, quodque nulla daretur ope Diaboli Magia, adeoque hæc non niſi præſtigiatrix ars eſſet. Si enim id verum foret, quod in eorum Diſſertationibus, qui veram Magiam negant, audacter ſcriptitatum fuit, ſcilicet *Eccleſiam nunquam Magiam veram admiſiſſe;* Leges utique, Diſſertationesque extarent, contrariæ prioribus: & quia conſuetudine generali Conciliorum particularium Actus & ad Eccleſias alias, & præprimis ad Romanam, mitti ſolebant: & hæc duo Concilia ad alias Eccleſias, ac præcipue ad Romanam, proinde miſſa erant; Eccleſia, *Ancyrani* ſaltem tempore, pace tranquilla in Occidente gaudente; Pontifex Romanus, & aliæ Eccleſiæ, reclamaſſent contra utriusque Synodi de Magia errorem, eumque mox in alio Concilio correxiſſent. Porro, cum nihil ſimile tunc contigerit, palam fit, quemadmodum *Illiberitanos, Ancyranosque* Patres, ita univerſam Eccleſiam crediſiſſe. Equidem ut paſſim in aliis negotiis, ita & in hocce, fatetur, imo innuit

Eſpe-

Eſpenius, homines quosdam præoccupatione mentis errare, extravagarique poſſe; verum hæc ad Eccleſiæ ipſius doctrinam non pertinent: ut poſtea conſtabit latius.

Profecto ab ipſis prioribus Eccleſiæ Sæculis, Eccleſia prævaricatorum Angelorum malitiam, in homines invidiam, nocendique voluntatem, tum & Dei, per omnia æque ſapientis, ac juſti, permiſſu poteſtatem, conſtanter agnovit. Vnde Exorciſtas ſingulis in locis conſtituit, eosque deinde inter *quatuor Ordines minores* diſpoſuit. Hinc Dæmonum in homines poteſtatis gnara, a Baptizandis eosdem adjurando repellit; jubetque hos renunciare Diabolo, omnibusque Diaboli & operibus & pompis: id quod ab Eccleſia, præter alias ſignificationes, etiam de Magiæ renuntiatione intelligi *Daniel Sennertus*, acatholicus quidem, ſed egregius Medicinæ Scriptor, *Pract. Libr. VI. Part. IX. Cap. VIII.* optime explicuit. „Et non ſine „cauſa, inquit, de Magia agens, ab antiqua Eccle„ſia inſtitutum, ut baptizandi renuncient Diabo„lo, & omnibus operibus ejus." Eruditiſſimus hic Medicus hanc ipſam Eccleſiæ ceremoniam, ejusque talem ſignificationem, impio *Paracelſo* oppoſuit, qui *Libro de occulta Philoſophia* Medicos, in *Vniverſitatibus* bene edoctos Medicinam, oportere deinde Magos Sagasque conſulere, ac iisdemque Magiam addiſcere, contendebat.

Si præterea legamus Orationes, quas a remotiſſi-

motiſſimis Sæculis univerſa per orbem Eccleſia Dei in adminiſtrando Regenerationis Sacramento, in benedicendo Aquæ, Sali, ceterisque Eduliis, fundere Deo ſolet: Si attendamus ad preces, quibus ad menſam Deum rogat, ut benedicat aſſumendis; preces, inquam, quas ad prandium, cœnamque, per XVII. Sæcula fundi ſolitas, intoleranda recentium hominum protervitas abrogare contendens, am, inſalutato Deo, ſe ferarum more ſaginat: Si denique attendamus ad morem Eccleſiæ, ſe adverſus Diabolum muniendi, cujus, Sæculo ecundo finiente, jam meminit *Tertullianus* n Apologia, ad omnem ingreſſum & egreſſum, d cibos potusque, ad dormiendum, & evigilandum, frontem crucis ſigno, ut ait, tegendi; Si, inquam, ad ſingula hæc animum dvertimus, an non cum *Vicentio Lirinenſi*, Autore Sæculi V. inchoantis, *Libro contra Hæreſes*, *Cap. III.* dicente: „In ipſa Catholica Eccleſia magnopere curandum eſt, ut id teneamus, quod ubique, quod ſemper, quod ab omnibus creditum eſt; hoc enim vere, proprieque Catholicum" an, inuam, cum hoc Autore, quod vera Magia xtet Catholicam Eccleſiam ſtatuere, fateri non ogimur?

Sed ultra pergendum eſt. Per ipſos S. S. atres luculenter confirmari hanc conſuetudiem, ſententiamque Eccleſiæ, certo certius t. Iuvat hic aliquorum meminiſſe, ac præue *S. Auguſtini*, quem Summi Pontifices,

quem Concilia, univerſæ Eccleſiæ catholicæ & teſtem, & vocem, appellarunt.

Libr. de Civ. Dei X. Cap. XVI. „Quibus „igitur Angelis, inquit, de beata & ſempiter-„na vita credendum eſſe cenſemus? utrum illis, „qui ſe religionis ritibus coli volunt, ſibi ſa-„cra, & ſacrificia flagitantes a mortalibus exhi-„beri, an iis, qui hunc omnem cultum uni „Deo creatori omnium, deberi dicunt?" Qui hic nequaquam magicum pravorum Angelorum cultum, ſed ſolam, in qua hi adorabantur, idololatriam intelligentes, Magiam negant, oſtendunt ſe minime attendiſſe ad S. Patris diſtinctionem, quam hoc ipſo Capite inter & cultum Dei, & falſorum Deorum, & pravorum Angelorum, fecit.

Qui negant aliquam ſive expreſſæ conditionis, ſive pacti, cum dæmone mentionem prioribus Eccleſiæ Sæculis factam eſſe, audiant *Auguſtinum hoc ipſo Libro Cap. IX.* dicentem: „Quamquam *Porphyrius* admoneat utendum „alicuius dæmonis amicitia . . . cavendum „tamen dæmonum ſocietatem expreſſa „quodammodo confeſſione."

Libr. VIII. Cap. XIX. de Civ. D. „Omnia „miracula Magorum quos recte adverſarius „cenſet eſſe damnandos, doctrinis fiunt & o-„peribus Dæmonum."

Libr. XXI. de C. D. Cap. VI. cui titulus *Quod non omnia Miracula naturalia ſint, ſed pleraque humano ingenio modificata, pleraque autem*

autem dæmonum arte compoſita; agens de iis quæ pro Miraculis habentur, quia non ea ingenium humanum comprehendit, & tamen naturalia ſunt; deque his, quæ tam apud Ethnicos, quam apud Chriſtianos, vera miracula fuerunt; „addimus, ait, ad iſtam Lucem (in Veneris „templo) inextinguibilem & humanarum & „magicarum, id eſt per homines dæmoniaca„rum artium, & ipſorum per ſe ipſos Dæmo„num multa miracula: quæ ſi negare vo„luerimus, eidem ipſi, cui credimus, „ſacrarum Litterarum adverſabimur „veritati."

Memorabile autem eſt, quomodo Magiæ omnis originem explicat eodem in loco *Auguſtinus.* „Illiciuntur autem dæmones ad inhabitandum per Creaturas, quas non ipſi, ſed Deus condidit, delectabilibus pro ſua diverſitate diverſis, non ut animalia cibis, ſed ut Spiritus ſignis, quæ cujusque delectationi congruunt, per varia genera lapidum, herbarum, lignorum, animalium, carminum, rituum. Ut autem illiciantur ab hominibus, prius eos ipſi aſtutiſſima calliditate ſeducunt, vel inſpirando eorum cordibus virus occultum, vel etiam fallaciis amicitiis apparendo, eorumque paucos ſuos Diſcipulos faciunt, plurimorumque Doctores. Neque enim potuit, niſi primum ipſis docentibus, diſci quid quisque illorum appetat, quid exhorreat, quo invitetur nomine, quo

„cogatur. Vnde Magicæ artes, ea„rumque artifices, extiterunt."

Serm. XC. No. V. p. 490. Edit. Ven. Auguſtinus quid *veſtis nuptialis* ſit exponens, non ſitam hanc eſſe docet in Sacramentorum uſu, cum hiſce & Mali abutantur; nec in jejuniis, quo & ſe mali macerent; neque etiam in Miraculis: „hæc enim non ſoli boni faci„unt & mali; ſed aliquando non faciunt bo„ni. Ecce in vetere populo Magi *Pha„raonis* miracula faciebant, *Iſraelitæ* non fa„ciebant: in *Iſraelitis* ſolus *Moyſes* & *Aaron* „faciebant, ceteri non faciebant, ſed vide„bant, timebant, credebant. Numquid „meliores Magi Pharaonis, miracu„la facientes, quam populus Iſrael, qui „miracula facere non valebat, & ad Deum „tamen populus pertinebat?"

De Trin. Libr. III. p. 65. Tom. XI. „Eſt „unus Creator Deus, ex cuius ineffabili po„tentatu fit etiam, ut quod poſſent hi Angel„ſi permitterentur, ideo non poſſint, quia „non permittuntur. Neque enim occurrit „alia ratio cur non potuerint facere minutiſ„ſimas muſcas, qui ranas ſerpentesque „fecerunt, niſi quia major erat do„minatio prohibentis Dei per Spiri„tum Sanctum: quod etiam ipſi Magi con„feſſi ſunt dicentes: *Digitus Dei eſt hoc*. „Quid autem poſſint per naturam, nec poſ„ſint per prohibitionem, & quid per ipſiu„naturæ ſuæ conditionem facere non ſinan„tur, homini explorare difficile eſt, imo ver

„im

„impoſſibile, niſi per illud donum Dei, quod „Apoſtolus commemorat dicens: *Aliis diju-„dicatio Spirituum.*“

Et ibidem p 61. Poſtquam de veris miraculis, manu Dei peractis multa diſſeruerat, tandem ſic pergit: „Hic video quid infirmæ „cogitationi poſſit occurrere: cur ſcilicet iſta „miracula etiam magicis artibus fiant? Nam & Magi *Pharaonis* ſimiliter fece-„runt & alia ſimilia. Sed illud amplius eſt ad-„mirandum, quomodo Magorum illa poten-„tia, quæ ſerpentes facere potuit, „ubi ad muſcas minutiſſimas ventum eſt, om-„nino defecit. Scyniphes enim muſculæ ſun-„breviſſimæ, qua tertia plaga ſuperbus popu-„lus Ægyptiorum cædebatur. Ibi certe defi-„cientes Magi, dixerunt: *Digitus Dei eſt* „*hoc.* Vnde intelligi datur, ne ipſos quidem „transgreſſores Angelos, & aëreas Poteſtates, „in imam iſtam caliginem, tanquam in ſui ge-„neris carcerem, ab illius ſublimis æthereæ „puritatis habitatione detruſas, per quas „magicæ artes poſſunt, quidquid poſ-„ſunt, valere aliquid, niſi data deſuper „poteſtate.“

Oſtenſa deinde ratione ob quam id permittit Deus, pergit: „Nec ideo putandum eſt iſtis transgreſſoribus Angelis ad nutum inſervire hanc viſibilium rerum materiem, ſed Deo potius, a quo hæc poteſtas datur, quantum in ſublimi & ſpiritali ſede incommutabilis judicat. . . . Nec ſane

„*Creatores* illi mali Angeli dicendi ſunt, quia „per illos Magi, reſiſtentes famulo Dei, Ra- „nas & Serpentes fecerunt; non enim ipſi „eas creaverunt. . . . . Sicut ergo nec Pa- „rentes Creatores hominum, nec Agricolas „Creatores frugum, quamvis eorum extrin- „ſecus adhibitis motibus iſta creanda Dei vir- „tus interius operetur; ita non ſolum ma- „los, ſed nec bonos Angelos, fas eſt putare „Creatores, ſi pro ſubtilitate ſui ſenſus, & „corporis, ſemina rerum iſtarum, nobis oc- „cultiora noverunt, & ea per congruas tem- „perationes elementorum latenter ſpargunt, „atque ita gignendarum rerum, & acceleran- „dorum incrementorum præbent occaſiones. „Sed nec boni hæc, niſi quantum Deus ju- „bet; nec mali hoc injuſte faciunt, niſi quan- „tum juſte ipſe permittit. Nam iniqui ma- „litia voluntatem ſuam habet injuſtam, po- „teſtatem autem non niſi juſte accepit, ſive „ad pœnam ſuam, ſive ad aliorum, vel pœ- „nam malorum, vel laudem bonorum.“

Et Tom. II. Ep. 137. *ad Voluſianum.* „Nos „legimus Magos Ægyptiorum artium iſtarum „(magicarum) peritiſſimos, a Moyſi famulo „Dei fuiſſe ſuperatos; cum illi quædam „mira nefandis artibus agerent, Ille „Deo ſimpliciter invocato, machinamenta „eorum cuncta ſubverteret.“

Libr. III. de Doctrina Chriſt. p. 47. 48. de cognitione naturæ animalium, lignorum, herbarum, lapidum, B. Pater agens: „de quo gene

„genere ſuperius egimus, inquit, eamque „cognitionem valere ad ænigmata ſcripturarum ſolvenda docuimus: non ut pro quibusdam ſignis adhibeantur, tanquam ad remedia vel machinamenta ſuperſtitionis alicujus: nam & illud genus jam diſtinctum ab „hoc licito & libero ſeparavimus. Aliud eſt „enim dicere: Tritam iſtam herbam ſi biberis, venter non dolebit; & aliud eſt dicere: „iſtam herbam collo ſi ſuſpenderis, venter „non dolebit. Ibi enim probatur contemperatio ſalubris, hic ſignificatio ſuperſtitioſa „damnatur. Quanquam ubi præcantationes, „& invocationes, & caracteres non ſunt, „plerumque dubium eſt utrum res, quæ alligatur, aut quoquo modo adjungitur ſanando „corpori, vi naturæ valeat; quod libere adhibendum eſt; an *ſignificativa quadam obligatione* proveniat: quod tanto prudentius „oportet cavere Chriſtianum, quanto efficacius prodeſſe videbitur. Sed ubi latet qua „cauſa quid valeat, quo animo quisque utatur intereſt duntaxat, in ſanandis vel temperandis corporibus, ſive in Medicina, ſive in Agricultura."

Ex *Tertulliano* jam ſupra locum citavi, uo patuit ejusdem eum mentis circa Magiam uiſſe. Et ante *Tertullianum* medio ſæculo ecundo *S. Iuſtinus* martyr in prima ſua Apoogia pro Chriſtianis ad *Antonium Pium*, onqueritur, quod Gentiles ſolos Chriſtianos erſequerentur, interea dum homines pravos

& diabolicos aut tolerarent aut afficerent honoribus ut v.g. *Simonem Samaritanum*, qui tempore Imperatoris *Claudii* multas *operationes Magicas*, *Dæmonum*, *quibus obſidebatur ope perfecerat*, divino honore Romæ cultus erat.

B. *Hieronymus in Vita S. Hilarionis Eremitæ Edit. Antverp. Plantin.* 1579. *Tom. II. pag.* 108. „De *Gazenſis* Emporii oppido, „inquit, Virginem Dei vicinus juvenis deperi„bat: qui cum frequenter tactu, jocis, nuti„bus, ſibilis, & ceteris huiusmodi, quæ ſo„lent moriturae Virginitatis eſſe principia, „nihil profeciſſet, perrexit, *Memphim*, ut „confeſſo vulnere ſuo, magicis artibus redi„ret armatus ad Virginem. Igitur poſt an„num doctus ab *Æſculapii* vatibus, non re„mediantis animas, ſed perdentis, venit præ„ſumtum animo ſtuprum geſtiens, & ſubter „limen domus puellæ tormenta quædam ver„borum, & portentoſas figuras, ſculptas in „æris *Cyprii* lamina, defodit. Ilico inſanire „Virgo, & amicto capitis abjecto, rotare cri„nem, ſtridere dentibus, inclamare nomen „Adoleſcentis; magnitudine quippe amoris „ſe in fugam verterat. Perducta ergo a Pa„rentibus ad Monaſterium, Seni (Hilarioni) „traditur. Ululante ſtatim & confitente Dæ„mone: Vim ſuſtinui, invitus abductus ſum: „quam bene *Memphis* ſomniis homines de„ludebam! O cruces! O tormenta, quæ pa„tior! Exire me cogis, & ligatus ſubter li„men teneor: non exeo, niſi me Adoleſcens,

„qui

„qui tenet, dimiſerit. . . . Noluit autem San„ctus, antea quam purgaret Virginem, vel „Adoleſcentem, ſigna jubere perquiri: ne „aut ſolitis incantationibus receſſiſſe Dæmon „videretur, aut ipſe ſermoni ejus accommo„daſſe fidem; aſſerens fallaces eſſe Dæmones, „& ad ſimulandum eſſe callidos."

Conſtabit igitur cuique, niſi me animus fallat, Sæculo æræ Chriſtianæ II. III. IV. & V. Magiam & ut Artem, & ut Artem diabolo præceptore edoctam, ejusque auxilio cultam, Eccleſiæ viſam fuiſſe: Eccleſiam credidiſſe Angelorum prævaricatorum poteſtatem quandam, Deo & juſte, & miſericorditer id permittente, in Sublunaria corpora, hominesque, manſiſſe: Sic ut non modo eadem homines tententur, verum etiam labantur ſæpe, haud in communia peccata duntaxat, verum etiam in familiare quoddam cum his Spiritibus immundis commercium.

PRIMÆ PARTIS

CAP. III.

Magiam vere exiſtentem confirmare videntur Medicorum inclytorum experientia, Virorum ſapientum Obſervatio, accuratiſſimorum Hiſtoriographorum intemerata fides.

§. I.

Hiſtoriæ Magicæ perhibentur plurimæ, quarum vel nollem vades eſſe, vel manifeſtiſſima falſitas eſt. Veritatis cultus & amor, raræ in Mortalibus aves; nec mirum, cum *Pſalmo* 115. mendax dicatur homo omnis. Ita ut, quemadmodum in materia quacumque alia, ita quoque in magica, Fides hiſtorica multa hiſtoriarum emendatione indigeat. Ea de cauſa eas omnes miſſas faciam, quas *Plinius ſecundus*, quas *Valerius maximus*, aliique Ethnici Scriptores, tradiderunt, nec non fere omnes ſequentium Sæculorum, quæ vel ab unico teſte non ſpectatæ prorſus fidei, vel ex aliorum enarratione, traditioneque, conſignatæ Litteris fuere.

Ac primum quidem ea *Simonis Magi* nota eſt, quem præter ea, quæ Sacra Scriptura notat, etiam primi Eccleſiæ Patres, ut paulo ante ex *S. Iuſtino Martyre* conſtitit, ope Dæmonis

monis multas Magicas artes exercuiſſe, ſtatuerunt: Optandum fuiſſet, ut qui totam hujus Magi Hiſtoriam fabuloſam ſcribunt, prius conſuluiſſent *Tillemontium*, qui *Memoriarum Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ ſuæ Tom. I. Part. II. in Vita S. Petri Cap.* 34. ejusdem Hiſtoriæ veritatem, innumeris adductis tum Patrum, tum Hiſtoricorum teſtimoniis docte ac erudite confirmat, aſſeritque nullo nixos ſolido fundamento nonnullos de ea re dubitare. Vid. quid de *Simone Fleury Libr. I. & II.* habet, ut *Parte II. Cap. II. Object. IX.* oſtendam.

II. Inter veteris Eccleſiæ Hiſtorias ea *Apollonii Thyanæi* præprimis notanda eſt, qui primo Eccleſiæ ſæculo vel ſub finem *Tiberii*, vel initio imperii *Caligulæ*, innoteſcere cepit, mirabilis per omnia Philoſophi, quem propter doctrinam, & mira geſta, Ethnici Apoſtolis, imo & Ieſu Chriſto parem, hoſtemque, opponere auſi ſunt. Nihil hic ex fabuloſa ejusdem hiſtoria referam, quam ex *Damidis*, fidelis *Apollonii* diſcipuli fragmentis, *Philoſtratus* 120. poſtmodum annis adornavit; verum ea modo, quæ Hiſtoricorum accuratiſſimus, & prudentiſſimus *Fleury* de eo tradidit.

Contigit primo *Epheſi*, ut in media ad populum Concione Aves proximæ Sylvæ advolarent, unaque præcipue convocaret cæteras. „Nihil eſt, inquit, caſu modo contigit, ut ju„venis per talem in urbe plateam tranſeuns, „partem effuderit, quod geſtabat, frumenti. „Avis una inde ſaginata reliquas convocat.“

Con-

Convolantes illuc Auditorum nonnulli, ſparſum in platea frumentum reperiunt.

2do. *Smyrna Epheſum* ad peſtem auferendam vocatus, ad *Herculis* Fanum jubet Senem mendicum lapidibus obrui, ut hoſtem Deorum; Sic ut demum ſub lapidum acervo ſepultus ſenex eſſet. Acervum amovere juſſit, ut viderent quodnam animal occidiſſent; invenerunt non Senem, ſed Canem. Peſtis autem actutum ceſſavit.

3tio. In ejus Oratione ad *Athenienſes*, ridet affatim juvenis auditor. Obſeſſum eum Dæmone dixit Orator. Imo mox obſeſſi ſigna juvenis dat. *Apollonius* exire Dæmonem de juvene jubet, ea conditione ut in ſignum exitus proximam ſtatuam ſubvertat. Exiens Dæmon ſtatuam ſubvertit, juvenisque bene habet. Ad quod prodigium *Fleury* ſic commentatur: „Si cum Dæmonibus *Apollonius* „commercium habuit, cujus ipſum etiam „Ethnici accuſarunt, illos cum eo colluſiſſe „facile credimus, ſicque hominem obſediſſe & „reliquiſſe, quo ipſi fama creſceret, eoque modo miracula Chriſtianorum, qui quotidie Dæ„monia ejiciebant, obſcurarentur.“

Obiter notare hic debeo, præſtantiſſimo noſtro Hiſtoriographo veram Magiam difficulter admiſſam fuiſſe, ut latius *Part. II.* patebit. Eandemque ob cauſam eum primum & alterum *Apollonii* portentum conjectura quapiam ad cauſas naturales referre conatum; tertium vero Diaboli cum eo commercio adſcri-

ſcribere tandem coactum fuiſſe. Non video autem, ſi in unico ejus facto de ejus cum Diabolo commercio convincamur, cur in ceteris horum ſimillimis factis nobis, ad naturales cauſas detegendas, vim tantam faciamus.

4to. Ad *Corinthi* iſthmum „hæc terræ, in„quit, prominentia abſcindetur, vel potius „non abſcindetur.“ *Nero* poſtmodum incepit quidem opus, ſed proſecutus non eſt.

5to. Sponſa conſularis mortua aperto lecto defertur ad ſepulchrum, ſponſo ſequente lacrymis perfuſo. *Apollonius* accedens jubet ſiſti mortuam, daturum ſe finem lacrymis ſpondet. Rogat nomen puellæ, tangit, & quædam verba muſſitat. Ad hæc veluti evigilat illa, loquitur, repetitque lares paternos. Refert *Fleury* fuiſſe qui dubitarent verene mortua eſſet ſponſa, halitu de vultu percepto: crediſſe alios ex Leipopſychia, vel Syncope, frigore Roris, ſeu Nebulæ cadentis, eam reſuſcitatam fuiſſe. Verum an, percepto inter deferendum vapore de facie avolante puellæ, non declaraſſent, qui hoc advertiſſent, viventem illam? An non mox pompam ſtitiſſent funeralem, antequam accederet Philoſophus? Sed repetam hanc Hiſt. *Parte II. Cap. II.*

6to. *Apollonius* ex *Aſia Romam* venit purgaturus ſe a congeſtis in ſe accuſationibus coram *Domitiano*. In carcerem cum *Damide* Diſcipulo conjectus, illi dixit nihil ultra ſe toleraturum malis morti traditum non iri. Petente *Damide* quandonam liberaretur? A meo lu-

Iudice, ait, hoc ipſo die; a me ipſo, hoc momento. Protinusque ipſi pedes oſtendit catenis ſolutos. Iam haud ultra Magum credidit Præceptorem, ſed Divum eſſe, *Damis;* cum citra Sacrificium, citra preces, citrave verbum ullum, hoc prodigium contigiſſet. Ad hæc vero *Fleury :* „Ac ſi Dæmones non poſ„ſent citra hunc apparatum agere : ſed ſic ſal„tem credebatur.“ Eodem die in carcerem commodiorem miſſus eſt; eodem die coram Imperatore ſe defendit, & ſic quidem ut ab eo abſolveretur, ea lege, ut maneret ad privatum cum illo colloquium. Interim diſparuit ex Auditorio, *Domitiano* vehementer ob id commoto. Adjungit Hiſtoria antequam coram Imperatore admitteretur, quæſitum per omnes veſtes ejus fuiſſe, an non alicubi quædam ant Chartulæ, aut alii characteres, laterent?

7mo. Apollonius qui ante meridiem ex Auditorio Romæ evanuerat, circa Veſperam *Puteolis* fuit, quæ urbs prope quinquaginta Leucis *Roma* diſtat. Hoc *Fleury* citra Diaboli auxilium fatetur impoſſibile videri.

8vo. Quando anno 96. *Domitianus* interficiebatur, *Apollonius* Orationem *Epheſi* ad populum faciens, idque, quod notandum, inter XI & XII antemeridianam horam, veluti in perorando perturbatus, mox *percute Tyrannum*, vociferabatur : poſt aliquod ſilentium, *Macte Amici, ait, hodie Tyrannus occiſus eſt; ſed quid dico hodie! Per Minervam! hoc ipſo momen-*

momento occiſus eſt. Quid indicare vellet, *Epheſi* intellexere quidem, impoſſibiliorem autem rem, quam ut illi, tam immenſo itinere *Roma* remoto, fidem adhiberent. Hoc videns, *neque miror*, inquit, *vos fidem non adhibere facto, quod tota urbs Roma nondum ſcit: ſed jam*, ajebat paulo poſt, *internecionis fama urbem implevit.* Nuncii deinde in Aſiam venerunt, totamque Hiſtoriam narrarunt ſic, ut ad *Apollonii* aſſertiones omnes exacte conveniret. Anno ſequenti ſummo ſenio mortuus eſt *Apollonius Thyanæus*, ſtatuis illi a morte erectis, Divino honore cultis.

§. II. Haud minus certa Hiſtoria *Albicerii*, civis *Carthaginenſis*, eſt, quam ex *B. Aug.* *Imo. Libro contra Academicos, Cap. VI.* tradam. Diſputatio de ſapientiæ definitione cum *Auguſtinum*, *Alypium*, *Licentium*, atque *Trygetium*, totos occuparet; dixiſſetque *Auguſtinus* : *Sapientiam eſſe rerum humanarum divinarumque ſcientiam;* „hic *Licentius*, pergit *Auguſtinus*, quem poſt iſtam definitio„nem diu putabam quæſiturum eſſe, quod dice„ret, ſubjecit ſtatim: Cur ergo, quæſo, ſapien„tem non vocamus flagitioſiſſimum illum ho„minem, quem ipſi bene novimus per innu„mera ſcorta ſolere diſſolvi: *Albicerium* di„co illum, qui apud *Carthaginem* multos an„nos conſulentibus mira quædam, & certa, „reſpondit? Innumerabilia commemorare „poſſem, niſi & apud eos loquerer, qui ex„perti ſunt, & paucis nunc ſatis ſit, ad id, quod

„quod volo. Nonne Cochlearium (mihi au„tem dicebat) cum domi non inveniretur, tuo „juſſu percunctatus, non ſolum quid quære„retur, verum etiam nominatim cujus res „eſſet, & ubi lateret, citiſſime veriſſimeque „reſpondit? Item me præſente, (omitto il„lud quod in eo, quod rogabatur, nihil „omnino falſus eſt,) ſed cum puer, qui num„mos ferebat, certam eorum partem, cum ad „eum pergeremus, furatus eſſet, omnes ſibi „numerari juſſit, coëgitque illum ante oculos „noſtros quos abſtulerat reddere, priusquam „omnino ipſe aut eosdem vidiſſet, aut quan„tum ſibi allatum fuerit, audiviſſet ex nobis.

„Quid quod doctiſſimum & clariſſimum vi„rum *Flaccianum* mirari ſolitum eſſe abs te „accepimus, qui cum de Fundo emendo eſſet „locutus, ad illum Divinum rem ita detu„lit, ut quid egiſſet, ſi potis eſſet, ediceret. „Atque ille ſtatim non modo negotii genus, „ſed etiam, in quo ille vehementer clamabat „admirans, ipſum Fundi nomen pronuntiavit, „cum ita eſſet abſurdum, (hoc nomen) ut vix „ejus *Flaccianus* ipſe meminiſſet.

„Iam illud ſine ſtupore animi non queo di„cere, quod amico noſtro, diſcipulo tuo, ſeſe „volenti exagitare, flagitantique inſolenter, „ut diceret quid ipſe ſecum tacitus volveret? „*Virgilii* verſum eum cogitare reſpondit. „Cum ille obſtupefactus negare non poſſet, „perrexit quærere quisnam verſus eſſet? Nec „*Albicerius*, qui Grammatici ſcholam vix

„tran-

„tranſiens vidiſſet aliquando, verſum ipſum „ſecurus & garrulus canere dubitavit.“

§. III. Ab hiſtoria Eccleſiaſtica transeamus d profanam; a Medicis Scriptoribus ducen- es exordium.

1. *Alexander Benedictus* Medicus *Veronen- ſ*, cujus priora opera æſtumatiſſima anno 505. edita ſunt, *Libr. VII. Prax. Cap. XV.* „Vidiſſe ſe narrat duas mulieres vicinas, uno die malis medicamentis potio- natas, quæ mirificis poſtea vomitibus exa- gitatæ fuerunt; alteram acum crinalem in- gentem, in modum hami implicatam, cum capillo muliebri pluſculo, cum reſegmentis unguium revoluto, rejeciſſe magnis conati- bus, quæ ſequenti die mortem obiit: alteram capillamentum muliebre, vitri fruſta, cum canis caudæ piloſæ tribus fruſtis arefactis, ita ut bene integræ caudæ quantitatem, ſi in unum compoſitæ fuiſſent, adæquaſſent, evomuiſſe.“

2. *Antonius Benivenius*, Medicus celeber- mus *Florentinus*, edidit anno 1507. Libel- m *de abditis nonnullis ac mirandis morbo- um, & Sanationum, cauſis*, cujus *Capite XVI.* narrat, cum eductionem teli hamati ulla arte humana poſſibilem intellexiſſet Mi- s, eum „advocaſſe ariolum, qui duobus di- gitis plagæ ſuperpoſitis, & carminibus neſcio quibus inſuſurratis, *telum ex oſſe redire ju- et*: quo, etſi absque ægri corporis noxa, non tamen ſine utriusque animæ diſpendio,

 obtem-

„obtemperante, miles ille paucis poſt diebu „rite curatus convaluit.“

3. *Ioannes Fernelius*, e doctioribus *Galli* Medicis, atque Archiatrorum Comes, qu circa annum 1526. occepit ſcribere, in dc ctiſſimo ſuo opere *de Abditis rerum cauſ* *Lib. II. Cap. XVI. pag.* 802. demonſtravi Magicam artem vere exiſtere ex S. Scriptur Traditione, & propria ſua experientia; i eosque, qui hanc negabant, Gentilitatis d eadem ſententiam refert, quæ niſi veriſſim conſtitiſſet, notiſſimarum Romanarum Legum ab ipſis XII. Tabulis inceptarum, tantam no habuiſſet neceſſitatem. „Vidi, inquit, ſcript „Chartula collo ſubnexa, univerſi corpor „Icterum una nocte detergeri: vidi & febre „verbis, ceremoniis, quadantenus profligari. Sed uſu didicerat Vir ſapiens non juvand ſed lædendi potius cauſa, Cacodæmonem hæ portenta ſuorum miniſtrorum edere, cu morbi ſic curati revertere ſoleant: hincqu eum ſimulare ſæpe curam ejusmodi „cujus a „miratione perverſas hominum mentes irr „tiat, ſibique infidelitate ſubjungat; hoc unu „præprimis annitens, ut ab his, quos ſedux „rit, divino cultu & honore dignetur.“

Quo eodem modo *I. C. Scaliger Exer* 349. „Malus Dæmon iſta facit, non ut h „minem faceret potentiorem, ſed ut ipſu „deciperet credulitate, atque ſocium haber „tum impietatis, tum æterni exilii. igit „ipſe agit Dæmon; ſtultus ille, ac veco „putat ſuis ſe verbis agere.“ 4. *Co*

4. *Cornelius Gemma* Prof. *Lovanienſis* ſcripſit *de Naturæ divinis characteriſmis Libros duos*, editos anno 1575. In *Libro II. Cap. IV.* longe plura & mirabiliora ſurſum, deorſumque, a juvencula 15. annorum, per integrum fere annum dimiſſa eſſe, teſtis refert oculatus.

5. *Ambroſius Pareus* quatuor Regum *Galliæ* Conſiliarius & Archichirurgus, in Operum omnium anno 1582. editorum *Libro XXV. a Cap. XXV. usque ad XXXI.* plura habet quæ exiſtentem Magiam confirment, ex aliorum quippe petita teſtimonio pleraque, ſed auctoritatem magnam legitime probatis factis accedere arbitratur, quod tot ſapientes Nationes contra hanc Artem diabolicam tot Leges condidiſſent; profecto minime condituræ, ſi de ejusdem veritate convictæ fuiſſent. Hæc vero miſſa faciens, memorabo duntaxat id, quod *ibid. Cap. XXX.* ſcribit. „Haud ita pridem præſente Rege *Carolo IX.* præſentibus ſummis belli Dictatoribus *Mommoranceo, de Retzio*, & *Lanzacio*, nec non Archiatro *Mazillio*, cæterisque teſtibus, vidi Sagum multa edentem, quæ vires humanas multis ſane ſuperent paraſangis, fatentemque audivi ſe hæc Diaboli perficere opera; ab eo vehementer torqueri ſe, verum poſt triennium ab illo liberandum fore."

6. *Baptiſta Codronchius* Medicus *Imolenſis*, cujus prima opera anno 1591. primam lucem viderunt, narrat *Libr. II. de morb. veneficis*,

poſt varias hiſtorias mirandarum, ac vomitu ejectarum rerum, tandem Filiam ſuam *Franciſcam* admirando adeo morbo laboraſſe, ut propter natam veneficii ſuſpicionem, quæcumque in lecto eſſent perluſtrarentur: adeoque in Culcitra inventa eſſe Ciceris ſemen, grana Coriandri, fruſtum Carbonis, Offisque humani, aliquid ignotum cuique, præterea Plumas quibusdam filis tam artificioſe inſertas, ut pileo, ſicuti moris eſt imponi facile potuiſſent. Fuere etiam eodem in Lecto inventa fruſtula duo nucis ſiccæ, & oſſis albi, novem vel decem oſſa piſcium quæ in formam pectinis fabricata cum quibusdam corollis, ex variis rebus paratis, mire intertextis. In ignem vero cum hæc omnia projecta eſſent, mutataque domus, & omnia, absque vel minimo auxilio adhibito puella convaluit.

7. *Zacutus Luſitanus*, cujus prima opera prodiere anno 1629. *Prax. Med. Mirab. Libro III. Obſ. XXXIX.* poſtquam hiſtoriam Virginis nobilis narraſſet, quæ ubi ignobilem juvenem, ſe pereuntem, repulerat, tam horrendo morbo, enormique præternaturalium rerum vomitu laboraret, ut incantata crederetur, ſic proſequitur: „Parentes rei novitate & periculo filiæ commoti, conſulunt „Ariolos, Sagas, Sortilegos, Magos & Incantatores. Ex iis unus ſe eam ſanaturum „propoſita multa mercede, conſtanter pollicetur, dicens ut adventante paroxyſmo vocaretur. Sic factum. Nam cum Acceſſio „velo

„velociter invaleſcit, convocatur ipſe; qui „ſuper Caput ægræ prius abraſum, me præſente, impoſuit papyraceam chartam albiſſimam, in qua Scriptæ erant binæ litteræ „T. M. & impoſita erat ungula Aſini ſemicombuſta; & ille neſcio quæ verba ad aurem obmurmurans, illam ab inſultu, & omni ſymptomate, in poſterum liberavit.“

8. Doctiſſimus Medicus *Daniel Senertus*, b experientia, eruditione, fide, commenatiſſimus, quid ad hanc rem demonſtrandam ræſtiterit, in ſequentibus multa dicendi oporunitas erit.

9. In *Gallia* initio Sæculi XVII. teſtimoiò *Lazari Riverii*, apud omnes in confeſſo rat conjugium ac conceptum impediri per Iagiam poſſe: & ſub ejusdem Sæculi finem oncludimus *Galliam* totam veros extare Maos crediſiſſe, eo quod Rex *Lud. XIV.* ſoenni edicto eosdem morte puniendos eſſe er univerſum Regnum ſanciverit.

§. IV. Quum de re agatur, quæ ferociſſime npugnata, nunquam ſatis propugnari poteſt, uriofitas me prehendit examinandi cum in cris Litteris Magiam apud Idololatras genes familiariſſimam fuiſſe *Cap. I.* conſtiterit, n apud easdem hactenus coleretur. Non itur, ut volunt Scriptores multi, an unice erſtaret cum Idololatria; nam eandem in poulo Chriſtiano heu nimium viguiſſe, ſat ſuerque jam vidimus ac doluimus; ſed eo fine t an apud barbaras Gentes Magia, nullis le-

gibus coërcita, nullis pœnis repulſa, frequentior ac famoſior foret. Bibliothecam igitur meam percurrens, *Aſiæ*, *Africæ*, & *Americæ* Itineratores notavi, ordineque pervolvi: *Barlæos*, ajo, *Nieuwhofios*, *Dapperos*, *De Bruinios*, *Schoutenios*, *Montanos*, *Kæmferos*, *Dumontios*, *Dampierios*, *Waferos*, Reverendos Patres *Hennepin* & *Labat*, *La Martiniere*, *Maartens*, *De Vries*, aliosque complures. Vix hic meta dabatur. Quamvis enim ſingulam Hiſtoriam ſummatim contraherem, Opus tamen meum XXX. paginis voluminoſius proditurum deprehendi; idque iis duntaxat notatis, quæ Itineratorum eruditiores, exactiores, prudentioresque, & hos inter adhuc ii præcipue, qui ad hoſce populos Magiæ omnis inficiatores ingreſſi, indubiis vero, numeroſisque experimentis contrarium edocti, fideliter, iſta, quæ a ſe viſa eſſent, conſcripſerant.

Vix fando ſum quantus me horror, hæc ſcribentem, invaſerit. Obſtupui, ſteteruntque comæ, & vox faucibus hæſit. Pluriesque pergeremne, an deſiſterem, animo ſuſpenſus, perfeci tamen. Revolvens poſtmodum Opus, intellexi quidem convincentiora quidem Magiæ exiſtentis argumenta necdum forte alibi ſic collecta haberi, abundeque eadem ad omnem litem determinandam ſufficere; verum ab altera parte gravis me tenuit metus: ne aliis, ſive Simplicioribus, ſive Malitioſioribus, hujuſcemodi nefandorum enarratio detrimentoſa foret. Paulatimque menti cepere ea obverſari Præcepta, quæ in ſimilibus rebus

S.

. Spiritus nobis B. Pauli calamo dedit
Rom. XIV. & 1. Cor. VIII. ne ſcilicet etiam
la, quæ alias licite tutoque facere potuiſſe-
nus, tunc faceremus, quando *fratribus no-
ſtris, pro quibus Chriſtus mortuus eſt*, eſſe-
nus offendiculo; & quidem ſic, ut dicat Apo-
tolus: *Quapropter ſi eſca ſcandalizet fratrem
meum, non manducabo Carnem in æternum,
e fratrem meum ſcandalizem.* Itaque animo
ubius, editurusne hæc, an ſuppreſſurus eſſem;
ertus ſi demonſtrandæ veritatis neceſſitate
ompulſus ea ederem, me cum *Tertulliano*,
uem *Libro de anima Cap. XIII.* de Concubitu
oquendi neceſſitas urgebat, fidenter monere
ectores poſſe: „Ne itaque pudeat neceſſa-
riæ demonſtrationis;" formidans ta-
nen, quem facere ex iisdem nonnulli abuſum
oſſent; operæ pretium duxi conſcriptum,
t erat, Opus, Virorum ſapientum, optimo-
um Criticorum, ſummorumque pariter Theo-
ogorum, judicio ſubjicere, ab illorumque
endere oraculo: præſertim quia hanc totam
uæſtionem pertractare, citra multum Libro-
um Theologicorum auxilium, non potueram.
orro Viri hi graviſſimi ſingula juſta lance li-
rantes, in ſuppreſſionem inclinarunt. Sup-
reſſi itaque eosque Lectorum, quos offendere
æc minime poſſint, ad Itineratores laudatos
mitto.

PARS II.

CAP. I.

De præcipuis Scriptoribus, qui Magiam, ut vere exiſtentem Artem, negaverunt.

§. I.

Ingens eſt clarorum Virorum agmen, qui Magiam negent; Eccleſiaſticorum, Iuridicorum, Politicorum, Medicorum, Philoſophorum: quorum præcipuos temporum, quibus florebant, ordine recenſebo.

1mo. *Henr. Corn. Agrippa*, natu *Colonienſis*, Theologiæ, Iurisprudentiæ, ac Medicinæ, apprime gnarus, ſingulam illarum publice profeſſus, vir per omnia ſingularis, Regibus Principibusque æque inconſtanter, quam vehementer, aut acceptus, aut odioſus, Carcerum haud paucorum incola, ſatyricus homo, indigus, litigioſus, vagus, profeſſione Magus, tandem poſt varium denique Carcerem anno 1535. obiit. Brevi ante finem autem Magiam repudiavit, ejusque vanitatem oſtendit. Eſt autem ſummi momenti teſtimonium hominis famoſi olim Magi, & tandem Magiæ proſtituentis vanitatem.

2do. *Conradus Wolfhartt*, *Lycoſtenes* dictus, qui usque ad annum 1561. vixit. Inter plura ejus Opera extat *Prodigiorum & Oſtentorum*

torum Chronicon; in quo Dæmoniacorum, & Magorum, vaframenta pluribus, iisque notabilibus, exemplis proſtituit. Quæ inter notabile illud, quod de *Margaretæ Ulmer*, civis *Eslingenſis* filiæ, præſtigiis tradidit. Hanc enim & Medici Urbis, & *Tubingæ* fama clarus *Leonardus Fuſchius*, & tandem Imperatoris *Caroli V.* ac Hungariæ Regis *Ferdinandi* Archiatri, omni ſollicitudine examinantes, ſi quam unquam, hanc ſaltem artificia Diaboli demonſtrare, publicis actis teſtati ſunt; dum interea elapſo ab inde quadriennio Magiſtratus lepidum fucum manifeſtum fecit.

3tio. *Ioannes Wierus*, dictus *Piſcinarius*, *Henrici Cornelii Agrippæ* famulus quondam, & diſcipulus, *Cliviæ ac Iulii* Ducis Archiater, ſcripſit Libros VI. *De Dæmonum præſtigiis, de Incantatoribus, de Lamiis:* & *Librum Apologeticum in Pſeudomachiam Dæmonum.* Magiſtri *Aggrippæ* ſeneſcentis exemplo *Sagas* mortis eripere ſupplicio conabatur, mera imaginatione, nullo vero cum Dæmone commercio, easdem agi ratus.

4to. Cancellarius Anglici Regni *Baco Verulamius*, *Oper. omn. a pag.* 947. *ad* 966. *in Cent. X. Hiſt. nat. ſive Sylvæ Sylvarum*, in Imaginationis vi, in Imaginationis in alia corpora operatione, inque ejusdem manifeſtis, efficacibusque in alia effluviis, adeo diffunditur, ut videatur, idque maxime *pag.* 948. & 949. Magiam penitus excludere, inanemque

oſtendere. Editio mea *Françofurtana* eſt anni 1665.

5to. *I. G. Godelmannus*, Iuris Profeſſor *Roſtockienſis*, eodem, quo *Wierus* fundamento, eripere a mortis ſupplicio *Sagas* molitus eſt.

6to. Rev. Ieſuita *Fredericus Spe*, de quo in *Præfatione*, Sagas fere omnes innocenter deflagrari, integro Libro teſtatus eſt, propria experientia convictus. Ad *Dubium XI.* enim ſic fatur: „ſi & mihi aliquid Lector concedit, fateor *me ipſum nonnullas ſuperioribus annis in diverſis locis ad mortem comitatum fuiſſe*; de quarum innocentia tam minime etiamnum vacillo, quam nihil uſpiam ſtudii & induſtriæ, pene nimiæ, quod non adhibuerim ad veritatem detegendam. Stimulavit me curioſitas, quid enim diſſimulem? & pene ultra metam traduxit, ut in re incerta certum aliquid cognoſcerem; neque aliud tamen, niſi ubique innocentiam, deprehendi." Et ad finem *Dubii XXX.* in hæc verba erupit: „Ego id cum juramento depono, me quidem hactenus (ut Confeſſarium) nullam ad rogum duxiſſe, de qua, *omnibus conſideratis*, prudenter ſtatuere potuerim eſſe ream. Idem ego, a duobus aliis accuratis Theologis audivi. Neque tamen non omnem induſtriam adhibui, qua ad veritatem penetrarem, ut dixi ſupra ad Dubium XI."

7mo. *Chriſtianus Thomaſius*, Director & Profeſſor Iuriſprudentiæ *Hallenſis*, ſub finem elapſi

apſi ſæculi hujusque principio, florens, per
quæ de Magia inter ſua Opera hinc inde
terſperſit, in eandem veluti imaginariam
invectus eſt, ut inter ejus inficiatores me-
to recenſeatur.

8vo. *Rev. Claudius Fleury, Hiſt. Eccl. Tom. IX. Libr. XCII.* §. 40. poſtquam enarraſſet
arias in Papam *Ioannem XXII.* conſpiratio-
es, Pontificisque ipſius querelas de Magicis
ſe per annos 1317. & 1320. tentaminibus,
c proſequitur: „Phyſices ignorantia in cauſa
erat, cur plures Naturæ opera ſupra eandem
tranſcendere crederent. Cum autem fide
conſtet a Deo ſæpe permiſſum Dæmonibus
fuiſſe ut homini prodigiis imponerent, atque
extraordinariis nocerent modis; citra exa-
men ſuppoſita Magia ut vera Ars fuit, cre-
ditæque certæ Regulæ, quibus Dæmonum
ope & ſecreta nonnulla pateſcerent, quædam
infauſta in homines immitterentur: plane ac
ſi Deus non potuiſſet ſemper Diabolos aut
ſinere, aut impedire ad hæc præſtanda, &
ac ſi pacta cum Spiritibus malignis rata ha-
buiſſet. Profecto ſi prætenſam Magiam at-
tentius contemplemur, non niſi Veneficia
(empoiſonnemens) ſuperſtitionibus, impoſtu-
risque ſociata, deprehendimus."

9no. *Rev. Pater Campanella*, Calaber, *e S. Dominici* familia, finiente XIV. Sæculo, &
nchoante XV. florens, Libros IV. *De Senſu erum, & Magia*, ſcripſit, oſtenditque omnem
Magiam non niſi Naturæ operam eſſe.

10mo.

10mo. *Reginaldus Scotus* anno 1602. *Tractatum de Magia* edidit. Vix datur Autor, qui majore cum exemplorum, tum argumentorum numero, & vi, totam Magiam profligare conatus eſt: putavit enim ſe S. S. Scripturarum, Conciliorum, S. S. Patrum, Legumque civilium autoritate, nec non ipſis de Magia accuſatorum teſtimoniis & juramentis, Magiam ridiculam, imo plane impoſſibilem, Orbi univerſo demonſtraſſe; ſolum vero aut odium, aut avaritiem, aut ignorantiam, prætenſam hanc artem genuiſſe: Confirmari autem hoc luculenter vafrorum horum hominum Confeſſionibus, qui Diaboli ſimulantes concurſum, ſumma quidem aſtutia & dexteritate res prorſum mirandas, minime autem præternaturales, effeciſſent: ejusmodi fuiſſe Pythoniſſam anni 1535. quæ *Sancta Virgo Cantiana* vulgo audiret, & *Alidam Norinton* anno 1574. in *Weſtwel*, & Ioannem *Stikelbau*, anno 1572. in *Maidſton*: quos nefarios omnes fuiſſe inſignisque artificii impoſtores, iuridicum examen demum oſtendiſſet: eoque vehementius in populum *Anglicanum* invehitur, quod non modo ante mutatam Religionem, verum poſt eandem mutatam, licet *Henricus VIII.* & ſui Regni anno quinto *Eliſabetha*, hanc ſuperſtitionem confodere ſapientiſſimis Legibus annisi eſſent, adhuc & ille, & ipſi ejus Prædicatores, tanta credulitate laborarent.

11mo. Eruditiſſimus ac Reverendus *Iacobus Meyer*, commercio Litterarum, cum *Eraſmo*,

no, *Deſpautero*, aliisque eruditis clarus, in *Annalibus Flandriæ ad annum* 1459. Magos non exiſtere, ſed inhumana criminatione fingi exemplis oſtendit. „*Atrebati*, ait, hor„rendum quid contigiſſe legimus. Complu„res fuiſſe inhumaniter igne crematos, qui de „nocte occultas coitiones habuere cum Dia„bolo, unde magnam accepere pecuniam Viri „primarii, Mulieresque complures. Indiciis „Crematorum deprehenſi, pars capti, & ſæ„viſſimis tormentis admoti, alii vi pecuniæ „redemti, nonnulli ſolum verterunt. Qui„dam vero adeo in pœnis conſtantes fuerunt, „ut nihil confiterentur. Fuiſſe referuntur qui„dam ex Iudicibus adeo deteſtabiles, ut quos„dam ſibi inimicos indicari curaverint, tan„quam conſcios, reis in tormentis ad hoc „coactis."

12mo. Quæ eruditus iſte Eccleſiaſticus ad annum 1459. hæc fuſius deſcripſit *Iacobus Clericus*, Toparcha in *Beauvoir*, per annos 1459. 1460. 1461. in *Hiſtoria ſui temporis*, ſive *Diario earum rerum, quæ Atrebati, & in locis finitimis contigerunt.* Accuſabantur Magiæ *Dionyſia*, civis cujuspiam impudica uxor; Vir, quem vulgo vocabant *L'Abbé de peu de Sens*; Illuſtriſſima Domina *Ioanna d'Auvergne* cum tribus ſuis pediſſequis puellis; Chirurgus *Huguet*, & Scabinorum Miniſter *Ioannes Le Febure.*

Ab Inquiſitoribus hi accuſati, pluries Torturæ admoti, demum confeſſi ſunt ſe easdem ma-

magicas artes exercuiſſe, quas ipſis in Tortura, alias, poſt alias, inquiſitores enumerabant: monente enim Magiſtro *Gillis Flamen*, Iurisconſulto, ut annuerent modo ad ſingula; fore tunc ut haud ultra admoverentur ad Torturam; exiguam quippe pœnam alicujus mulctæ, leviorisque religioſæ peregrinationis, quæ infligenda eſſet, præ immani totiesque repetita tortura præferendam eſſe. Itaque deinceps, quæcumque proponebant Inquiſitores, ſponte, veluti ſi commiſiſſent, fatebantur. Brevi autem poſtea tanquam Magi ac Sagæ damnabantur, tradebanturque Scabinis, a quibus, cum bonorum Confiſcatione, Rogo damnati ſunt.

Hanc vero dum pronunciari ſibi ſententiam audiebant, horrendum quot diras Advocato imprecarentur, qui ſuaſerat Torturæ evitandæ gratia, ut, quæ ignorabant qualia eſſent, quæ nec cogitaverant, nec audiverant unquam, ideo ſponte tantum faterentur, quod non niſi modica pœna multarentur! Singuli Deum teſtabantur nunquam ejusmodi crimina a ſe commiſſa eſſe, & quantumcumque pie ac chriſtiane mortem ſubirent, ſuam nihilominus innocentiam, ac Iudicum, ſuam hæreditatem invadentium, exclamarunt vafritiem.

Capite IX. & X. ejusmodi plura enarrantur, additurque fuiſſe, qui decies & quinquies Torturam, eamque aliquoties omnium ſæviſſimam, & quidem bis die admotam, ſuſtinuiſſent: contigiſſe quoque, ut hiſce, qui negabant

bant conſtanter, Carnifex ſtricto gladio adſtaret, obvelatisque, tanquam decollandis, luminibus, comminati Inquiſitores eſſent, ni mox faterentur, Caput truncatum iri.

Interim Romæ degente *Atrebatenſi* Præſule, Vicarii ejus e Carcere dimiſere multos, quos inter unus qui poſt Torturam octavam, alius, qui poſt decimam & quintam, (in quarum ultima plantæ pedum comburendo ſic conſumtæ, ut peſſime inde haberet,) innocentiam tuiti ſemper erant.

Tandem cauſa Domini *De Beaufort* ad Supremum Pariſienſium Senatum delata, Senatus ampliſſimus hic annihilavit per Delegatos ſuos proceſſum integrum *prope quadraginta Accuſatorum*: in perpetuam autem rei memoriam primo diem publicæ reſipiſcentiæ ſpectabili prorſum pompa, religioſiſſime inſtituit; & poſtmodum, ob urbem, ab ejusmodi Tyrannide liberatam, publicas agere feſtivitates, & gaudia, juſſit.

13mo. Anno 1601. prodiit in *Galliis*, ubi idem qui alibi, in Magiam furor, Oratio Advocati Regii, *Ludovici Servini*, in cauſa feminæ, quæ de Magia accuſata, cum in denudato corpore quædam ſtigmata viſerentur, quæ utut a Variolis, aliisque puſtulis, imo a nævis maternis, oriri vel relinqui ſolent, tamen in his, qui de Magia ſuſpecti habentur, ſtigmata a Dæmone impreſſa, & ignarum Vulgus, & ſtolidi Iudices, eſſe cenſebant, damnata ad aquæ tentamen fuit. Iamque ſiquidem liga-

ligatis manibus pedibusque, ter ab altitudine 7. vel 8. pedum in aquam præceps data, ad ſingulam vicem fluminis repeteret ſuperficiem, (quod impoſſibile citra Diaboli opem præoccupatæ plebi videtur,) patibulo damnata fuit: Sed cum vita torturis ſic confracta eſſet, ut in patibulum non perduraret, poſt mortem tamen & ſuſpenſa fuit, & igne concremata. Senatus ſupremus *Pariſienſis* damnavit latam atque executioni mandatam Sententiam, vetuitque ne poſtiiminio hoc per aquam tentamen, ad Magiam quaſi detegendam Iudices adhiberent.

14mo. Eruditus Medicus Gallus *de St. André* Gallicum tractatum epiſtolari forma edidit anno 1725. *de Magia ac Maleficis, Magis, Sagisque*, quo conatus eſt Magiam ſubvertere omnem. Primo plurima falſa proferri cenſet tam ab iis, qui ſe Magos dicant, quam ab illis, qui Magiæ incuſent priores. Multa a Magis Sagisque proferri, quæ meræ imaginationis vi tribuenda eſſe videantur: eosdem a Diabolo ſic diſponi ſua in Phantaſia poſſe, ut vere hæc contigiſſe jurent, quæ in ſomno & vividiſſimo, & protracto, menti obverſarentur: plerasque demum Magicas hiſtorias, quas aut ex antiquioribus monumentis eruiſſet, aut ipſe examinaſſet præſens, aut denique a fidis percepiſſet amicis, vel omnino falſas, vel minime præternaturales, habendas eſſe.

Itaque plura, quæ videri poterant ſupergreſſa naturæ vires, ſic ipſe explicat, ut in

Na-

Naturæ terminis omnino ſita eſſe ſibi videentur. Hinc *Paracelſi*, ac *Verulamii* exmplo, multus admodum eſt in exponenda ilatandaque Imaginationis ſtupenda vi, inque eterminata vafrorum hominum nocendi vontate: nec parcior in explicandis Spiritius eſt, qui Malevolorum de corpore in proinquos ſive homines, ſive res, quo noceant sdem, exhalent: tandem modicus non eſt in xponenda virtute Spirituum, poſt irritatioem exhalantium de hominum rerumve corporibus illis, quibus nocuerant Malefici, in ſa Maleficorum corpora retrogradorum; que, ſi credere fas eſt, ad multorum, imo entenorum Milliarium diſtantiam.

Exſpatiatur dein egregius *Andreus* per hiorias Acicularum, Cultrorum, Gladiorumue fragmenti majoris minorisve; Globorum rreorum, Inſectorum, Laciniorum veſtium, ilorum &c. quæ vomitu, alvo, abeſſu vario, de Corpore humano, eoque ilſo, ejecta perhibentur. Hic eruditus Vir tam Bibliothecam medicam percurrens, exnpla cunctorum Sæculorum profert, quibus idens fit ejusmodi res variis humani corris e partibus expulſas fuiſſe, absque vel inima ſive ægrorum, ſive Medicorum de agia ſuſpicione, imo cum eorundem Corrum excretionis naturalis perſuaſione.

Quin ipſum hoc omnino naturale Autor ſe cenſet, quod Magi Sagæve, quando ex atis illa veneficia, quæ ad pecus necandum,

frugesve corrumpendas, occultaverant in iisdem, auferunt, ſæpe moriantur. Vulgus quidem credit hos a maligno Spiritu, quod ſuum opus deſtruant, necari; nihil autem plus eſſe ſecundum Naturam cenſet *Andreus*, quam ut ſubfoſſis in rebus fermentatio ſuboriatur, cujus ſubito exploſi vapores eos, qui effodiunt, afficiunt atque præfocant. Ex quibus omnibus concludit nihil indignius vero Philoſopho ac Phyſico eſſe, quam cum imperito Vulgo opinari res enarratas & naturæ transgredi poteſtatem, & Angeli prævaricatoris opus eſſe.

15mo. Vir illuſtris *Scipio Maffeus*, contra egregium *Tartorottum*, anno 1748. *de nocturno Lamiarum congreſſu* ſcribentem, Epiſtolam *Veronæ* edidit anno 1749. *Artis magicæ diſſolutæ* titulo; in qua ſingulari ſententia veram quidem ante Chriſtum natum Magiam extitiſſe fatetur, eandem vero poſt Chriſtum natum ita exulaſſe, ut quidquid de illa in diebus Novi Teſtamenti perhibetur, mera fabulæ ſint.

16mo. Prodierunt anno 1770. duo Tomi in quarto, aucti autem & emendati anno 1771. Viri eruditiſſimi *Conſtantini Franciſci de Cauz*, in Academia Roberetana *Quirini*, titulo hoc: *De Cultibus magicis eorumque perpetuo ad Eccleſiam, & Rempublicam habitu.* Cenſet præclarus Autor ſe hoc ſole ipſo evidentius reddidiſſe, quod Ars magica neque extet hodie, neque extiterit unquam. Præter omnia quæ priores Magiam negantes Autores

ores, quæque maxime clarus *Andreus*, ſcri-
to tradiderunt, noſter ſtupendæ eruditionis
criptor Hiſtoriam dictæ ſic Magiæ, dictique
c cum Sathana pacti, per omnia Sæcula ex
triusque S. Scripturæ pagina, ex Concilio-
um teſtimonio, ex S. S. Patrum autoritate,
c tandem ex Sæculorum Barbarorum cum
prema ignorantia, tum ſtupidiſſima ſimpli-
tate, ſic ſe credit refutaſſe, ut ultra nemo
næ mentis exiſtere poſſit, quin Magiam,
ulgi ſenſu intellectam, dari neget.

17mo. Prodiit haud ita pridem ſcil. 1772.
Galliis Opuſculum eruditum eruditi Ab-
tis *De la Chapelle*, cui Titulus: *Relatio hi-
oriarum ſtupendarum de dictis ita Pythoni-
s, ſeu Ventriloquis, quæ haud ita pridem in
allia obſervatæ ſunt; cum examine cauſa-
m phænomeni mirabilis, & cum ejusdem ex
riis tam venerandæ Antiquitatis, quam
mporum noſtrorum exemplis, confirmatione:
aminata ab Acad. Reg. Scient. Pariſina, ac
eputatorum Academiæ teſtimonio confirmata.*
ectu utilis & jucundus hic Tractatus, genuina
thonum, ut ſaltem opinatur Autor, nobis
æbet aliquot exempla, quibus Pythoniſmum
nnem merum, ſed ſingulare Naturæ opus,
e cenſet: ut proinde funditus ea eorum ar-
menta ruant, qui eundem citra Dæmonum
em exerceri non poſſe arbitrabantur; & ut
plorandus generis humani error, quo Ven-
loquos, Magos, Sagas, Ariolos, haud ci-
pactum implicitum expreſſumve cum Dia-
lo initum, Artis ſuæ experimenta edere

 poſſe,

poſſe, creditum fuerat, plane diſpellatur: ſiquidem in his omnibus quidam habitus a natura deprehenditur, quem induſtrioſi hi homines callide exercentes, eo demum perveniunt, ut in operibus ſuis naturam longe ſuperare videantur.

18mo. Agmen claudit præclarum *Vindobonenſis* Univerſitatis lumen, Nobiliſſimus *Paulus Ioſephus a Riegger*, Conſiliarius aulicus actualis, nec non Iuris publici Eccleſiaſtici olim Prof. ordinarius, in præmiſſa *Parti II. Spec. Corp. Iurisprud. Eccl. Diſſertatione De Magia*, anno 1773. Multa eruditione, pro more ſuo, inclytus Autor tractat univerſam hanc materiem, per ſingulas ejusdem partes: Scilicet Magiam Ethnicam, Iudæis haud ignotam, cultam quoque Chriſtianis; Divinationem, ad quam & Aſtrologiam refert; Auguria; Necromantiam; Sortilegium; Sortes Sanctorum; Magiam ſtricte dictam, ejusque ſpecies; ut Incantationem, Præſtigium, Vanas obſervantias, earumque ſpecies. Leges deinde tam Eccleſiaſticas, quam Civiles contra ſingulas Magiæ partes, per decurſum Sæculorum recenſet: quibus omnibus cunctas imaginariæ Artis fabulas funditus everti arbitratur. Tranſit tandem ad Magiam quam Ethnico-Chriſtianam, ſeu Semichriſtianam appellat: cujus leve quoddam principium Sæculo XIII. deprehendit: Sæculo XIV. auctiorem quidem, ſed adhuc plebejam Magiam; Sæculo XV. autem multum propagatam; tum Sæculo XVI. autoritate ſtabilitam; & tandem Sæculo

XVII.

XVII. penitus confirmatam. Totus ſub finem eſt in refutanda deſcriptæ hujus Artis poſſibilitate, reſpondetque ad omnia argumenta, quæ ad illam ſtabiliendam ex Sacris Bibliis, ex S. S. Patribus, ex ipſis Accuſatorum ſeu ſpontaneis, ſeu Tortura expreſſis, Confeſſionibus, proferri ſolent.

SECVNDÆ PARTIS

CAP. II.

Objectiones, quas recenſiti Capite proxime priore Autores contra Magiam fecerunt, & primo quidem ex S. Scriptura. Subjunguntur ad ſingulas Reſponſa.

§. I.

Eruditos Viros omnes veneratus, ob idque horum neminem privatim non niſi raro, circumſpecteque, aggreſſurus, opportunius eſſe exiſtimavi, ad certa quædam capita ſingula ſingulorum revocare argumenta, objectionesque, & ad ſingula ordine reſpondere. Quemadmodum autem priori in Capite feci, ut non modo, quos Adverſarii noſtri Scriptores laudarint, recenſuerim, verum pluribus Autoribus horum numerum compleverim; ita in hoc Capite haud conſueta tan-

tum eorum, qui Magiam negant, argumenta enumerabo, & objectionibus reſpondebo, verum numerum horum iis, quæ prætervideruni illi, diligenter ſupplebo; ne in inquirenda veritate cuiquam, vel minimæ etiam parti, defuiſſe videar. Ac primum quidem diſcutienda argumenta ſunt, quæ contra S. Scripturæ autoritatem formantur.

OBIECTIO I.

Hanc autoritatem ad probandam magicam artem hi, qui Magiam negant, perperam adhiberi arbitrantur, cenſentque S. Scripturam in allatis Parte I. textibus non niſi de Idololatris, de Impoſtoribus, deque Ceremoniis atque Cultibus loqui, qui ad Idololatriam aut inducendam, aut confirmandam, propagandamque, unice ſpectabant.

RESPONSIO *).

In hiſce textibus referendis *Vulgatam* editionem ubique cum fontibus *Hebraico* ac *Græco* conferentes, vidimus in nonnullis textibus, & Idololatriæ & Magiæ mentionem jungi, in aliis ſolius Magiæ mentionem fieri, in

*) Ordo equidem exigeret, ut omnes Objectiones Capite ſingulari recenſerentur, & Capite altero Reſponſiones: verum cum aliis Reſponſiones ibi appoſitiſſimæ locari videantur, ubi Objectionis vis recens præprimis ac vivax in memoria eſt, conſuere Reſponſiones ad Objectiones debui.

n aliis iterum ſolius primum Magiæ, deinde Magiæ tam Idololatriæ junctæ, quam in Idololatriam præcipitantis. Sic, etſi mirum non foret Magiam & Idololatriam perpetuo in textibus junctas eſſe, cum Magia vera & exquiſita, etiam apud Chriſtianos, deteſtanda maxime Idololatria erga Diabolum ſit; tamen Magiæ & prohibitio, & punitio, pluribus ſacris in textibus, laudato loco inveniendis, ab is Idololatriæ adeo diſcretæ enuntiantur, ut evidens ſit Magiam, qua Magiam, qua per e ſolam exiſtentem, damnari, ac puniri, adeoque ab Idololatria, proprie dicta, rem diverſam eſſe.

OBIECTIO II.

Magi *Pharaonis* non fecere idem, quod *Moyſes* & *Aaron*, ſed quid ſimile duntaxat: Sic ut Diabolus vel imaginationem Ægyptiorum adeo vivam excitaverit, ut Serpentes, Ranas, rubrasque aquas, revera contuerentur; vel faſcinaverit eorum oculos, ex aëre formando corpora, quæ Serpentes &c. referrent.

RESPONSIO.

Ad hanc Objectionem reſpondi, explicando Textum *Exodi Cap. VII.* Cum vero de imaginationis vi brevi nova ſequatur Objectio, ſimul ad hanc latius reſpondebitur.

OBIECTIO III.

Falſo illud וַיַּעֲשׂוּ כֵן Exodi *VII.* & *VIII.* interpretatur quis ſic, ac ſi Magi idem, quod *Moyſes* & *Aaron*, fecerant, feciſſent: nam ubi ſacer textus ter hac Phraſi uſus eſt ad Serpentes, ad Ranas, ad Rubras putidasque aquas, quodammodo a Magis repræſentatas, mox ubi *Moyſes* & *Aaron* Sciniphes, Scinipes, pediculos, produxerant, *hebræus* textus *quarta* vice eadem phraſi, quam *Vulgata* reddit, *Et fecere Magi ſimiliter*: uſus eſt; ac pari modo *græcus textus* in ſingulis horum quatuor locorum: Ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως οἱ Ἐπαοιδοὶ. Ubi nihilominus conſtat eosdem nihil feciſſe, & ad ſuam gignendorum Pediculorum impotentiam exclamaſſe quod hic *Dei* digitus, manus, virtusque ſubeſſet. Ergo cum hic nihil fecerint, ubi textus dicit, *Et fecere ſimiliter*, nihil quoque fecere, nec veros Serpentes, Ranasve produxerunt, ubi ter dictum fuerat: *Et fecerunt ſimiliter*; ſed ex aëre aliisve elementis aliquid compoſuere ſimile, aut oculos Ægyptiorum faſcinarunt, aut eorundem commoverunt imaginationem.

RESPONSIO.

Habet profecto phraſis iſta aliquam difficultatem explicandi in hoc quarto loco, nec facile quacumque explicatione hæc difficultas tollitur: Sive enim Serpentes veros, veras

Ra-

Ranas, veras putridas rubellasque aquas, produxerunt, ſive phantaſtice tantum repræſentarunt, aut oculos faſcinarunt, aut imaginationem moverunt, cur ſacra Scriptura ad *Sciniphes*, ſeu pediculos, a Sanctis Viris Dei productos, dicit Magos ſimiliter feciſſe, ubi nec veros, ne fictos, imaginariosve Sciniphes exhibere potuere *Pharaoni?* Ergo in utraque explicatione, licet in quarto loco dicatur iterum: *Et Magi fecerunt ſimiliter*; certum ſemper eſt in tribus prioribus prodigiis aliquid magnum, ſeu verum, ſeu fictum illos exhibuiſſe, in quarto vero nihil omnino. Ergo ſecundum utramque explicationem, in tribus prioribus prodigiis Magi & tentarunt, & effecerunt, quod tentaverant; in quarto tentarunt, nec effecere quidquam. Sic ut hoc quarto loco intelligendum ab utraque parte ſit, Magos feciſſe ſimiliter, ut prius, tentando; ſed non, ut prius, efficiundo. Igitur hæc difficultas per ſe eam non infirmat, quæ hujus phraſeos data fuit, expoſitionem. Ceterum particula כֵּן *idem facere*, *idem fieri*, in ſacris ſignificat. Vide Gen. I. v. 7. 9. 11. 15. 24. 30. Hic certe וַיְהִי־כֵן *& factum eſt ſic*, non apparentur quid ſimile, ſed id ipſum, quod Deus juſſerat, creatum fuiſſe ſignificat. Reliqua ſolutio hujus Difficultatis data eſt *Part. I. Cap. I. ad text. Exod. VII.* ad quam remitto Lectorem.

OBIECTIO IV.

Ex *Libri Sapientiæ Capite XVII. v. 7.* demonſtratur Magorum Ægyptiorum artem mere illuſoriam fuiſſe, ac deriſoriam, illisque contumelioſam. *Et Magicæ artis appoſiti erant deriſus, & ſapientiæ gloriæ correptio cum contumelia.* Hebraicus fons, ſi extiterit olim, nobis periit, Græcus autem ſic habet: Μαγικῆς δὲ ἐμπαίγματα κατέκειτο τέχνης, καὶ τῆς ἐπὶ φρονήσει ἀλαζονείας ἔλεγχος ἐφύβριστος. *Magicæ autem artis deriſus appoſiti erant, & ſuæ de ſapientia jactantiæ redargutio contumelioſa.*

RESPONSIO.

Non videtur ab his, qui hunc verſum *Capitis XVII.* objiciunt, integrum caput lectum fuiſſe. Loquitur *Salomon* de terrifica trium dierum apud *Ægyptios* nocte, quam in diem convertere ſua Magia fruſtra tentabant, vel reſpicit ad *Sciniphum* plagam, ad quam Deus haud ultra Magis, ſeu Spiritibus immundis, permiſit vera ſua miracula imitari. Unde ſive hic ſapiens de tertia plaga Ciniphum, ſive de nona tenebrarum loquitur, oſtendit Deum, qui Diabolo aliquid permiſerat, nunc illum cohibuiſſe; minime vero Magos Diaboli ope effeciſſe unquam nihil.

OBIECTIO V.

Ad Magicam artem ſtabiliendam perperam adhibetur Cap. XIII. *Deuteronomii, in*

pag.

pag. 15. *Part. I. Cap. I. §. II.* Nam totum *fictum* hic eſſe, quod de falſo Propheta Deus hic dicit, Deus indicat ipſe: *Propheta autem ille*, ait, *aut fictor ſomniorum, interficietur.*

RESPONSIO.

Sic quidem in Vulgata habetur, minime ve-
o in textu *hebraico*, aut *græco* חֹלֵם הַחֲלוֹם
omnians ſomnia, ut in hujus textus princi-
io, hac ſola exceptione, quod Littera ה,
ccuſativum deſignans, deſit, ubi Vulgata
ſa non *Somnium fingentem*, ut hic, ſed *So-
nium videntem*, ponit. LXX habent: Καὶ ὁ
ροφήτης ἐκεῖνος, ἢ ὁ τὸ ἐνύπνιον ἐνυπνιαζόμενος,
εῖνος ἀποθανεῖ. *Et propheta ille, vel ille hoc
mnium ſomnians, ille morietur.* Conferen-
s ergo omnes inter ſe textus, intelligimus
on finxiſſe hoc ſomnium Prophetam illum,
d hoc ſomnium, eventu comprobatum, ve-
e ſomniaſſe.

OBIECTIO VI.

De Pythoniſſa *Saulis* eſt, quam ſtatuunt nihil feciſſe niſi ceremonias ineptas; præ terrore, dum ſimulacrum *Samuelis* conſpexiſſet, exclamaſſe, adeoque ſe *Samuelem* per ſua præſtigia minime exſpectaſſe faſſam eſſe: præterea vel umbram duntaxat apparuiſſe *Samuelis*, vel ſi ipſemet fuerit, non Sagæ, ut patuit, ſed peculiari Dei diſpoſitione

ſitione ſola eum apparuiſſe. Sed ad hæc omnia puto in *Part. I. Cap. I.* §. *V.* ſufficienter reſponſum eſſe.

OBIECTIO VII.

De *Philippica* Puella eſt, quæ *Pythonica* Cap. XVI. *Act. Apoſt.* dicitur.

RESPONSIO.

Ad hanc hiſtoriam *Part. I. Cap. I.* §. *VI.* reſponſum ſatis fuiſſet, niſi in Scriptis quorundam legeremus, hanc puellam non fuiſſe vere *Pythonicam*, ſed *Dæmone obſeſſam*; ad quod reſpondendum paucis eſt: paucis, inquam, quandoquidem Dæmoniacorum non eſt multum lucri divinando comparare: quidquid enim hi faciunt, *Tom. XV. Rat. Med. Cap. IV.* clare, ni fallor, oſtendi: *divinare* μανθεύωμειν ut textus ſacer dicit, eos qui non Magi, ſed duntaxat obſeſſi a Diabolo eſſent, nullibi in Sacris legitur. Et quid plura? Scriptura hanc puellam *Pythonem Spiritum* habuiſſe aſſerit: qui Spiritus nullibi Dæmoniacos obſidere legitur, ſed vere Magicus eſt, ut toties jam *in parte prima* patuit. Quod ſi omnino Dæmoniacam hanc Puellam fuiſſe velint, tunc quoque & Pythonicam una fuiſſe, atque adeo a Dæmone & obſeſſam, & fatidicam, fateantur oportet; cum ea præſtiterit, quæ Dæmoniaci præſtare non ſoleant.

OB-

OBIECTIO VIII.

Nulla ars magica eſt, nec eſſe poteſt, ſi eam Deus irritam fecit. Atqui hoc ſe feciſſe dixit ipſe Deus Iſaiæ XLIV. *Ego ſum Dominus . . . irrita faciens ſigna divinorum & ariolos in furorem vertens*, dum nempe vident omnem ſuum laborem inanem eſſe. Hebr. מֵפֵר אֹתוֹת *Infringens, diſſipans, Signa* &c. Ergo nulla omnino ejusmodi Ars exiſtit.

RESPONSIO.

Altera pars ejusdem Verſiculi Prophetæ to-m hanc difficultatem ſolvit: Sic enim pro-quitur Deus. *Convertens ſapientes retror-m, & ſcientiam eorum ſtultam faciens.* Si ılla *Magia* exiſtat, quia eam Deus irritam cit, non exiſtit eandem ob cauſam *Sapien-a.* Utraque ergo exiſtit, ſed hanc & illam eus ſiſtit, diſſipat, ubi æterna ſua Decreta equitur, quidquid artificio ſuo *Magi*, quid-id aſtutia prudentiaque ſua *Sapientes*, in ntrarium moliantur. *Non eſt ſapientia, non prudentia, non eſt conſilium contra Domi-um. Prov. XXI. v.* 30.

SECVNDÆ PARTIS

CAP. III.

Reſponſio ad Objectiones contra Magiam, petitas a doctrina, conſuetudine, & legibus Eccleſiæ, Sanctorumque Patrum autoritate.

OBIECTIO I.

§. I.

Quemadmodum ex Sacris Bibliis, ſic & ex doctrina autoritateque Eccleſiæ, atque Sanctorum ejusdem Doctorum, probare conantur multi, ac fere omnes Magiæ veræ negatores, nullam eandem eſſe: Siquidem extent plurimæ Eccleſiæ leges generales, latæ cum in omnem Magiam, tum & in ſingulas ejus ſpecies, quæ Magiam negent. Occupant hæ Leges magnam Librorum Adverſariorum partem, eo quod ex iisdem palmarium contra exiſtentis Magiæ ſententiam argumentum peti cenſeant.

RESPONSIO I.

Ex perpetua Eccleſiæ Catholicæ ad noſtra usque tempora conſuetudine, Ceremoniis, Precibus, & Decretis, nos, cum Canoniſta-

rum

m Principe *Van Eſpen*, dudum coacti fui-
us fateri, ab eadem Eccleſia Magiam, ut ve-
diabolicam artem, & creditam, & prohi-
tam fuiſſe. *Vide Part. I. Cap. II.*

RESPONSIO II.

Ex Reipublicæ Legibus contra Nummos
dulterinos, eorumque fabros, inepte omni-
o conficerem, neque veram Monetam, ne-
ue ejusdem exiſtere fabricatores: e contra-
o ex his Legibus merito concludo cum pro-
ter nihil, nihil fiat, ideo veram Monetam
xiſtere, quia contra falſam, ut vere exiſten-
m, Respublica & leges edidit, & pœnas
dixit. Hiſce porro ad noſtram quæſtionem
latis, ex Eccleſiæ Legibus, contra falſam
agiam datis, Magiam veram dari potiore
re conficio, quam ex iisdem Legibus eam
on exiſtere conficiunt Adverſarii.

OBIECTIO II.

Eccleſiam Leges condidiſſe affirmant, non
in vere exiſtentem Magiam, ſed tantum-
modo in putatitiam, in oſtentariam, ſplen-
dorem Religionis ſacratiſſimæ obfuſcantem,
pietati adverſam, atque dæmoniacæ in Chri-
ſtianos poteſtatis aſſertione Religioni pro-
broſam. Cum in hoc verſetur negotii om-
nis cardo, audienda ſuis in Legibus Eccle-
ſia eſt. Laudant Conſilii Toletani primi
Regulam contra *Priſcillianiſtas*: *Si quis
Aſtrologiæ, vel Matheſi, exiſtimat eſſe cre-
den-*

dendum, anathema ſit; adduntque ad hanc *Toletani* Synodi Regulam *Sti Leonis* Papæ verba hæc: *quoniam qui ſe talibus perſuaſionibus dedit, a Chriſti corpore totus abſceſſit.*

RESPONSIO.

Anathema S. Synodus dixit his, qui Magiæ credunt, Arti diabolicæ, Arti, in qua Diabolus divinis colitur honoribus: An potuit artem deteſtandam talem non condemnare, non Anathema eidem credenti dicere? An ejusmodi homo non ideo Anathemate dignus, quod, ut B. *Leo* ait, *a Chriſti corpore totus abſceſſerit?* Acclamamus utrique ſententiæ, ſollicite autem quærimus an Magiam veram non exiſtere & Synodus, & Pontifex, pronuntiarint? Nos e contrario arbitramur eandem, ut vere exiſtentem, ab utroque damnari.

OBIECTIO III.

Canon objicitur nobis 9. XXVI. q. v. *Si quis Clericus, Monachus, vel Secularis, divinationem vel auguria, crediderit obſervanda . . . cum his, qui eis crediderint, ab Eccleſiæ communione pelluntur.*

RESPONSIO.

Nihil juſtius eſt, quam eos de Eccleſia pelli, ſeu excommunicari, quibus pro Deo diabolus eſt. Sed an hoc Canone demonſtrare quis vult veram Magiam non dari? Condonet mihi,

eram Magiam ab Eccleſia hoc canone agni-
m eſſe credenti.

OBIECTIO IV.

Magiam nihil niſi imaginarii quid eſſe definiviſſe dicitur Concilium *Agathenſe* ſuo Canone 42. qui ſic ſe habet: *Quod maxime fidem Catholicæ Eccleſiæ infeſtat, aliquanti Clerici ſive Laici ſtudent auguriis, & ſub nomine fictæ Religionis per eas, quas ſortes Sanctorum vocant, divinationis ſcientiam profitentur, aut quarumcumque Scripturarum inſpectione futura promittunt. Hoc quicumque Clericus, vel Laicus, detextus fuerit vel conſulere, vel docere, ab Eccleſia habeatur Extraneus.*

RESPONSIO.

Hic nihil video dici a Synodo, quod Ma-
am imaginariam eſſe declaret, ſed ab Eccle-
 ſeparari omnes, qui vel Magiam colant,
l proximas illi ſuperſtitiones exerceant.

OBIECTIO V.

Ad oſtendendam Artis magicæ inanitatem affertur Concilii *Laodicæi* Canon VI. *Si quis maleficio interficiat alterum, eo quod ſine Idololatria perficere ſcelus non potuit, nec in fine impertiendam eſſe Communionem.*

RESPONSIO.

Ego prorſum contrarium hic a Concilio
firmari intelligo: ſtatuit enim adeo poten-

tem Artem Magicam eſſe, ut quis Diabol auxilio, veraque erga Diabolum idololatria occidere alium maleficio poſſit.

OBIECTIO VI.

Eundem in finem Canon XVI. ejusdem Concilii laudatur: *Qui Magicis falſitatibus in grandinariis tempeſtatibus credunt sciant ſe fidem Chriſtianam, & Baptiſmum prævaricaſſe, & ut paganum & apoſtatam id eſt, retro abeuntem, & Dei inimicum iram Dei graviter in æternum incurriſſe.* Putant Adverſarii hic omnem Magiam pe nitus confodi, cum *Magica falſitas* appel letur a Concilio; adeoque hujus Synodi ſul finem IV. Sæculi celebratæ, & totius An tiquitatis veneratione honoratæ, Patre crediſſe, id omne, quod de Magiæ vir tute atque potentia imperitum vulgus cre dit, ridiculum ac falſum eſſe: quod nur ſic ſe habeat, videamus.

RESPONSIO.

Ac *primo* quidem mentem hujus Concil hanc fuiſſe ideo cum *Van Eſpen* negamus quod Eccleſia ab omni tempore Magiam pc tentem artem eſſe crediderit.

Secundo. Vbi Concilium hoc rationem dat cur hos damnet, qui *credunt Magicis falſitatibus & grandinariis tempeſtatibus*, ſi nullam exiſtere Magiam crediſſet, primariam ratio nem, & ad movendos Chriſtianorum animo

pc

otentiſſimam, petitam ſcilicet ex Magiæ in-
ptitudine, & vanitate, omiſiſſet; hanc ra-
onem autem non dedit. Ergo non credi-
it Concilium totam Magiam imaginariam eſſe.

Tertio. Criminis magnitudo ſeu enormi-
as a Concilio determinata, ſolius veræ Ma-
iæ eſt, non vero imprudentis credulitatis
orum, qui Magiam veram, quæ tota tantum
naginaria ſit, eſſe credant. Conſtat *St. Hie-
onymum*, *S. Auguſtinum*, Magiam ſtupen-
am artem eſſe credidiſſe: ſtatuuntne idcirco
i Magiæ negatores Sanctiſſimos hoſce Patres
*lem Chriſtianam & Baptiſmum prævaricaſſe,
 ut paganos, & Apoſtatas, Deique inimicos
am Dei graviter in æternum incurriſſe?*
demne de *Eſpenio*, innumeriſque aliis, af-
rment? Ergo magnitudo criminis aperte de-
arat Patres hujus Synodi & veram efficacem-
ue Magiam dari, & in talem ſe ſententiam
nice ferre voluiſſe. Et demonſtratur ejus-
odi mentem ipſis fuiſſe ex Canone XXXVI.
ui de exercitio veræ Magiæ agit.

OBIECTIO VII.

Synodus *Quiniſexta* ſeu *Trullanum Concilium*, ex 211. Epiſcopis *Conſtantinopoli* in loco *Trullo* dicto collectum, *eos qui nubes fugare dicuntur, & imprecatores, Canoni, qui eſt de Sexennio, ſubjicit. In his autem perſeverantes, nec mutantes ſententiam, nec fugientes hæc pernicioſa & ethnica inſtituta, omnino ejiciendos ab Eccleſia definivit.* Qui

 exiſten-

exiſtentem veram Magiam negant, hunc Canonem ſibi faventiſſimum arbitrantur.

Et plures Leges, Textus, Canonesque huic ſimiles, quibus ſuam ſtabiliri ſententiam putant, in nos congerunt. Novell. Leon. LXV. *Sacerdotes admonere fideles populos juſſit (Eccleſia) ut noverint Magicas artes, incantationesque, quibuslibet infirmitatibus nihil remedii poſſe conferre.* Addunt huc Karlomanni Leges, hæc omnia vocari *paganias, & paganorum obſervationes.* Leges alias civiles, permultasque easdem, in Magiam credentes compellunt, Magiæ negantes vires, impoſturamque declarantes. *Ferunt Magos ſuis maleficiis aëra poſſe conturbare, & grandines immittere, futura prædicere, fructus & lac auferre, aliisque dare, & innumera a talibus fieri dicuntur:* Et iterum: *diverſa finguntur ſolummodo portenta.* Et iterum in alia Lege: *Si quis a Diabolo deceptus crediderit ſecundum morem paganorum virum aliquem aut feminam ſtrigam eſſe, & homines comedere, & propter hoc ipſam incenderit, vel carnem ejus ad comedendum dederit, vel ipſam comederit, capitis ſententia punietur.*

Inſtant hic Adverſarii, atque ex omnibus hiſce adparere ajunt Legislatores & Eccleſiaſticos, & Politicos, definiviſſe Magiam non eſſe, ſed *dici*; Magos Sagasque non exiſtere, ſed *videri*; Magos mala non in-

inferre, ſed *perhiberi*, *ferri*, ac ſi hæc facerent; portenta quæ edere dicuntur, tantummodo *fingi*: nec poſſe eos infirmitatibus ſua arte mederi: qui credunt ea illos poſſe, quæ affirment, præſtare, capitis ſententia puniendos eſſe: tandem qui Magos veros ſtrigasque exiſtere credat, eum ſecundum Paganorum obſervationes atque mores hæc credere: imo totam Magiam ut *Canon VI. Conc. Laodicæi* ait, per omnia ad Paganiſmum adeoque ad idololatriam pertinere.

RESPONSIO.

Primo. Leges tam Eccleſiaſticæ quam Ci-iles, ut ſupra patuit, Magiam veram credi-erunt, & ſic, uti nos, deſcripſerunt. Vide ſponſa omnia priora in *hoc II. Capite*. Er- tempora fuere, in quibus plerique Patres variis Conciliis, plerique quoque Princi-es & Legislatores, veram Magiam exiſtere ediderunt, ſicuti nos; tempora iterum, qui-ıs Epiſcopi & Principes multi, forte pro-ia experientia deſtituti, aliorumque relatu ntaxat inſtructi, eum ſe enunciandi modum r *videri*, *perhiberi*, *dici*, elegerint. Dico cundo: Quod & *fingi* talia ſtatuerint, mi-ıs vel ideo miror, quod in Hiſtoria Magiæ, que in Accuſatorum reſponſis, ſæpe occur-t ejusmodi fictio, qua multa ſe præſtaturos afri homines ſponderent, nec efficerent idquam, niſi quod calliditatem naturalem inime excederet. Hoc adeo verum ut in

 plu-

pluribus Magorum confeſſionibus jam *Sennertus* adverterit, aliique cum eo, Diabolum ſæpe torquere Sagas & Magos, ut nonnunquam in viginti operationibus ille vix bis tenax promiſſi fuerit. Hinc non minus ii, qui Magiam veram admittunt, quam qui negant, fallacem hanc eſſe rentur artem. Eoque magis, quo attentius conſideremus malitiam Dæmones exercere ſuam non poſſe, niſi quantum, & quando, & ubi, id permittit Deus. Adeoque Deo non permittente, hominemque ſuis fidelibus Angelis defendente, credibile admodum eſt Dæmonem in Magicis operationibus frequenter deficere; ac proinde artem magicam fallacem appellandam eſſe.

OBIECTIO VIII.

Magiæ efficacis inficiatores autoritatem multam ſuæ opinioni dari a Sancto *Agobardo*, ſub finem octavi Sæculi, bonamque Noni partem, Archiepiſcopo *Lugdunenſi*, cujus hæc verba objicere nobis ſolent: *Tanta jam ſtultitia oppreſſit miſerum mundum, ut nunc ſic abſurdæ res credantur a Chriſtianis, quales nunquam antea ad credendum poterat quis ſuadere paganis, creatorum omnium ignorantibus.* Invehitur vehementer Zeloſus hic Archiepiſcopus in eos, qui Grandines, tempeſtatesque, poſſe credunt excitari a Magis, eosque *& falſos Teſtes Dei, & Mendaces vocat, qui admirabile & valde terribile opus Dei, Deo auferant, ut homini tribuant.* Et cum

omnes

omnes aſſeverarent hanc grandinandi poteſtatem Magorum, nec tamen quisquam eorum id vidiſſet, ſed aliorum duntaxat percepiſſet relatu, *Agobardus* voluit demum per illos relatores ad ipſos eos cognoſcendos examinandosque aſcendere, a quibus, ut a teſtibus oculatis, ſe hoc percepiſſe affirmantibus, perciperet, nunquam vero ad eorum vel unicum, qui vidiſſet ipſe, pervenit.

RESPONSIO.

Digniſſimus hic *Lugdunenſium* Præſul, cui eo non præfigo titulum *Sancti*, qui illi a aris Viris, qui contra Magiam ſcripſere, prægitur, eo quod in ſola Diœceſi ſua *Sanctus* abeatur, in Hiſtoria autem Eccleſiaſtica ſimliciter *Agobardus*, ſcribatur; hic, inquam, eloſus & actuoſus Archiepiſcopus, juſte quiem invectus fuit in Iudices, qui ad innocenam inter duos litigantes, mutuoque ſe acuſantes, detegendam juberent, aut mutuos ſe ſtringere gladios, cum *Gundebaudus* Rex urgundorum *Duellum* ſua autoritate permiſſm declaraſſet; aut per ignem, qui innocenem adurere non deberet; aut per aquam, in uam quis præcipitatus mergi non deberet, ſi jus, quo accuſabatur, criminis reus eſſet; ierito, ajo, horum omnium & vanitatem, & illiitium, exercitium in foro criminali ſtrenue opugnavit: nimio vero impetu Magiam aggreſſus ſt. Falſam enim hanc in multis expertus, falſam

 dixit

dixit univerſam, imo impoſſibilem; ſic ut ve-
is, qui eandem minime exercens, imo dete-
ſtans, exiſtentem tamen crederet, injuriam
Deo faceret, paganisque deterior eſſet.

Hæc porro in *Agobardo* minime miramur
in *Agobardo*, inquam, Prælato præjudiciis
& vehementia animi pleno, quo eum titulo
Hiſtoria Eccleſiaſtica recenſet, cujusque Spe-
cimina adhuc ſub vitæ finem dedit, in Contro-
verſia de *divina Pſalmodia* contra *Amalatium*
Vid. Fleury Tom. X. Libr. XLVII.

Quemadmodum vero in millenis aliis occa-
ſionibus tantam experimur Veritatis vim, ut
etiam ſui confeſſionem vel invitis extorqueat:
ſic & in *Agobardo* agnoſcimus. Dum S. Vir
Jobi Hiſtoriam explicat, ſic ſcribit: *Cum Dia-
bolus, inventor mali, & caput omnium Malo-
rum, accuſator fratrum, accuſaſſet B. Iob apud
Dominum, expetiſſetque eum tentandum, qua-
tenus tentando ita verum eſſe oſtenderet, quaſi
mentem Viri Dei melius noſſet, quam Condi-
tor ejus, Dominus juſtus ad confundendum Dia-
bolum, miſericors ad exaltandum fidelem famu-
lum ſuum, conceſſit illi poteſtatem, primum
quidem in rebus omnibus, deinde vero in filiis,
poſt etiam in ſalute corporis, ac deinceps in
ſuaſione Conjugis, poſtremo autem in expro-
bratione, & nefaria deſpectione famulorum.
Sic Diabolus victus & confuſus receſſit, Ser-
vus Domini victor & triumphans excrevit.*

Et in alio loco refutaturus eos, qui obji-
ciebant verba *Davidis* Pſ. LXXVII. *Immiſ-
ſiones*

ſiones per Angelos malos, ſciendum eſt, inquit, *quod vindictarum aut probationum flagella per miniſtros malos exerceat Deus, qui voluntatem quidem nocendi de ſe habeant, poteſtatem autem ab illo excipiant, in quantum ille vult.*

Quid jam fortius, quid crebrius clamarunt illi, qui fatentur veram Magiam exiſtere, quam quod Diabolus nullam habeat in homines elementaque poteſtatem, niſi quando, quantumque, illi permittit Creator? quodque, eo permittente, Diabolus vim habuerit excitandi *Sabæos*, ut *Iobi* furarentur, Boves & Aſinos? gignendi de cælo ignem, qui & oves, & earundem combureret cuſtodes? convocandi tres *Chaldæorum* turmas, ut *Iobi* Camelos raperent, cuſtodesque trucidarent? excitandi atque determinandi quatuor ab angulis ventos, ad perdendam una cum domo omnem Iobi familiam? & tandem, (quod bene attendendum,) in ſingulo infortunio, ubi æque homines occidebantur, quam aut rapiebantur beſtiæ, aut occidebantur, unicum hominem ſemper ſervandi, qui nuncius deferret calamitatem ad Sanctum virum, ut ad deſperationem eum, Deique maledictionem, duceret? Et recte hoc *Agobardus*, & nos omnes, a Diabolo factum eſſe, Deo permittente, ſtatuimus: quid enim aliud ea S. Scripturæ verba ſignificare poſſunt: *Dixit ergo Dominus ad Satan: ecce univerſa quæ habet in manu tua ſunt; tantum in eum non extendas manum tuam.* Igitur permiſſione Dei, poteſtatem Diabolus habuit perdendi, occi-

dendique omne quod *Iobi* erat; Boves & Aſinos per *Sabæos*, Oves per *ignem celeſtem*, Camelos per *Chaldæos*, ædes prolesque per *ventum enormem*. Supererat S. Viri corpus & valetudo. Hanc turbandi auferendique poteſtatem Deus negaverat. Interim calliſſimus generis humani hoſtis capiebat citra hanc nullam adeſſe ſpem animam Iobi perdendi; cum hac, fore maximam. Igitur hanc poteſtatem conatur totis viribus Deo veluti extorquere. Deus, cujus conſilia a ſua voluntate non ab ea Diaboli pendebant, quique hac vice Prophetæ corpori nocendi poteſtatem illi permittere decreverat, hanc permiſit illi, ne occideret tamen vetuit: *dixit ergo Dominus ad Sathan: Ecce in manu tua eſt, verum tamen animam illius ſerva. Egreſſus igitur Sathan a facie Domini percuſſit Iob ulcere peſſimo a planta pedis usque ad verticem ejus.*

Cum *Agobardo* ergo agnoſcimus Diabolum efficere, nolente Deo, nihil poſſe; Deo permittente quædam, ea poſſe facere, ſed nihil ultra; Deo permittente partem tantummodo rei, eam facere integram Diabolum non poſſe. Intelligi ſic, cur omnes Chriſtiani firmiter ſemper crediderint, credantque, Angelos malos hominibus ex ſe nocere nunquam poſſe: Ubi nocent, hoc vel ad homines puniendos, vel purificandos, a Deo permitti: habere proinde poteſtatem Angelos pravos in hominum facultates & divitias, in ignem provocandum, in tempeſta-

tes

es excitandas, in morbos ſanis hominum orporibus infligendos. Dum igitur optimus te Præſul, dum *Laodiceæ* Synodi Patres, dum ii, ut v. g. *St. Ioannes Damaſcenus*, declaant in eos, qui Magicis Operationibus fidem dhibent, eosque apoſtatas quodammodo voant, convincimur per temporum hiſtoriam hos S. Viros ad fidem veram revocare illos voiſſe, qui & Sagis Magisque longe plus quam ræſtare poſſent, adſcriberent, & divinam ribuerent Diabolo poteſtatem, ac ſi citra Dei permiſſionem quæcumque vellet, ageret.

Inficias autem ire nequimus peccatum in eo b *Agobardo* fuiſſe, quod ſæpe ſic ſcripſerit, c ſi Chriſtiani omnes hanc indeterminatam Cacodæmonum poteſtatem credidiſſent, Maiæque extendiſſent efficaciam. Sed cum nagnis viris id commune habuit, ut præocupatione animo veritatem aliquando præerierit, ut jam ſupra notavimus. Pulcrum utem videre eſt, quanta ſit ſimplicis Veriatis vis, quando ejus mens a præoccupatione iberior in *Iobi* hiſtoriam commentatur, idue ſuper ea profert, quod Eccleſia credidit, uod nos cum illa, ingenue ſemper faſſi ſunus; ut mox conſtitit.

OBIECTIO IX.

Auctoritas inclyti Hiſtoriographi, *Claudii Fleury*, Magiam negantis, quemadmodum ex ejus verbis in *Partis II. Cap. I. No.* 8. relatis, conſtat, nonne multum nos pro-

promoveat oportet? nonne ingens pondus eorum adjicit, qui cum illo Magiam negant, argumentis?

RESPONSIO.

Imo nullum opinor. Si contra opinionem quamcumque univerſalem unus alterve inſurgat, num ideo illam hic labefactat? Si hoc eſſet, quidnam certi haberemus unquam? Etenim nulla fere non dicam opinio, ſed perſpicuis rationibus fulcita ſententia eſt, quæ impugnatorem, e primoribus etiam Viris, experta non ſit? Si igitur Magiæ affirmatio firmo fundamento innititur, ejusmodi ſententia contraria vim nullam habet: ut ille, ſic opinari viginti alii poſſunt, inconcuſſa manente Veritate. Attamen primum, an Magiam *Fleuryus* negaverit, examinandum eſt. Fortis eſt, fateor, duraque, quam laudato mox loco profert, ſententia, Magiæque negatrix. Adde, ſicut *Part. I. Cap. I. Sect. III.* retuli, eum *Apollonii Thyanæi*, Magi famoſi, pleraque prodigia, a multis miracula vocata, per cauſas naturales explicare conatum eſſe. Quid quod poſtquam *Libr. I. Hiſt.* narraſſet Neronis ad diſcendam Magiam fervorem, *attamen*, inquit, *vera nunquam invenit promiſſa Magorum, ita ut ex hoc Neronis exemplo fortiſſimum naſcatur de hujus artis falſitate argumentum?*

Atque hæc quidem *Claudius Fleury:* & palmarium id ejus videri argumentum poteſt, quod homines præ phyſices ignorantia plura na-

aturæ opera naturales excedere vires, quæ
m minime excederent, arbitrati, ejusmodi
tem dæmoniacam exiſtere crediderint. *Hinc*
ppoſitâ, inquit, *citra examen Magia ut ve-*
a ars, certæque regulæ creditæ, & ad ſecre-
a nonnulla detegenda, & ad mala quædam
mmittenda, idque Dæmonum ope: ac ſi Deus
on ſemper potuiſſet ad hæc efficiunda aut per-
ittere, aut probibere Dæmonem, & ac ſi
acta cum malignis Spiritibus rata habuiſſet.

Quod Phyſices ignorantia hic quid poſſit,
aud eſt cur dubitemus: Magnetis, Electri-
tatis, Chemicarumque Operationum com-
urium portenta, ideam Magiæ facile inge-
erare Phyſices ignaris poſſunt: Sed nullas
hyſices regulas noſco, ſecundum quas ex-
icare poſſem, cur cælo ſereno, mox ad ho-
inis imperium, pluvia aut grando cadat in
eterminatum locum ſic, ut extra eundem
adat nihil? Conſtitit tamen hanc veriſſimam
iſtoriam eſſe. Nullas regulas phyſicas ca-
io, ſecundum quas, ad nodum in linteo
nodatum, ſummam tranquillitatem mox &
agnus, & ſecundus ventus excipiat, qui
uæſitus fuerat, idque repetito. Exempli
amen certiſſimi res eſt, hiſtoriasque veriſſi-
as, bene multas, multoque mirabiliores,
fferre hic poſſem, niſi, quemadmodum ad
nem Cap. III. Part. I. monui, me metus
lios offendendi easdem ſupprimere coegiſſet.
Vt igitur ejusmodi enumerandis pluribus ex-
mplis ſuperſedeam, an non in vitium plane
ppoſitum ruimus, ſi omnia phænomena, quæ
in

in mundo obſervantur, Legibus exponere Naturæ contendamus; nec verum quid agnoſcere, niſi quod per has Leges explicetur, velimus? Ut abſurda ex uno extremo, longe abſurdiora ex altero extremo prodibunt. Eſt modus in rebus.

Dum tamen plures ſententias & animadverſiones incomparabilis noſtri Hiſtoriographi attente proſequor, vix eo induci poſſum, ut illum Magiam penitus negaſſe credam. *Simonem magum* Libr. I. §. XXIV. „tantam ſibi „admirationem operationibus magicis conci„liaſſe ſcribit, ut ipſi, veluti Deo, ſtatua „erigeretur, cum inſcriptione: *Simoni Deo Sancto.*“ Et Libr. II. §. XXXIII. „Volatu„rum ſe, cælumque petiturum cum promiſiſ„ſet, in altum vere ſublimavit ſe, *Dæmoni„bus vectus*,“ orantibus autem, & I. C. invocantibus *Petro*, *Pauloque*, *dæmones perterriti* aufugerunt, & cadens Magus, crus fregit utrumque. Commentatus in Magi *Apollonii Thyanæi* poteſtatem Dæmoniacum liberandi, *ſi commercium cum Dæmonibus haberet*, inquit, *cujus vel ipſi eum accuſabant Pagani, facile credi poteſt Dæmones cum eo, in hominem intrando, exeundoque ex homine, colluſiſſe, quo ei autoritatem conciliarent, ad obſcuranda Chriſtianorum, dæmones quotidie fugantium, miracula vera.*

Poſtquam prodigium *Apollonii*, a *Domitiano* & Senatu inviſibiliter diſparendi, & elabendi, cauſis naturalibus explicare conatus eſſet,

ſet, *Quod vero nunc ſequitur*, inquit, *poſ- bile citra Dæmonis opem non videtur.* Scili- et *Apollonii* tranſpoſitio inter meridiem ac eſperam *Roma Puteolos*, itinere proinde quin- uaginta leucarum. Occaſione autem quere- rum *Apollonii* de laſſitudine poſt hoc iter, tiam *hoc affirmatur*, ait, *loco a Diabolo mo- is extraordinariam ſupereſſe debilitatem.*

Hinc, ut quæ de Magia egregius hic Vir enſuerit, aperiam, videtur mihi in Magiæ Iiſtoria pervolvenda mortalium ignorantiam, redulitatem, calliditatem, vafritiemque, ex- ertus, & hiſce vitiis, ut Veritatem obnu- ilantibus, indignatus, tam ſeverum inſti- uiſſe hujus Artis examen, ut quod reapſe ve- um eſſet, ipſi tamen dubium ingereret, me- umque incuteret, ne ſi qua impoſtura forte ubeſſet, eamque admiſiſſet, veritatem, præ- ipuum Hiſtoriæ ornamentum, offenderet: ta tamen ut ſi Facti cujusquam veritas nume- is omnibus abſoluta ipſi appareret, hoc in- er vera candidus adſcriberet; ut in *Apollonii*, c magis in Hiſtoria *Simonis Samaritani*, clare atet. Hinc inter Magiæ inficiatores injuſte umeratur.

OBIECTIO X.

Ad ſtabiliendam artem Magicam fruſtra S. S. Patrum *Hieronymi* & *Auguſtini* adhi- betur autoritas; ſiquidem ambo id, quod ad eam ſtabiliendam ſcripſerant, revoca unt. Et quidem prior in Epiſtola ad *Nepotianum*, alter autem *in Libr. II. Cap. XXX. Retract.*

RE-

RESPONSIO.

Reſpondeo utrumque falſum eſſe. 1mo quia B. *Hieronymus* juvenilem ſuum ſtylum, minime vero ſenſum Epiſtolæ, carpit. Cum ergo ſolum ſtylum ſuum condemnat, præter- eaque nihil, qua tandem fronte Magiam re- tractaſſe ſcribitur Adverſarius? 2do Ipſi Ad- verſarii indicant S. Patrem in ſua ad *Nepotia- num* Epiſtola retractaſſe ea, quæ ad Magiam ſtabiliendam quondam ſcripſerat; ipſe autem *Hieronymus* oſtendit ſe revocare nihil, niſi juvenilem ſtylum in Epiſtola ad Avunculum ſuum S. *Heliodorum*, dominantem, in quo de Magia nihil. Quod enim proprie de Ma- gia ſcripſit, in Vita *St. Hilarionis* Abbatis reperiundum eſt. Ergo *B. Hieronymus* ſuam de Magia ſententiam minime retractavit.

Multo minus ea *S. Aug.* retractavit, quæ de Magia ſcripſerat. Retractaſſe tamen ajunt loco mox laudato. Sed quod huc pertinet ne- hilum quidem ibidem reperimus. En totum. *Per idem tempus accidit mihi ex quadam diſpu- tatione neceſſitas*, ut de Divinatione Dæmo- num *Libellum ſcriberem*, *cujus titulus iſte ipſe eſt. In ejus autem loco quodam, ubi dixi:* Dæmones aliquando & hominum diſpoſitio- nes, non ſolum voce prolatas, verum etiam cogitatione conceptas, cum ſigna quædam ex animo exprimuntur in corpore, tota facili- tate perdiſcere, *rem dixi occultiſſimam auda- ciore aſſeveratione, quam debui: nam perve- nire iſta ad notitiam dæmonum, per nonnulla*

etiam

iam experimenta compertum eſt: ſed utrum gna quædam dentur, ex corpore cogitantium is ſenſibilia, nos autem latentia; an alia vi, ea ſpiritali, iſta cognoſcant, aut difficillime teſt ab hominibus, aut omnino non poteſt, veniri.

Itaque toto hoc textu *St. Aug.* modum quo m explicuerat, leviter taxat, rem vero ipſam nime, imo per experientiam hanc denuo nfirmat. Hoccine retractare vocatur? Quæ-nus ejus Retractationis Libros ad illa ſcripta, quibus de Magia ex profeſſo egit, num in circa Magiam ſe retractavit? An *in Libr. Cap. I. Retract.* revocavit ea quæ de *Mago rthaginenſi* in *Libr. contra Academicos* ſcri-rat? Numquid in *Libro II. Retr. Cap. LIII.* illa revocavit, quæ de Magia tam ſol-nniter in *Libris de Civ. D.* affirmaverat? m retractavit unquam *Sermonem XC*? An *bros de Trinitate*? An *Librum de Doct. riſtiana*? Hi tamen erant, qui Artem Ma-am aperte profitentes, revocandi aut ſal-n caſtigandi fuiſſent, ſi Sanctus Pater mu-us ſententia fuiſſet, quo tempore ſuas ede-Retractationes.

OBIECTIO XI.

Magiæ omnis ſi quis Patrum unquam, everſor *B. Chryſoſtomus* fuit, *Homil. VIII. n Coloſſ. Serm. XLIII. in Matth. & XXII. n Geneſin*; quibus in eos invehitur, qui Dæmonum cum hominibus concubitum cre-dunt,

dunt, qui ad certas intentiones Phylacte-ria, etiam ipſum Evangelium, geſtant, &c.

RESPONSIO.

Reſp. primo. Hominum Dæmonumque mutuum Concubitum alii verum, alii Magorum, Sagarumque, phantaſia, a Dæmone excitata, imaginarium modo eſſe crediderunt: quæ ſententiarum explicatio duplex, etiam duplex eſt in quæſtione de nocturnis Sagarum per aera itineribus: in diverſa ergo circa hasce pluresque alias quæſtiones, abeuntes Scriptores, Magiam ipſam admittunt, nec in *Chryſoſtomi* textibus quidquam contrarium adparet. Non negant Magiam, ſed ex ea excipiunt vel concubitum cum Dæmone, vel nocturnas per aera in diſſita tranſpoſitiones, vel utrumque; quod aut negant, aut dubitante admittunt; inconcuſſa interim Magiæ certitudine. Phylacteria autem, *S. Chryſoſtomu* intelligit vel ipſas res ſacras, ut puta S. Evangelii verba, vel characteres, vel fructus, aliasv res, quas ſuperſtitione quadam, ac ſi aut pe ſe, quod minus malum, aut cum Angelorum pravorum auxilio, quod omnium peſſimum efficaces eſſe homines autumabant, ob idqu ad Collum aliasque corporis partes, admovebant.

Et quidem ultimo modo peſſimo ſi no omnes, ſaltem plures, hæc externa corpor adplicuiſſe illi videntur, quos Beatus hic Pa ter corripuit. Sic enim & *Van Eſpen* vid

tu

r credidiſſe Tom. IV. Part. III. No. 32. *Et*
anctus Ioannes Chryſoſtomus, inquit hic Do-
or, *Homil.* 43. *in Matth. Cap. XXIII. in-*
ebitur in eos, qui ſua ætate Phylacteria ſua
l Collum ſuum appendebant, vel partem ali-
uam Evangelii ſcriptam, quaſi virtus Evan-
elii in Literarum figuris ſita fuiſſet. Neque
ubitat idem S. Doctor Hom. 8. *in Epiſt. ad*
oloſſ. comparare aliquatenus Martyrio con-
mtum harum vanitatum, quaſi vitam potius
nittere, quàm has ſuperſtitioſas vanitates
dhibere malint. Si enim nullam Magiæ effi-
ciam eſſe credidiſſet S. Pater, æqua ejusdem
on fuiſſet contemtum Magiæ inter, Marty-
umque, comparatio. Martyr mortem eva-
t ſacrificando Idolis; certo, ni ſacrificet,
oriturus. Chriſtianus ſi non mortem, ſal-
em mortis periculum evadit ſuperſtitione
agica uſus; ni utatur, periturus. Vt nunc
ui negat adolere Simulacro, Martyrii coro-
am obtinet, ſic ille qui potius mori, quam
agiam invocare malit, præmium meretur
artyrii. Ergo credidit *Chryſoſtomus* hæc
hylacteria magica eſſe; & morbi curam a
agicis ceremoniis, ſacris quidem, ut in hiſce
epe fit, verbis conceptis, diabolico tamen
uxilio peractis, expectari, &, Deo permit-
ente, aliquando obtineri. Sic conſtat ejus
omparatio: ſi enim in Propoſitione prima
ixiſſet: *Martyr mortem evadit, ſacrificando*
dolis, ni ſacrificet, occidendus. Et in alte-
a: *Chriſtianus evadere mortem nunquam pot-*
ſt ejusmodi ceremoniis, nunquam enim Deus

 per-

permittit Diabolo curandi morbos poteſtatem unde ſive Magicis ceremoniis uſus fuerit, vel non fuerit, nec plus nec minus aut morietur aut ſervabitur. Ergo qui maluit mori potius quam fœdari per Magiam, palmam Martyrii meruit; quis non videt concluſionis abſurditatem? Concluſio juſta non eſt, niſi ſupponatur diabolicam exiſtere artem, qua, Deo juſto ſuo judicio id permittente, morbis eximantur nonnunquam ægrotantes. Huic, quandoque efficaci, qui renunciet, qui mori malit, quam ſua in Diabolum fiducia Omnipotentem offendere, is vere dignus corona Martyrii eſt.

Cum autem hic de Phylacteriis, & Amuletis, ſermo fiat, erunt hæc parumper explicanda. Vel collo appendunt, vel geſtant in pera, vel certis apponunt corporis plagis homines multi, ſive Scedulas inſcriptas aut ſacris verbis, aut impiis, aut ignotis caracteribus; ſive inſecta, & animalia, Bufonem, Ranam, Anguillæ partem; Pannos varie coloratos, maxime quos rubros tinxit Cochinellæ ſuccus; Ungulam alces; Medicamenta, ut Camphoram, Radicem Ninzing Aſiaticam, Chelidonium minus, Semen Agni Caſti, Caſtanea Sylveſtria, Saponem Venetum &c. Porro apponendi geſtandique intentio examinanda eſt. Qui hiſce utuntur, ſpemque utilitatis aut curationis habent, eo quod per res ejuſmodi Magos curare morbos credant, vehementer in Deum peccant, a quo ſolo expectanda cura morborum: qui vero vel di-

rect

ſte vel indirecte opem Diaboli, Magorum
r amuleta miniſterio, hic expectant, hor-
bile peccatum comittunt: qui vero cre-
nt ea, quæ ex Vegetabilium, Foſſilium,
nimaliumque regno, petuntur, vi quadam
turali per inſpirationem, aut inhalationem,
l per alium quemcunque naturalem modum
ſolida fluidaque corporis humani agere, mu-
re, & ex ſtatu morboſo in ſanum conver-
re poſſe; hos, quamvis forſitan longe plus
turæ viribus adſcribant, quam in hiſce re-
s ineſt, non video plus peccare, quam ſi
s ſimiles vel per os ingererent, vel ope Cly-
rum, Injectionumque, per alia corporis
ca admitterent.

Et ſic demum reperio totum hoc negotium
B. Auguſtino intellectum, & explicatum
iſſe, *Libro de Doctr. Chriſt.* ubi de Amule-
ſermo eſt, ſic ajente: *Aliud eſt dicere:
ritam iſtam herbam, ſi biberis, venter non
lebit; & aliud eſt dicere: Iſtam herbam
llo ſi ſuſpenderis, venter non dolebit. Ibi
im probatur contemperatio ſalubris, hic ſi-
ificatio ſuperſtitioſa damnatur Quamquam
i præcantationes, & invocationes, & ca-
cteres non ſunt, plerumque dubium eſt, utrum
s, quæ alligatur, aut quoquo modo adjungi-
r ſanando corpori, vi naturæ valeat:
od libere adhibendum eſt; an ſigni-
ativa quadam obligatione proveniat:
od tanto prudentius oportet cavere Chri-
anum quanto efficacius prodeſſe vi-
bitur. Sed ubi latet qua cauſa quid valeat,*

 quo

quo animo quisque utatar intereſt duntaxat, in ſanandis vel temperandis corporibus, ſive in Medicina ſive in Agricultura. Atque hæc de Phylacteriis & Amuletis.

OBIECTIO XII.

Magiæ falſitatem omnis, qui præoccupatæ mentis non eſt, clare perſpicit in Iudicum teſtimoniis, Magorumque Confeſſionibus: ita ut ſapientes Iudices nonniſi deliramenta horum in examine detegerent: Sagas in Lecto tota nocte cuſtodibus ſervantes, easdem mane aſſeverare audirent, ſe ea nocte longo itinere a Diabolo latas in conventum Magorum Sagarumque fuiſſe, eos, qui ſimul conveniſſent nomine ſingulos Iudicibus appellaſſe; cum interim hos, quos nominabant, noctem in lecto tranquillos transegiſſe, æque quam priores, compertiſſimum eſſet: juſſos a Iudice Magos, ut vere Magicum ſpecimen ederent, fortunc ut carcere demitterentur, nunquam id potuiſſe: tandem horum complures confeſſos fuiſſe ſola intentione oſtentationis, terroris, gaudii, & omnium maxime lucri, ſe & Diaboli commercium, & initum cum illo pactum, & mirabilia a ſe ideo patrata, de induſtria finxiſſe, & jactaſſe.

RESPONSIO.

Reſpondeo per antitheſin: Magiæ efficaciam numero longe plures judices teſtati ſunt

O

ea, quæ ipſis Magi Sagæque affirmarent; ea quæ ſinguli ſeorſim primum examinati, mum vero omnes ſimul collecti, alii de aliis firmarent, & vel facta magica, vel itinera octurna, ſinguli ſingulorum ſic confirmarent, primum privato in examine ſinguli & de ſe, de aliis, confeſſi eſſent. Magos aliquando ſſos Magiam veram ſic exercuiſſe, ut judi-s, Principesque qui adeſſent, de Magiæ rtute ſtupenda convicti eſſent, ut in præ-dentibus manifeſto conſtitit: Magos com-ures mortem ſubiiſſe, qui ad rogum usque huc ſperaſſent, fore ut Diaboli auxilio eri-rentur, Magiamque nunquam negarent. argumentum, contra argumentum: quale m autem alterum refutet, reſponſa ad ſeq. bjectiones pandent.

OBIECTIO XIII.

Magorum ac Sagarum plerique vix Religionis principia a limine ſalutarunt; ab indigentibus parentibus, ignorantibusque, peſſime educati, egeſtateque confecti, dum a ſuorum ſimilibus divitias per Magiam comparare ſe poſſe, Diabolumque hic Deo præſtare audiunt, facile in hoc facinus alliciuntur. Adde quod, præ craſſa Sacræ Religionis ignorantia, eorum plerosque tam parum futuræ felicitatis tangat deſiderium, ut in proſperitate terrena ſpem omnem locent felicitatis, & quidquid ad eandem obtinendam aptum arbitrentur, id unice am-

plectentur. Adde hos homines paſſim hypochondriacos eſſe, atrabiliarios, quibus tetræ ideæ verſari præ oculis ſolent, & quibus præprimis tanta vis imaginationis eſt, ut iterato facta ſeu a Dæmone, ſeu a ſceleratis hominibus, repræſentatio, totam animam indelebiliter ſæpe occupet. Quanta autem Vis imaginationis ſit ab uno homine in imaginationem alterius, viceque verſa; imo quantam vim habeant exhalationes, ſeu tranſpirationes, per vividiſſimam imaginationem motæ, corpore expulſæ, perque atmoſphæram in corpus ac cerebrum alius hominis immiſſæ, atque acceptæ, ex eo ſolo concludi poteſt, quod *Verulamius*, *Paracelſus*, & *Andreus* eam vim ſolam abunde ſufficere ad omnia miranda Magorum per cauſas plane naturales exponenda crederent, & Magiam, qua Magiam, qua Artem diabolicam ex mundo proſcriberent. Quippe vera ſic credere, vera eſſe jurare Magos, & Sagas, quæ unice debeantur imaginationi: poſſe enim eos in ſomno ſic a Diabolo diſponi, ut inconcuſſa ea credant eſſe, quæ ſomno tali vividiſſimo, atque protracto, videre ſibi viſi ſint. Incredibilem præterea eſſe vim imaginationis, & determinatæ in vafris hominibus nocendi voluntatis poteſtatem: enormen quoque Spirituum, exhalantium de corpore hominum malevolorum, tam in propinquos vel homines, vel res, quibus nocere in animo habent; ſtupendamque virtu-

virtutem Spirituum irritatorum & exhalantium de hiſce vel rebus, vel hominibus, quibus Malefici nocuerant, atque in ipſa Maleficorum corpora retrogradorum, idque haud in vicinia duntaxat, verum etiam ad plurium, imo ad 100. Milliarium diſtantiam: Ita ut ridiculi eſſe videantur illi, qui Naturæ legum in Maleficorum Operationibus ignari, virtutem pravorum Angelorum ad easdem explicandas convocant.

RESPONSIO.

Reſp. 1ma. Facile concedimus de plebis, cclesiæque fæce, Sagas multas & Magos eſſe; ı conditione tamen ut ejusmodi, ſi non nora, ſaltem Avorum memoria, in Principum, Eruditorum, in Nobilium ordine, extitiſſe ɔncedant, qui hoc objiciunt. Sed ſint cuncti ;eni, ſtupidi, fide moribusque corrupti. os profecto hoſtis generis humani tanto falius ſuum in rete capiet.

Reſp. 2da. Gratis aſſeritur omnem hanc ımenſam turbam Magorum, & Sagarum, rabiliariam eſſe: atra bile, ſeu Melancholia ɔrreptos, plures fuiſſe ex hiſtoria quidem ıtet, maxime cum diuturnos Carceres, Sæısque Torturas, iterato ſuſtinuiſſent; quiıs vel jocoſiſſimi mortalium atram ſibi bilem ɔnſciſcerent; ſed ſimul audaces homines, a elancholia remotiſſimos, per omnes actus os, reſponſionesque Hiſtoria Magiæ nobis æbet abunde.

Reſp. 3tia. Imaginationis miram ac ſtupendam, nec raro delendam vim eſſe, nemo non novit, nemo aliquando non dolet: verum tantæ virtutis, extenſionis, amplificationisque eandem eſſe, ut vi imaginationis in lædendum hominem, pecus, atque frumentum determinatæ, humores corporis moveantur; ut nata exinde tranſpiratio characterem vivæ hujus imaginationis ſibi impreſſum, ſecum intime commiſtum, gerat; ut hic ſtupendus Character abſolute præpediat, ne, quæ alias tranſpiratio mox ab Atmoſphæra abſorbetur & annihilatur, jam ſpirituali imaginationis motæ impreſſione integra in abſorbente Atmoſphæra conſervetur, integra per Atmoſphæram, vento quantumcumque adverſo, deferatur a motu, ſemel ab imaginatione hominis nocituri immiſſo, in diſtans plurium paſſuum, multarum orgyiarum, imo non unius, ſed centum milliarium; quis adeo demens ut hæç gratis aſſerentibus gratis concedat? An, qui Magiam negaturi, ejusmodi titivilitia gravi apparatu proferre audent, bonorum argumentorum non oſtendunt penuriam? An non miſerandum eorum eſt, qui ut rem captu difficilem, veram tamen, explodant, aliud quid tam ſibi, quam nobis, captu impoſſibile, obtrudere ſatagunt?

Profecto ſi omnis incantatio vera, non per diabolicam Magiam, ſed per explicitam mox vim imaginationis unice peragatur, oportet eam inexhauſtam, immenſamque eſſe. Mota imaginatio Magorum Ægyptiacorum, Ranas ſibi

ɔi repræſentantium, emanavit cum tranſpi-tione raniformi non in *Pharaonem* Ægypti-ıe Principes ſolos, ſed in Urbis *Taneos*, ac ıſti Regni incolas omnes; & quidem ſic, ut ɛque puer aut ſenex, neque Vir aut mulier, tota *Ægypto* eſſet, qui non ubicumque lo-ɔrum Ranarum Legiones cerneret, easdem u noctuque audiret coaxantes, atque inſi-ɛntes in ſe & ſentiret, & videret; dum in-rim nulla in Regno Rana adeſſet, niſi con-eto ante hanc plagam more. Nonne ad ne-ndum quod ſupra naturam in Magia inve-unt, imaginationem ſuam, inconſtantem il-m, errabundamque corruptæ naturæ noſtræ cultatem, adeo ſupra naturam extollunt, : longe plus difficultatis in Magia explicanda ɔi conſciſcant, quam nobis ejusdem per auxi-ım Diaboli patratæ expoſitio pariat?

Cum jam tertia vice Argumentorum ordo e iis reſpondere jubeat, qui a Magorum, ræſertim autem Ægyptiacorum, operatio-ibus Satanam plane excludentes, totum eo-ındem opus ad cauſas naturales referre con-ɛndunt; adnectere hic debeo ipſam Textus ibri *Exodi* de Magis *Pharaonis* expoſitionem *ev. Meſenguy*. quem, ut S. S. Bibliorum haud inus doctiſſimum, quam piiſſimum Commen-torem, Eruditi exiſtimant. Eſt in *Tom. II. ap. V.*

„Hoc, atque ſimilia relata a S. Scriptura Facta, an Operationes magicæ dentur, du-bitare non permittunt. Veri Magi dantur; „Homi-

„Homines ſcilicet, commercium habentes „cum Dæmonibus, horumque ope res nonnul- „las efficientes, quæ naturalem hominum ſu- „perant poteſtatem. Id quidem negari non „poteſt, quod quidam effectus Magiæ adſcri- „bantur, qui vel extra Imaginationem incen- „ſam, vel extra nefandam mentitorum Ma- „gorum impoſturam, vel extra errorem at- „que ignorantiam illorum, qui quidquid limi- „tatioris ſui intellectus cancellos excedit, cau- „ſis ſupernaturalibus tribuere ſolent, nullibi „plane exiſtunt. Verum enim vero intelle- „ctus perperam ſuperioris dicti, ac periculo- „ſæ admodum incredulitatis indicium foret, „id omne aut imaginationi, aut impoſturæ, „aut ignorantiæ, aut alteri cuicumque natu- „rali cauſæ, adſcribere velle, quod Sacra Bi- „blia ad Magiam, Dæmonisque operationem, „indubitanter referunt. Sin enim autoritates „adeo manifeſtas explicationibus violentis, & „Traditioni ignotis, eludere fas eſſet, licen- „tia opinandi effræna fieret; neque vel unica, „quam S. Scriptura refert, Veritas exiſteret, „quam temeraria Philoſophia ſuis argutiis, ſeu „ſophiſmatibus, non labefactaret. . . . Suffi- „ciat id nobis probe noſſe, quod Deo pla- „cuerit permittere, ut ii, qui Miniſtri & In- „ſtrumenta Dæmonis erant, divina *Moyſis* mi- „racula ad certum quendam terminum imita- „rentur; quodque Dæmonis artificio atque „poteſtate hæc efficerent.“

OB-

OBIECTIO XIV.

Falſo tribuitur Magia virtuti diabolicæ, eo quod opera Magorum dicuntur homines evomere Ranas, Bufones, Scorpiones, Anguillas Clavos, Cultros, Gladiorum enormes portiones, Linum, Stuppam, Aciculas, Oſſa integra, Ligna, Lapides, &c. non ſemel modo, ſed pluries, imo per menſes annosque.

Nam 1mo hæc omnia plebis debentur inſcitiæ & credulitati, qua aſtuti Magi Sagæque abutantur, ut dum ejusmodi animalia corporaque, ſupponere, mira ſua aſtutia, atque dexteritate norunt, ignarum vulgus eosdem virtute naturam ſuperante pollere exiſtimet. Hujus facinoroſæ ſuppoſitionis rerum exemplis Hiſtoria ſcatet, eventusque quotidiani confirmant.

Sed 2do, ſi admitteremus omnes haſce Hiſtorias veriſſimas eſſe, ne minimum quidem Magiam diabolicam eſſe probarent. Bibliothecam Hiſtoriæ & naturalis & medicæ pervolvendo & hæc, & longe alia Animalium Inſectorumque genera, ferum, æs, plumbum, cultrorum, gladiorum, ſagittarum, vitri fracti, fruſta haud exigua, acus, aciculas, &c. vel vomitu vel alvo, vel utero, vel pulmone, vel veſica urinaria ejeciſſe, legimus, quas ejectiones Philoſophi & Medici non niſi naturalibus adſcripſere cauſis: ita quidem ut inſecta & animalia ex ſemine exiliſſimo, ignoranter ſeu

ſeu inſpirato, ſeu deglutito, & per fotum nutrimentumque domicilii nutrito, excluſa excretaque fuerint, & metallorum lignorumque fruſta a pueris, ab amentibus, imo ab hominibus vafris ad pecunias colligendas deglutita, naturali modo e corpore eliminentur.

RESPONSIO.

Reſp. ad 1mam Solutionem. Aſtutiam atque dexteritatem Præſtigiatorum frequenter miremur oportet, eamque haud raro ad ſtupendos ejusmodi vomitus alvosque exhibendos admotam fuiſſe, ex veriſſimis novimus experimentis. Verum quoque indubitatiſſimis experimentis novimus, corpora ejusmodi mirifica multo majora, quam ab homine deglutiri potuiſſent, & adeo dum evomerentur, in viarum anguſtiis hærentia, ut ab adſtantibus Medicis digito extrahenda eſſent, certo certius humano de corpore prodiiſſe, ut Part. I. Cap. I. conſtitit. Non concludamus proinde ex fictis vera non dari, ſed vera extare quia fingitur. Suum non negat Pantomimus exemplar. Neque aſtuta Virtutis ſimulatio nulla mortalium pectora vera virtute ornari docet; imo potius ſimulatio prototypi veritatem demonſtrat.

Reſp. ad 2dam Solutionem. Clari Viri qui vel legerunt, vel ipſi viderunt, per varias corporis vias heterogenea corpora, in objectione enumerata, eliminari, idque modo p[...] nitu[...]

tus naturali; nimium concludunt, ſi ejectio-
m ſimilium omnem ſoli tribuant naturæ.
idi cum ipſis, ab infantibus puerisque de-
utita, & vomitu denuo reddita ligna, oſſa
imalium, nummos; glomeres ſerici, pan-
s; ut profecto aut deglutiri, aut vomitu
ci, præ mole, rigiditate, aſpredineque,
tuiſſe mirarer. Minime vero inde conſe-
itur id, quod quæcumque ſimilia horum
rhibentur, modo æque naturali contige-
nt. Hoc tamen ut nobis perſuadeant Au-
res nonnulli, mirifice ſe torquent. Con-
dimus in morborum hiſtoriis multa *primum*
mia credulitate pro veris dari, quæ arte præ-
giatrice naturali prodierint: *Secundo* multa
ra eſſe quæ de deglutitis, ejectisque enu-
eratis rebus enarrantur. Ipſe dedi hiſtoriam
ilitis, cui cum ſuis combibonibus id moris
iſſet, ut ad noctem omnes ebrii ſua ſinguli
cula vitrea dentibus ruditer commolirent,
deglutirent. Vide *Tom. XV. Rat. Med.*
ap. III. Alius militis, qui Nummorum au-
orum bonam copiam, ne eam ſibi furaren-
r hoſtes, deglutierat, diu retinuerat & tan-
m artificioſo valde vomitu, denuo expule-
t, *Tom. I. Rat. Med. cont. Part. II. Cap.*
II. Infantis demum magnum nummum de-
utientis, ac poſt 63. dies alvo reddentis.
id. Tertio. Sponte quoque fatemur inſe-
orum, etiam majorum, ovula ignoranter
oſſe deglutiri, & ubi excluſa fotaque creve-
nt, per Superiora aut Inferiora eliminari.
a ut quidquid naturali modo explicari poſ-
ſit,

ſit, ad ſupernaturalem minime referamus. Laudamusque vehementer omnes, qui, quoad ejus fieri poſſit, nihil omnino ad ſupernaturales cauſas referant, quod explicari intelligique per naturales poſſit.

Verum enim vero poſt centenos ſic expoſitos caſus, id minime conſequitur, ut non contigerint, quos legibus naturæ non explices. Provoco ad Hiſtorias a me *Partis I. Cap. III. §. III.* enarratas. Si, qui has prodiderunt Autores, teſtes fuerint autopti; ſi iidem ſapientia, eruditione, judicioque eminuerint; multam merentur a nobis fidem: Si ſimilia phænomena obſervata ſint inſtrumentis, atque caracteribus, in lecto inventis, & ablatis iisdem mox ceſſaverint; ſi apud alios omnia ſymptomata, per menſes continuata, mox ſiluerint, ex quo Maleficus, multa pecunia illectus, magia magiam ad lectum ſolverit; ſi poſt eductionem acutorum, vulnerantiumque corporum, mox ſalus citra incommoda vulneraque redierit; utique fateamur neceſſe eſt, quemadmodum in multis impoſturam, ſic quoque in non paucis inconcuſſam prædominari veritatem. Atqui ita ſe res habet, ut hiſtoriæ veriſſimæ, loco mox laudato enarratæ, fidem faciunt. Ergo non omnium negatio, ſed prudens fictorum a veris requiritur diſtinctio.

Exemplum hujus egregium dedit nobis anno 1755. Clar. Vir *Paulus Valcarenghi*, in *Diſſert. epiſtolari ad Epiſc. Veronenſem de Iuvencula Veronenſi, quæ Saxa, lapides, variæ mo-* *lis*

s & *figuræ*, *fruſta vitrea*, & *ferrea*, *acus*, *tenas ferreas*, &*c. jam XIII. annis*, *per ſuriora* & *inferiora eliminabat.* Sic enim aturalem hanc omnem operationem eſſe roris unguibusque defendit, ut tandem finem oc modo imponat: *Nollem tamen quempiam nquam inde fortaſſe deducere me ideo*, *quod in latis circumſtantiis naturales ſolas ſufficere uſas*, *opinor*, *nulloque modo Dæmonis hic tionem admitto*, *id ſemper*, & *in aliis quiſcumque caſibus*, *ſentire velle. Dementis im* & *ſceleſti hominis hoc eſſet*, *ſacrisque ginis e diametro oppoſitum: quod ideo a me ienum eſt*, *atque*, *favente Deo*, *in poſtem quoque futurum ſemper confido.* Et quia regii *Mercklini* ſententiam tam appoſite hic ferat *Valcarenghius*, nequeo quin eandem c inſeram. „Credulitate laborant, inquit *Mercklinus*, & in exceſſu peccare videntur: quidem inter morbos nullum prorſus ad inantationem accerſere decet, etiam ſi abſtruſſimis, & inſolentiſſimis ſymptomatibus ſtiatus; niſi eum ex naturalibus, vel poius præternaturalibus cauſis deducere nulo modo licuerit, adeoque omnem naturaum cauſarum poteſtatem transgredi ac ſuerare deprehendimus; *tunc enim de ſuperaturalibus*, *ſeu transnaturalibus cogitanum:* alias ſocordis & ſimplicis ingenii indiium eſſet ad ſupernaturalia confugere velle, bi naturalia ſuppetunt.“

Hic quoque Viri, neque creduli, neque eoccupati, magni *Hoffmanni*, modus di-

 judi-

judicandi erat, *Tom. IV. Diſſ. de potenti Diaboli in corpora.* Pro fundamento dicen dorum *Plinii Hiſtorici* hanc ponit ſententiam „Quemadmodum multa fieri non poſſe, prius „quam facta ſunt, judicantur; ita multa quo „que, quæ antiquitus facta, quia nos ea no „vidimus, neque ratione aſſequimur, ex ii „eſſe, quæ fieri non potuerunt, judicamus „quæ ſumma inſipientia eſt.“ Applicat dein de hanc *Plinii* ſententiam ad diſputationem de Magia, & æque eos damnat *qui nimium Diabolo & incantationibus Sagarum tribuunt eaque, quæ ex mere neceſſariis & phyſicis cau ſis fluunt, hiſce adſcribunt; cum alii contr plane nihil potentiæ Diaboli concedant, im operationes ejus in corpora penitus negent. . Certe in rebus Facti ſola autoritate eſt niten dum. . . Iam autem num majori unquam a toritate hiſtoria Factorum firmata, & rob rata ſit, quam ea, quæ docet varios effect Diaboli in corpora naturalia, & homini merito anceps hæreo.* Gravis hæc gravis A toris ſententia eſt.

OBIECTIO XV.

Si quid veri Magia haberet, ſi Magoru conſtarent cum Dæmonibus pacta, an nc cerneremus Sagas, Magosque, divite quod Deo, ſummo bono renunciante Angelo prævaricatori, principi potenti mo, ſe totos dent; divinosque defera honores? E re infernalis hujus Princip eſſet, eos divitiis cumulare, quo & fid

l

les ipſi manerent, & exemplo verboque multos alios a Deo apoſtatas, qui ſibi, ſuperbiſſimo Spiritui, cultum divinum præſtarent, redderent. Interim an pauperior, an egeſtate preſſior, an miſeriis cumulatior, gens tellure geritur, quam ea Sagarum Magorumque? Vix videtur inanitatis Magiæ clarior eſſe, validiorque Demonſtratio.

RESPONSIO.

Reſp. Ima. Si Magiæ exiſtentis demonſtra-nem omnia hucusque dicta dederunt, non ntur oppoſitæ ſententiæ demonſtrationes.

Reſp. IIda. Noruntne, qui hoc objiciunt bis, ſic omnes Maleficos, ut non niſi ege-m totam hanc plebem eſſe tuto aſſeverent? s profecto, illosque illorum pars plurima et, cum ſuo tenebrarum Principe tenebras ans, quo certius, diutiusque, noceat. Cæ-um Hiſtoria nos docet Viros principes, ho-nes ſapientia, divitiis, ſummisque dignita-us inclytos, Magiam excoluiſſe.

Reſp. IIItia. Etſi verum ſit eorum, qui ju-um in manus incidunt, plures multa premi ſtate, minime hoc ad artem negandam fa- Fallax Spiritus ſuos fallacia paſcit, captos- in rete tenet. Lucro pauculo ſpem facit oris. Spe ſemper allecti, alacriter ſua im-tate pergunt. Exempla hoc aliis in rebus firmant. An noſtra Alchemiſtica gente periorem noris? An dilapidatis cum pro-s, tum divitum, quorum crumenas emun-

 xerint,

xerint, pecuniis, eo ardentiores in Lapide philoſophico quærendo, obſtinatioresque, non videris? Simulatum quandoque lucri tantillum ſummas in ſpes erigit animos; cum autem ſpes longa corpora ad longævitatem disponat, longam Alchemiſtarum vitam magnus *Boerhaave* hinc explicabat. Interim egeni vivunt, pauperes moriuntur. Si in Arte fallaci atque impoſſibili, ſpes ſic obcœcat hominem, quid in Magia non debet facere, quando ſubinde quid lucri miſeris ſuis afferat cultoribus? Ipſaque hac ſpe Diabolus illos ſibi arctius devincit, ut impietate in Deum, injuſtitia odioque in proximum, eo ſecurius pergant.

OBIECTIO XVI.

Abunde conſtitit per ea, quæ *Partis II Cap. I.* fuſe dicta ſunt, Magiam maximam originis partem præjudiciis cum Vulgi, tum Iudicum, ipſorumque *Inquiſitorum fidei* debere; conſtitit millenos homines Magiæ reos habitos eſſe, qui, quid Magia eſſet ne unquam quidem audiviſſent: conſtitit Iudicum ſæpe avaritiem inſatiabilem criminationes, a præjudicio & ignorantia natas multiplicaſſe: conſtitit denique accuſatorum confeſſiones, aſtutia, & horrenda, inauditaque crudelitate, extortas, ab iisdem tamen, ſuam innocentiam per omnia ſacra teſtantibus, centies revocatas fuiſſe. Ita ut ne umbra quidem Magiæ poſt hæc omnia ſuperſit, ſoliusque & ignorantiæ, & barbariei, & auri ſacræ famis, figmentum ſit.

RE

RESPONSIO.

Reſp. Ima. Hiſtoria Magiæ iſta, a Magiam
gantibus tradita, Hyperbolam in eo ſapit,
od vera quædam exaggerando, & neceſſa-
ı tacendo, falſam nobis rerum exhibeat ef-
iem. Quando temporum illorum calamita-
n lugent, cur complurium cum Eccleſiaſti-
rum, tum civilium Iudicum, eruditionem
n attendant? non laudent æquitatem? non
ınſuetudinem, integritatemque extollant?
ır confeſſiones citra blandimenta minasque,
ra torturam aut crudelitatem omnem factas,
ue Maleficorum ſive obduratorum, ſive re-
iſcentiam, teſtimonio ipſo confirmatas, cal-
iuſcule reticent?

Reſp. IIda. Neque ſi exaggeratio Iudicum
ıorantiæ, crudelitatis, avaritiæque, nulla
peccaret, an probaret id, quod Objectio
ofert, argumentum? Qui hoc modo ratio-
ıantur, videant, quo præcipitent ſeſe. Quan-
anno 64. *Romam* flammis in ſui oblecta-
ntum *Nero* Imperator conſumſerat, ac in-
ıdii culpam in Chriſtianos, jam undique
ioſos, conjiciens, numeroſiſſimos illorum,
ıquam incendiarios, crudeliſſimæ morti
poſuerat; an Romani, qui innocentiæ Chri-
ınorum convicti erant, bene concluſiſſent
c extare, nec extitiſſe unquam, incendii
men? Si *Verres*, ſi *Mezentius*, ſi *Nero*,
mitianus, & id genus centeni alii, homi-
s quos odio habebant, quorumve inhia-
nt poſſeſſionibus, furti, cædis, proditio-

 nis

nis crimine accuſaverint, mortique tradide-rint, qui omnes tamen fuere innocentes; an qui hanc gentem innocentem plorabant, ſi nullum unquam furtum, nullum læſæ Maje-ſtatis crimen, nullum homicidium extitiſſe concluſiſſent, nonne riſiſſemus illos? Et ut aliquid proximius in rem dicam; Non ſine animi dolore & moerore fatemur tempora ex-titiſſe, quibus hominum haud ſane pauci Hæ-reſos accuſarentur, Inquiſitorum ignorantia, crudelitate, auri cupiditate, ad falſam ſui ac-cuſationem adigerentur, & vel morti, vel bonorum confiſcationi, vel exilio adjudica-rentur, atque ad ſententiæ executionem uſ-que integræ ſuæ fidei Deum teſtem invoca-rent. Numquid ergo ſecundum hoc ſuum principium, & jure quidem, conficient Hæ-reſin nullam vel extare, vel extitiſſe unquam, ut igitur cum tanta Orthodoxorum falſa hære-ſeos accuſatione, & damnatione, Hæreſis ta-men extitit ſemper, ita ſimilis concluſio & de Magia erit.

OBIECTIO XVII.

Ipſa Hiſtoria Magica nihil apertius do-cet, quam quod mera impoſtura, ridicula jactantia, arsque plane præſtigiatrix ſit. E Sacræ Paginæ hoc ipſis hiſce verbis teſtantur, hoc credidit Eccleſia vetus, hoc multoties aſſeruerunt Eccleſiæ Patres, Doctores, Hi-ſtoriographi; quemadmodum toties contra Adverſarios noſtros, quidquid reclamave-rint hi, demonſtratum fecimus. Opus ta-

me

men eſt novis hoc confirmare demonſtrationibus, ut convictus quisque ſit auguria, incantationesque individuas Idololatriæ comites eſſe, & ut olim, ita adhuc apud idololatras gentes, ut ut ridiculas perpetuo exerceri.

Primo conſulendus hic *Kæmpferus* eſt, tam in *Hiſtoria Iaponiæ*, quam in *Amœnitatibus exoticis*. In *Hiſt. Iap. Lib. III. Cap. V.* ordinem religioſum *Iammabos* Sacerdotum montanorum deſcribit, ſe morbos magice curare contendentium, idque pilulis confectis ex charta, in qua Monachus ad enarrationem ægrotantis inſcribit characteres, hanc in idoli locat altari, miris geſticulationibus ſacram facit, confectasque ex eadem pilulas, *Goof* dictas, cum aqua de flumine, aut fonte, non minore ſuperſtitione hauſta, porrigit ægro. Quam nanem atque fallacem hanc prætenſam Magiam ipſi ducant *Iaponenſes*, vel ex eo liquet, quod ſuum *Goof* non ſumant, niſi quando irrita conſueta Patriæ Medicina, morbus in deſperationem tendit. Quantum ad cæteras decantatæ *Iaponenſium* Magiæ partes attinet, in revelandis Arcanis, in Accuſatorum culpa innocentiaque detegenda, in corporibus adverſus arma & ignem armandis, nullam unquam demonſtrationem deprehendit.

In *Amœnitatibus exoticis politico-phyſico-Medicis Faſciculo III. Obſ. XV.* idem *Kæmpferus*

pferus exhibet nobis *Perſarum*, & *ulterioris Aſiæ Indorum* Magiam, in qua *p.* 651 Dei *Wiſthnu* feſtum, cui cum variis Europæis adititit, deſcribit. In hoc feſto *Malabarico* Veſtales virgines, huic feſto peculiariter ſacras, Sacerdotes populo primum proferunt modeſtas, reverenterque, quemadmodum ad ſacra decet, incedentes: mox dein genios pravos in easdem, ut ajunt, immittunt, ſic ut nullæ hic deſint Dæmoniacorum geſticulationes. Tandem quo Idoli Majeſtatem poteſtatemque plebs reſciat, adoretque, Veſtales horæ ſpatio in Templo præſente nemine, morantur, elapſaque hora has æque quam principio, modeſtas, compoſitas, reverentesque, exhibent populo Sacerdotes.

Verum *Kæmpfero*, cæterisque *Europæis* viſum hoc probabile fuit, Electuarium ex herbis inſaniam, convulſionemque inferentibus, compoſitum, Veſtalibus datum fuiſſe, unde Dæmoniacarum conſimiles redditæ fuerint: in Templo vero, quemadmodum *Indo-Batavus* quis per oſtii foramen vidiſſe ſe putat, porrectum Virginibus Antidotum fuiſſe. Et *Obſ. XVI.* totus eſt hic Itinerator doctus in Ligatura, ſive conjugalis copulæ impedimento *Indorum*, ac potiſſimum *Macaſſarorum*, deſcribundo; notatque Chriſtianis Orientalibus, iisque ditioribus, moris eſſe, ut Magus, vel Saga, Matrimonialibus Ceremoniis adſit ipſe, vel ipſa, quæ deligare, ſi Maleficus quis ligaſſet, actutum poſ-

poſſet: quibus Ceremoniis ipſum ſe interfuiſſe aſſeverat quidem, at vero vanas modo geſticulationes, falſas ſuppoſitiones, meraſque impoſturas eſſe, cunctas hasce ceremonias arbitratur.

Vidit itidem *Kæmpferus* commune illud ſpectaculum *Indorum* in *Deæ Rauni* honorem, quæ ipſa olim Heroina, non niſi fuſo cruore, ludisque palæſtricis, ſolere delectari dicitur. Septem igitur nobiles Athletæ a machina peralta duabus uncis ferreis, per muſculos dorſi adactis, ſuſpendebantur, alter poſt alterum, una manu gladio, altera ingenti clypeo, muniti. Tribus continuis vicibus templum hac mobili machina circumvecti, fortiter arma Laniſtarum more vibrabant; tum etiam Caput, Axillas, & Crura hiſtrionum lepore, veluti per aera natantes, motabant, ne minimum quidem ex ſuis actionibus, & ex crudeli cruentaque ſuſpenſione doloris indicium præbentes. Clarus autor totum valido narcotico, neutiquam vero cauſis ſupernaturalibus ullis, tribuit.

Secundo. De Nigritarum Magia plures teſtes a Magiæ Defenſoribus laudantur. Verum invenimus teſtes haud ſane paucos, qui & longitudine temporis, quod apud ipſos triverint, & commercio, quod continuo cum iisdem habuerint, autoritateque, qua iisdem complures annos præfuerint, majorem ceteris fidem merentur. Porro rident

hi cunctam illorum Magiam, tanquam mera idololatrorum Sacerdotum præſtigia, licet hæc vero cum Dæmone commercio fieri cenſeat plebs credula.

Sic *Wilbelmus Boſmann*, qui longa annorum ſerie, *Batavæ Societatis Indiæ occidentalis* autoritate, præfuit Nigritis ad *aureum*, ut vocant, *littus* in *Guinea*, *Epiſtola X.* longe lateque deſcribit nobis rudis hujus *Africani* populi Auguria; falſe autem ridet ſacerdotum, aut Magorum calliditatem, quod in fictis ſuis ſive auguriis, ſive auſpiciis, mille adhibeant imponendi artes, ne fucum plebs ſubolfaciat. Vt *Boſmannus*, ſic *Ioannes Morgan*, Anglicus ſcriptor, *Hiſtoriæ Barbariæ Tom. I. Cap. V.* relata infelici expeditione *Africana* Imperatoris *Caroli V.*, ejusdem ita infortunatæ in cauſas indagavit, cum ipſo in loco eſſet, idque eo attentius examinavit, quod Claſſis navalis imperatoriæ clades Maleficio tribueretur. Hiſtoriam hanc ex Gallico Autore *Laugier de Taſſy*, atque ex *Algerinorum* relatione, Diabolo adſcriptam traditurus, in anteceſſum nos præmonet anilibus fabulis, quam veritati, ſimiliora cuncta eſſe, quæ perhibent illi.

Doctus Vir *Ioannes Egede*, in Libro de ea *Americæ* ſeptentrionalis parte, quæ *Vetus Grœnlandia*, ſeu *Fretum Davis*, vel *Davidis*, appellatur, *Cap. XVII. De Religione*, ſeu potius ſuperſtitione, *hujus populi*,

puli, apud quem *Daniæ* Regis juſſu Miſſionarii munere XV. annorum ſpatio functus eſt, multa nobis retulit eorum, quæ Incolæ de ſuis & Magis, & Exorciſtis, ſecum communicaverant, hosque didicit ab illis eſſe diſtinguendos in Viros ſpectabiles, cum Spiritibus cæleſtibus converſantes, momentoque temporis ex ædibus in ſummos cælos raptos, ubi a Viris ſapientibus, prædeceſſoribus ſuis, inſtruuntur de agendis; & in Magos, ac maxime in Sagas, quæ ſua Magica arte hominibus nocere in vita bonisque contendunt; priores multo honore donisque gaudere, poſteriores vilipendi, imo quandoque, ut ſocietatis humanæ peſtes, morte plecti. Porro utriusque generis artificia Autor, poſt XV. annorum experientiam, non niſi mimica, & lucrificabilia eſſe, arbitratur.

RESPONSIO.

Reſp. 1ma. ad ſingulas Objectionis partes ...mul. Qui retulere has obſervationes Auto...es, ſe Magiæ negatores declarare minime ve...ntur, adeoque teſtimonia pauxillulum ſuſpe...a reddunt. Conceſſis vero, quæ volunt, ...mnibus, conſequitur id, ut vera Magia haud ...x æquo apud ſingulas idololatras gentes exer...eatur; utque ſint, apud quas plane præſtigia...ix duntaxat ſit; ſicuti ex prioribus conſtitit ...ſſe, quæ veram eandem poſſideant, colant...ue. Verum vix admittere negantem ipſo...um ſententiam poſſumus, propter ea ipſa, quæ

quæ ipſis inter narrandum hincinde elapſa ſint. Quæ ordine hic enarrare operæ pretium erit.

Ac *primo* quidem *Kæmpférus* in ſua prima hiſtoria relegendus eſt. Eo quod *Iaponenſes* ſuas ſacras pilulas non ſumant, niſi in ſummo moriendi periculo, credit nullarum virium eſſe, cum alias maturius easdem adhibituri eſſent. Non video concluſionem juſtam eſſe; nam videtur hoc medicamentum magicum non niſi ſupremo morbi diſcrimini reſervari, hincque maturius non aſſumi: quia vero tunc aſſumunt *Iaponenſes*, idque perpetuo; an non inde juvamen ſæpe habere videntur? Profecto uſus obſoleviſſet, ſi ſacerdotum ars mere ludicra foret.

In *altera* hiſtoria idem Itinerator, ac Medicus, cenſet *Veſtalibus Virginibus* Electuarium ex herbis, convulſionem fatuitatemque generantibus, porrectum fuiſſe, ut inſanirent: & quod Dæmoniacarum more inſanientes, inque Adytum Templi reductæ, intra horam ſapientes modeſtæque in populum remitterentur, dato adſcribit Antidoto. Quo utroque & inſaniam, & ſanam mentem faciente Medicamine, ſacerdotes credit fucum populo facere, ac ſi ipſi Genios pravos in Veſtales immiſiſſent, & *Dei Wiſthnu* potentia tanta eſſet, ut fugatis Dæmonibus ſana cuique mens rediiſſet. Ad confirmandam autem ſuppoſitionem ſuam, quam mirificæ ad cerebrum corpusque turbandum ſint potiones *Malabarorum* expertum ſe narrat in ſe ipſo, ſociisque ſuis fuiſſe,

iſſe, dum ab illa gente convivio excepti, dicrum omnino exhiberent ſpectaculum.

Nullam ergo Magiam diabolicam dari ratus *æmpferus*, cum videret *Veſtales juvenculas* ſeriis modeſtisque mox dæmoniace furiundas, audiſſetque hoc a ſacerdotum coetu acodæmonibus, a ſe in easdem miſſis, adribi, quod ipſe fieri negabat poſſe, maluit lectuarium inſanum pro cauſa ſuſpicari; cus ſuſpicionis nullam vel minimam rationem abebat, niſi quod cæterum tam ſubito, inue ſingulis, natam inſaniam, tamque ſubito ppreſſam, capere non poſſet. Quod vero ennium in *Iaponia*, hemipolis fere Regni, anſigens, nunquam ſuam ſine ullo fundaento captam ſuſpicionem vel minutiſſimo exerimento potuerit probare, eſt profecto quod iremur; quodque gentis in eodem cultu, cum sdem terrificis, ſtupendisque ceremoniis, erſeverantiam & fidem expertus, nec ad ſaltatem demonſtrandam tanto tempore aptus, ntentiam non mutaverit, eſt quod capere equeamus.

Verum *Puellas Veſtales*, inſanientes antioto dato, reſipuiſſe Vir *Indo-Batavus* viit: ergo per vim antidoti intelligitur antea iſaniens venenum exhibitum fuiſſe, ſufficienerque probatur.

Niſi me animus fallit, non video hoc exde conſequi. *Indo-Batavus* ille narravit ntidotum datum *Veſtalibus* in Adyto Temli: Adytum autem hunc adeo ſpatioſum fuiſſe,

ut

ut univerſi templi tertiam amplitudinis partem coæquaret: in tam vaſto ædificio unicam modo lampadem ſplenduiſſe: ac tandem ſe non potuiſſe niſi per oſtii foraminulum quid videre. Concluſionem relinquo Lectoribus.

In *tertia* hiſtoria, ubi negat copulæ conjugalis ligaturam, nullam ſuæ negationis rationem afferens, mero ratiocinio ſe rem confeciſſe putavit.

Sed in *quarta Kæmpferi* hiſtoria quid memorabile ſe offert nobis. Vidimus enim clarum hunc Autorem eam Opii adſcribere Virtuti, quod an credibile videamus. *Primum* notandum eſt Athletas illos ſeptem a peralta Machina pendere, duobus unicis ferreis, in dorſi muſculos infixis. *Secundo* eos ſic ſuſpenſos una manu Clypeum, altera gladium, vibrare fortiter debere, ita ut unci in dorſi muſculos infixi, & eosdem, & tendines, & nervos, convellere lacerareque, ac varias & ſæpe notabiles hæmorrhagias, vehementesque convulſiones, creare debuerint. *Tertio* Athletas in horrendum hunc modum pendulos, circum integrum Templum circumvehi *ter* ſolere: ſic ut motus ille continuus, atque diuturnus, avellere & dilacerare dictas partes vehementer debuerit, corpusque totum in enormes agitare convulſiones. *Quarto.* In terna hac circum Templum circumductione eosdem caput, axillas, cruraque motitare, ac lepore Hiſtrionum veluti per aera natare debere; unde dolores, convulſiones, dilacerationes, vehe-

ehementer augeantur oportuit. Nihilomi-
us Athletarum horum nemo vel ſignum dat
ut moleſtiæ, aut convulſionis, aut doloris,
ut deficientis cruoris; nemo vel in ipſo im-
ani Sacrificio hoc, vel poſtea, Vulneribus,
onvulſionibusque, periit.

Cauſisne igitur naturalibus miranda hæc Phæ-
omena, an ſupernaturalibus, tribuenda ſint?
uæritur.

Naturalibus *Kæmpferus* cenſet: *In circum,*
quit, *qui ſuſpendendos ſtringebat, me con-*
nuo intrudens, video a Brachmene pro-
nari ex nucis Cocos putamine hauſtum ali-
uem, procul dubio narcoticum, qui
lores ſopiret, quos a Deo, templi præſide,
oleri credebat populus. Interroganti mihi
ſpondebat ſacerdos: Succum eſſe Lansjes,
uem adverſus ſitim & deliquium propinarent.
anjes eſt Nux Cocos immatura, liquorem
lcem continens, qui ſucceſſu temporis coagu-
tur in nucleum.

Credit ergo *Kæmpferus* non verum ſuccum
ocos, ſed narcoticum, propinatum fuiſſe
ſpendendis. Condonarem Medicinæ ignaro
anc ſuppoſitionem: qui vero condonabo eam
edico, qui virium ſimplicium apprime gna-
s, noſſe debuiſſet Narcoticum eſſe non po-
iſſe, quo crudeliſſimi, continuo poſt Nar-
oticum aſſumptum millies renovati, & non
rendi mortalibus, dolores ita ſopirentur, *ut*
minimum quidem, ſicut ipſe ſcribit, *ex actio-*
bus & cruenta ſuſpenſione, præberent dolo-
ris

ris indicium? An ejusmodi exiſtat in rerum natura Narcoticum, ſeu Opiatum, quod crudeliſſimos dolores conſopiat, cauſa dolorum atrociſſimorum & continua, & aſſiduo renovata? Experimento novimus quam parum formidanda narcoticorum doſis dolores cancroſos, v. g. Vteri, aut ſopiat, aut ſaltem leniat, quia perſeverat cauſa doloris. Vt ne a granis LXXII. Opii quidem, pluribus conſequentibus noctibus datis, utero cancroſam mulierem ne vel minimum oculis ſomnum vidiſſe viderim. Aſt, inquies, Narcotici vis aucta adeo fuit, adeoque liberalis data ejus doſis, ut debuerit ſoporare dolorem. Igiturne hæc enormis Opii copia ſopivit dolores, ut ne renovata quidem aſſiduo cauſa, vel minimum perciperentur; & interea non affecit vel hilum Cerebrum, cum nobiles Athletæ toto ceremoniarum tempore Clypeum, gladiumque vibrarent, atque corpus, ſingulosque artus, hiſtrionico more perpetuo agitarent, corporisque proprii pondere magis magisque transfixos muſculos dilacerarent? Igitur Autor noſter, qui optime novit a Narcoticis id, quod prætendit, præſtari non poſſe, hoc ſupterfugium unice ideo quæſiviſſe videtur, ne in hac idololatriæ pompa diabolicam agnoſceret operam. Tutius crediſſet, fide ſacerdotis, eſſe Nucis *Cocos* ſuccum, qui copioſus, lacteus, dulcis, blanditie fatuus, ſitis reſtinguens ardorem eſt, ut pluries guſtavi, & expertus ſum.

Immo

Immo vero, inquies, ipſe *Kæmpferus* teſta-
r ſe, pluresque ſociorum, convivio apud
njanos exceptos, tali narcotico potionatos
iſſe, ut omnes fatui, in Cachinnos ſoluti,
r nubes & irides vehi ſibi viſi eſſent, donec
ſternam crapulam edormiviſſent. Demus
hoc: an illuſtris noſter Itinerator cum ſociis
udeliſſima tortura cum Athletis vexatus
erit, ut putet ſe effectus ejusmodi, atque illi
iderant, edidiſſe? An Athletæ in Cachin-
s continuos durantibus iſtis Ceremoniis ſol-
rentur, ut illi? Nihil ergo ſimile inter hoſce
illos fuit.

Sed crudeliſſima hæc idololatriæ ceremo-
a & magis communis apud gentem hanc eſt,
aliis comitata exercitiis, quam quidem
æmpferus notat. *Dapper* in *Aſiæ deſcriptio-*
pag. 160. nobis Religionem *Brahminorum*
arrat, ac omnia vota, ac pœnitentias, quas
o peccatis ſuis, ſeu ſacerdos, ſeu ipſi ſibi,
ponunt, etiam eleganti tabula repræſentat,
hanc nobis, ut frequentem pœnitentiam,
t votum, effigie monſtrat. Hic nulla men-
alicujus aut potus, aut medicamenti: hic
enitens longo tempore ab uncis, dorſi car-
s penetrantibus, ſuſpenſus, aera ſcuto gla-
oque verberat, in Deorum laudem hymnos
ntat, & *Sclopetum* ſæpius onerat, & explo-
t. Et feminæ, æque quam Viri, hoc ſive
oti, ſive reſipiſcentiæ, exercitium ſubeunt:
oxque una cunctorum eſt, nihil aut percipi
de doloris, aut prava ſymptomata ſequi.

Merito igitur jure concludo, non poſſe cauſis ullis naturalibus hoc idololatricum exercitium adſcribi, ſed Diabolicum opitulari auxilium. Atque hæc ſat ſuperque de *Kæmpfero*.

Objectionem petitam ex *Boſmanno*, & *Morgano*, paucis expediam. Per omnia conſtat utrisque animum eſſe omne negandi magicum. Forte jure etiam negarunt, cum tot impoſturis ſæpe Magia ſimuletur. Hoc nunc quo modo probaverint, audiamus. Hiſtorias ſuas enarrant, & nulla data ratione impoſturas vocant, affatim rident, & ad alia transeunt. Ergo quod ex hiſce objicitur nobis, profecto nullius eſt ponderis.

Tandem ad Objectionem, ex *Miſſionario Egede*, petitam, dico eum ita negaſſe Magiam, ut vel in dubium vocare eam, vel admittere aliquando viſus ſit. Quid enim aliud, poſtquam negare Magiam viſus eſſet, hæc ejus animadverſio ſignificet? *Quamvis hæc omnia aſſeverant Incolæ*, ait, *haud facile inducor ut credam in hiſce ſeu Vaticiniis, ſeu Exorciſmis, aliquod verum intercurrere cum Diabolo commercium. Quantum enim mihi apparet, videtur mihi & Circulatoria eorum Ars eſſe & præſtigiatrix, & mendax, qua apud illos callidiſſimi, cum laute ſolvi ipſis ſoleat, abutuntur. Negari tamen penitus non poteſt, quin Diabolus cum iisdem cooperetur, Præſtigiatorumque princeps ſit, quo miſerandas haſce Gentes ſibi captivas teneat, neve Deum*

ve

rum agnoſcant, prohibeat. Qui igitur ne-
t Magiam & non negat, is contra veræ Ma-
æ ſententiam laudari, neque opponi, nobis
bet. Dicit tamen, inquies, haud facile in-
ci ſe, ut Diaboli credat intercurrere com-
ercium. Hoc dicit vel quia rationes habet,
l quia magiam veram non dari fere credat.
ullam autem rationem dat cur Diabolum ad
agiam *Grœnlandorum* non admittat; nul-
nque rationem, ob quam vel facta ipſa ne-
t, vel per cauſas naturales explicet: Ergo
entis præoccupatione videtur fere negare
aboli ad Magos concurſum, ſic tamen ut
ſua opinione dubitare valde nonnunquam
deatur.

OBIECTIO XVIII.

Nunquam magis dæmoniaca Magia radi-
citus evulſa eſt, quam Viri doctiſſimi *de la
Chapelle* eleganti Tractatu. Scatet quippe
hiſtoriis antiquorum, recentiumque dierum,
quibus evincitur ſolius naturæ opus & ex-
ercitium eſſe omne *Ventriloquorum* porten-
tum. Sic quidem, ut, cum extiterint, ex-
tentque Ventriloqui, quorum mentem, non
deteſtanda cum *Principe & Rectore tenebra-
rum harum* conventio, ſed verus Religio-
nis, verus *Patris luminum* cultus & amor,
explebat, error nullo modo condonandus
ſit velle gaſtriloquos Dæmonis opera agi.
Si itaque nullo modo Dæmonum, ſed ſin-
gulare naturæ opus ſit, an ſecundum ſæcu-
lorum elapſorum ignorantiam illos, quos

Pythones natura fecit, vivis ultra licet com-
burere flammis? An una non cadit omnis de
vera Magia error, eo quod, ſicut Pytho-
num, ita Magorum, Augurumque omnium
artificium deprehendatur eſſe πολδυναμῆς Na-
turæ opus?

RESPONSIO.

Laudamus eruditi Viri *de la Chapelle* opus
cujus Epitomen lubens dediſſem, ni argumen-
torum hiſtoriarumque vim infirmaſſet Extra-
ctum: unde potius ad opus ipſum mitto Le-
ctorem. Gratias ipſi referre Eccleſiaſtici, Po-
litici, Iurisconſulti, Medici, ac Phyſici, de-
bemus, eo quod, quidquid de hac materie
utile, & neceſſarium ſcitu erat, ex tenebris
eruerit, & in tam clara luce collocaverit, u
haud parum inde didiciſſe ultro fateamur. A
vero cum non in omnibus cum illuſtri Autor
convenire, neque inde id, quod ille, pe
omnia concludere poſſimus, licebit nobis ea
rationes proferre, quæ, ne hucusque aſſenti-
mur, præpediant.

Operis enim Concluſio ea eſt, ut cum Py-
thone omnis omnino Magia diabolica e rerum
natura exulet, neque ullus in poſterum au
Magus, aut Saga, aut Incantator, morte pu-
niendus ſit. Huic vero Concluſioni quænam
fundamenta ſubſtraverit Autor, inquirere
operæ pretium eſt. Porro argumentum ſuum
ſic format.

Ve

Ventriloquos creditum fuit non naturæ,
d Satanæ auxilio, tales eſſe, ob idque mor•
ſupplicio dignos.

Atqui Ventriloqui non Satanæ, ſed Natu-
viribus, ventriloquium exercent.

Ergo per omnia Sæcula perperam creditum
t eos & Diabolo agitari, & morte dignos
ſe. Huc ejus redit totum opuſculum.

Singulas ponderemus propoſitiones. Ma-
rem cenſeo ſic eſſe diſtinguendam: Ventri-
qui, qui hac ſua arte neminem unquam aut
ucere, aut lædere contenderunt, neque
od naturæ vires ſuperet unquam aut fece-
nt, aut facere tentaverunt, crediti ſunt &
aboli poteſtate agere, & mortis rei eſſe:
ego Majorem. Ventriloqui, quia hac ſua
teſtate alios lædere, alios ad impietatem
ucere conati ſunt, quique prodigia viribus
manis certo certius ſuperiora ediderunt,
bolica poteſtate egere, necisque digni, ha-
i ſunt: concedo Majorem.

Ad Minorem reſpondeo quoque diſtinguen-
: Qui non a Dæmone, ſed natura & indu-
ia, Ventriloqui dicebantur, extiterunt ſem-
r, ſed numero pauciſſimi: concedo. Ven-
loqui omnes ab orbe condito, in dies us-
e noſtros, non Dæmonis, ſed propriæ Na-
ræ viribus, exercuerunt ventriloquium:
ego minorem. Et pariter diſtinguo Con-
quentiam.

Diſtinctionis autem rationes haſce dabo.

I. Leges in *Pythonas* latæ ideo hos morti ſupplicio plectunt, quod ſua arte vel ad Idololatriam, vel ad Dæmonum cultum, homines ſeducere ſtudeant; vel quod ſimul perficere ea conentur, ac reapſe perficiant, quæ nemini mortalium per naturæ vires perficere datum eſt. Evictum hoc prima mei Operis parte fuit.

II. *Pythones* appellantur in Legibus omnes Magi, & Sagæ, Auguresque; ita ut nunc hoc, nunc alio horum nomine, recenſeantur. Idem & in prima hujus parte probavi.

III. Doctus & ſagax Autor per omnes ſuos labores non potuit, in univerſa trium Sæculorum totius *Europæ* hiſtoria, ultra 12. aut 13. homines, natura induſtriaque *Pythonas* detegere: qui profecto ad eandem concluſionem de *Pythonum* omnis mundi ætatis Myriadibus formandam, nihil prorſum faciunt. Rectene ab his paucis concludat ad omnes?

Ponamus Regnum quoddam vaſtiſſimum adulterina Moneta infame eſſe: ponamus præterea in eodem Regno, poſt ſedulam inquiſitionem, genuinas Monetas numero duodecim inventas eſſe: juſtone concluderem nec eſſe ibidem, nec fuiſſe unquam, ne vel unicam quidem adulterinam Monetam?

Si contingeret me apud gentem populoſiſſimam eſſe, quam aut otioſam, aut ebrioſam, aut proditoriam, aut maledicam, vetus fama veraque ferret; ego autem in Hiſtoria gentis a ter centum retroactis annis duodecim homines

s detegerem, qui vel laborioſi, vel ſobrii, l ſinceri, vel veridici fuiſſent; an jure con- ıderem falſam eſſe, quæ huic Nationi inuſta et, infamiam?

Imo ſi longe numeroſiores inveniſſem, qui tioſo gentis charactere vacarent, intempe- va mea Concluſio foret. Per ſolas ſuas na- ræ aſtutiæque vires, addiſcunt multi vafri mines tam vividum referre *Epilepſiæ* ſimu- rum, ut Epileptici revera eſſe bene multis deantur: quorum multa exempla in *Rat. ed. Tomo V.* & *XV.* cum publico commu- cavi. Igiturne, detecta toties fraude, ſa- enter concludam neque veram exiſtere, nec quam extitiſſe, Epilepſiam? An quod ab nni retro tempore, hodiedumque, tot ſint Dæmone ficte obſeſſi, rite confecero nul- s vere obſeſſos unquam fuiſſe? Vide quid *m. XV.* de Dæmoniacis notavi.

Igitur egregius Autor duodecim ſuos, quos thonas vocat, per naturam induſtriamque perveniſſe, ut poſſent, ſi vellent, multis ri ſpecie imponere; poſſe quoque ad pravas entiones ea, qua pollent, facultate abuti, to concludere, multoſque forte horum ſi- les ante 1000. 2000. 3000. annos extitiſſe, iſque impoſuiſſe, conjectare quidem incul- te poteſt: ultra vero nihil: quod enim ul- a conficere ex iiſdem contendit, minime in- conſequitur.

IV. Nimius eſt ad ceteros Magos omnes a s Pythonibus ſaltus. Si egregius ſcriptor

revera probaſſet, non modo ſuos duodecim trium Sæculorum omnis orbis notos Pythonas, verum etiam quotquot ab origine mundi per univerſi Orbis plagas ejuſmodi extitiſſent a natura duntaxat, neutiquam vero ab Angelo pravo, hac pollere facultate; ſi hoc, inquam, jam probaſſet, jus inde nullum, nullam cauſam habuiſſet, cur idem, ſine ullo prævio argumento, & demonſtratione, de Magi affirmaret. Multo autem minus nunc, cum nihil, niſi ſuos duodecim nihil commune cum Cacodæmone habere, unice probaverit. Hunc igitur hiatum ſupplere tentabo.

Potuiſſet utique probare facile Magos multos vocari, naturæque excedere vires dici, qui nihilominus ſolis agant naturæ facultatibus imo & illorum, qui Magorum affectarent nomen, faſſos tandem fuiſſe id, quod tanto cum hominum ſtupore perpetraſſent, ſoli ſuæ aſtutiæ, calliditati, atque intrepiditati, debere. Potuiſſet nobis mirificas enarrare Momorum actiones, qui luſu Chartarum, qui certa Chartarum electione, diſtributione, confuſione, collectione, attonitos reddunt adſtantes; qui tam callide norunt manum dirigere adſtantis, ut hic per omnia juret, ſe, quod manu teneret, extra feneſtram projeciſſet, dum interim ille id, quod alterius manus continebat, miranda dexteritate ſua clam ſic prehenderit, ut fucum ſubolfacere ne attentiſſimi quidem ſpectatorum potuerint. Hoc enim candide fatendum eſt, quamvis apud Æruſcatores &

Præ

ræſtigiatores Diaboli concurſum perpetuo
cludere nollem ; eosdem tamen tam por-
ntoſa propria calliditate edere, ut vel pru-
entiſſimi viri removere ab animo ſupernatu-
lis concurſus ſuſpicionem vix poſſint.

Hiſce, ſimilibusque exemplis, millenos
lſo pro Magis aut haberi, aut habitos fuiſ-
, probare liquido potuiſſet Autor noſter,
uemadmodum idem de ſuis probaverit Py-
ionibus. At vero, hoc probato, ſupereſſet
li, ut idem de omnium ævorum per univer-
m Orbem Magis, ac Sagis, probaret: quo
enſo laborioſo abſoluto, legitime tandem
eri quid concluſiſſet. Sed nullo argumento
ontra Magiam prævio, ex ſuis duodecim,
uos ita vocat, Ventriloquis, ad Ventrilo-
uos omnes concludere; quin, ac ſi leviſſi-
ni res negotii eſſet, omnem Magiam ſub ea-
em concluſione comprehendere, neſcio an
t ſeverioris Logices præceptis conſentaneum.

V. Haud exiguus nodus Autori ſolvendus
anet, injuſta plane morte plexos Pythonas
ronuntianti, quos non Eccleſiaſticæ, Civi-
esque Leges duntaxat, verum ipſa Lex divi-
a, mortis addixit ſupplicio. Miror ab ipſo
ifficultatem hanc, quam ſaltem indicare de-
uiſſet, fuiſſe prorſus diſſimulatam. Cum
nim ſuis duodecim numero Ventriloquis,
mnis ævi Ventriloquos ſimiles eſſe cenſeat,
& Ventriloquos morte plectendos eſſe Deus
ubeat, difficultatem hanc agnoſcere, &, ſi
otis fuiſſet, ſolvere, debuiſſet.

VI. Quid ſi in toto ſuo Opere nihil probarit? Hoc ego demonſtrari liquido poſſe reor. Titulus Operis *de Ventriloquis* eſt: Opus ipſum ne hilum quidem *de Ventriloquis*, unice vero *de Biſſonis* agit. Aliud quippe eſt loqui, ut vox ipſo de Ventre videatur oriri Auditoribus; aliud iterum eſt & vocem naturalem edere, & mox vocem ſimulare, quam vel ex valde ſublimi, vel de profundo, vel utrovis latere, 20. 50. 100. abinde paſſibus edi putes. Hanc duplicem, adeo diverſam loquendi facultatem *Vir doctus de la Chapelle* in omnibus ſuis; hanc Scriptorum nulli memorarunt in Pythonibus, nec Sacri, nec Profani. Ipſe Deus nobis *Iſaiæ XXIX. v.* 4. verum deſcripſit, quo loquuntur Pythones, modum. *Humiliaberis, de terra loqueris, & de humo audietur eloquium tuum: & erit quaſi Pythonis de terra vox tua, & de humo eloquium tuum muſſitabit.* Ἐγγαστρίμυθος, inquit *Scapula* „quaſi „diceretur *Ventriloquus*, ſic vocatur qui, vel „quæ, in Ventre Dæmonem habet, reſponſa „interrogantibus dantem: Magus, & Ariolus, apud Græcorum Bibliorum Interpretes. „*Galenus* vult apud *Hippocratem* ita appellari „eum, qui clauſo ore loquitur, quaſi ventre „loqui videatur.“ Cum & *Scapula* nos ad *Hippocratem* remittat, & *Ds. de la Chapelle* hac occaſione quoque laudet *Hippocratem*, hicque revera negotio haud parum lucis afferat, ipſum audiamus æquum eſt.

Epidemicorum Libr. V. & iisdem pene verbis *Libr. VII.* ſic habet ille: *Polemarchi Conjugi,*

ugi, per hyemem Angina laboranti, guttur atumuit cum multa febre, & ſanguis miſſus ſt, faucium ſuffocatio deſiit, febris perſeveravit. Sub quintum diem tumor ad lævum genu um dolore ſubortus eſt, eique ad præcordia quiddam coacervari videbatur: καὶ κατὰ τὴν καρδίην δόκει τι συλλέγεσθαι, αὐτῇ. *& veluti aquæ immerſi reſpirant, ipſa reſpiravit,* καὶ ἀνέπνεεν ὡς κ τοῦ βεβαπτίσθαι ἀναπνέουσιν, καὶ ἐκ τῆς στήθεος ἐψόφεεν, ὥσπερ αἱ ἐγγαστριμυθοὶ λεγόμενοι, τοιοῦτό ι ξυνέβαινε. *& ex pectore levem ſtrepitum ſoorum edebat, quemadmodum Ventriloquæ dictæ edere ſolent; ſimile quid contingebat.*

Conſulens interpretes, *Galenum*, *Hollerium*, *Duretum*, *Proſperum Martialem*, *Foëſium*, *Charterium*, aut nihil, aut parum admodum nveni, quod textum hunc clariore in luce, uam per ſe eſt, collocaret. *Charterius*, maisque eo *Foëſius*, delectarunt ſe textum, non ıt ego, verbotenus in Latium transferendo, ed paraphraſi ad ſenſum magicum referendo; ic ut qui græcum textum aut ignorant, aut ıon conſulunt, concludere debeant *Hipporatem* ſuas Ventriloquas dixiſſe fatidicas mulieres, quæ *Pythone* afflatæ, ventre oracula undunt. *Galenus* qui in ſuo Exemplari non *Ventriloquas*, ſed *Ventriloquos* legit, ſimpliciter eos ſic vocari ſcribit, qui ore concluſo oquantur, eo quod videantur ventre ſonum dere, & loqui. Inclytus *Haller* in ſuo *Hippocrate*, ut *Galenus*, *ventriloquos*, non *ventriloquas* reddidit, ceterum textum ſimpliciter radidit. *Foëſius*, *Charterius*, pulcrum meum

Aldi-

Aldinum exemplar, in græco *ventriloquas* habent.

His vero miſſis, ad textum interpretibus non egemus, quem practicæ obſervationes mihi clare explicuerunt. Duo *Hippocrates* dixit: primo *Polemarchi* conjugem reſpiraſſe velut illi, qui in aquam demerſi ſunt, reſpirare ſolent: Secundo eam ex pectore levem ſtrepitum ſonorum edidiſſe, quemadmodum *Ventriloquæ* dictæ edere ſolent.

Porro cauſam utriusque hujus phænomeni claram *Hippocrates* reddidit. Angina hæc mulier hyeme laborans, ante quintum morbi diem faucibus liberatur; haud bona tamen criſi, ſed crudæ atque morboſæ materiei intra humores reſorptu; unde & notat febrim acutam continuaſſe. Errabunda hæc in humoribus materia, primum ad genu ſiniſtrum metaſtaſin, ſeu transmigrationem, meditatur, moliturque: at vero, ſive ineptitudine loci ad recipiendum, ſive abundantia materiæ loci ſuperantis capacitatem, ſedem demum figit in Pulmonibus ſic, ut vox fere ſuffocetur. In hoc autem, conſimilibusque caſibus, dum ægri volunt loqui, vocem audivit *Hippocrates*, vocem & nos aliquando audivimus, veluti imo de ventre prodeuntem, qualem & ille, & ego, & mecum multi, ab hominibus, poſt ſubmerſionem loquentibus, edi deprehendimus. Quantum ego judicare & concludere in hominibus ſubmerſis potui, haud ipſo in ventre, ſed in pulmone formatur tunc ſonus; quando ſcilicet

et aër, ſive inter copioſam materiem, quæ e oppreſſo pulmone continuo in ejus cavum ëreum transſudat, ſive cum aqua, quæ ſub- t cavum aëreum Pulmonis, ſic irretitur, com- iſcetur, comprimitur, laxatur, ut ſonorus at, editoque expirationis ad loquendum mo- u, vox jam in pectore formari incepta, cum xiguo laryngis, orisque adminiculo, profun- um ingratumque ſonitum edat.

Quod hic aquam in Demerſorum Pulmones dmittam, multos offendere poteſt, qui ean- em ſubire Pulmonem demergentium negent. Puto vero hoc extra omnem dubitationis leam me poſuiſſe, per multa mea *Tomo XV. Rat. Med.* communicata cum publico ex- perimenta.

Sed aliud quid hic notandum eſt. In im- pedita valde Reſpiratione per aquam, pus, mucum, cavum aëreum opplentem, conatus eger vocem edere, edere quandoque obſer- vatur illam *in inſpiratione.* Optime hanc lo- quendi per inſpirationem facultatem notavit Vir lluſtris, *Hallerus. Tom. III. El. ph. Lib. IX. Sect. III.* §. *1.* cum in ſingultu, in Tuſſi per- tinaciore, ac præcipue in Ventriloquis, hoc manifeſtum aliquando eſſe ſcribat. Male igi- tur negatur vocis per inſpirationem poſſibili- tas. Si memet exercere in hac arte vellem, ventriloquus fierem; edere enim vocem inſpi- rando intelligibilem, debiliorem tamen ea, quam expirando, poſſum, eamque raucam valde, cito defatigantem, multoque profun- diore

diore origine auditui meo apparentem. Ita ut plures concurrere cauſæ ventriloquii in Demerſis, Ægrotisque, poſſint.

Hoc porro totum eſt, quod de Ventriloquis *Hippocrates* habet, & quod *noſtri Autoris* ſententiam minime probat. Intellexit Medicinæ Parens Vocem in hoc phænomeno ex profundis, veluti de imo ventre exaudiri, & quotquot in ejus *Libros Epidemicorum* commentati ſunt, ſic intellexerunt. Sic quoque judicarunt qui de *Pythia Delphica* ſcripſerunt, quæ Tripodi diductis cruribus inſidens, ventre fatidicum Spiritum hauriebat, quo mente incita a, ac furens, oracula edebat. Vide *Ciceronem Libr. II. de Div.* Hæc denique mens Lexicographorum in vocem ἐγγαςριμυτȢ eſt, S. S. Patrum quoque, & illuſtriorum in Sacra Biblia Commentatorum.

Meretur hic legi *Spicilegii Biblici Tomus II. Alexii Symmachi Mazochii, Metrop. Eccl. Neap. Canonici, & in Regio Gymnaſio Neap. Sac. Scripturarum Interpretis.* Habetur ibi diſſertatio ſecunda ad illud *Iſaiæ Cap.* 38. *Sicut pullus hirudinis ſi clamabo, meditabor ut Columba.* Caput IV. hujus Diſſertationis dicatum totum *Ventriloquii* explicationi eſt, quod haud alio modo explicari poſſe, quam nunc explicitum a nobis fuit, ex Sacris probat, profanisque Scriptoribus.

Ergo per omnia conſtitit *eruditi Abbatis de la Chapelle* Obſervationes per ſe & pulcras, & ad Hiſtoriam naturalem, atque politicam, uti-

tiliſſimas & neceſſarias eſſe, ob idque gratias nos ipſi multas debere; at vero nihil ea d quæſtionem de Pythone pertinere: cum xhibeat nobis homines bigloſſos, qui non entre, aut imo pectore, ſed per peculiarem aturæ aptitudinem, artificioſe excultam, iam, præter communem, vocem, veluti longinquo, & a 20. 50. 100. pluribusque inde paſſibus oriri viſam, fingere queant. iſtoria quippe tam Sacra, quam profana, de ominibus iis unice agit, quibus artificioſe oquentibus, nemo unquam teſtatus eſt ſe ex lata ædium, templorumque parte, ſive ex icinis montibus, nemoribusque, vocem ercipere, ſed imo de corpore prodeuntem. i igitur evictum eſt nihil ad Pythonas hanc Diſſertationem facere, multo minus ad Divinos, Ariolos, Magosque, eam facere, ponte conſequitur.

OBIECTIO XIX.

Magiæ diabolicæ aſſertio damnanda ob id eſt, quod Sacratiſſimæ Religionis fundamenta penitus ſubvertat. Et ſane nihil probatu facilius. Miracula volo. Hæc a Deo fiunt, eoque ſolo, ſive per ſe ipſum, ſive per Sanctos Angelos ſuos, ſive per pios homines, ad ſui Evangelii divinitatem, evangelizantiumque miſſionem, tum poſtmodum ad veritatem doctrinæ orthodoxæ adverſus heterodoxam demonſtrandam, Sanctorumque ſuorum innocentiam præſtantiam,

tiamque manifeſtandam. Porro miraculorum ruit omnis autoritas, ſi, quemadmodum tota Pars hujus Operis prima ponit, & Satan ea facit, & cooperatores miniſtrique ejus Incantatores. Iam enim Miracula æque Idololatriam, quam verum Dei cultum; æque impietatem, quam Religionem; æque flagitia, quam virtutes; æque impiorum, quam piorum; falſorumque Prophetarum, quam verorum, autoritatem miſſionemque confirmant.

RESPONSIO.

Palmarium argumentum prima fronte videri poſſet, ſed propius inſpectum facile ruit. Dico itaque *primo*: Si veriſſima, ſi demonſtratiſſima ea ſunt, quæ Magiam admittere nos coëgerunt, falſa eadem reddere ne validiſſimæ quidem Objectiones poſſunt. Quod ſemel verum undique conſtitit, verum æternum manebit. Igitur qui validiſſimam putant ſe confeciſſe objectionem, ſponte coguntur in hac quæſtione idem præſtare, quod in non paucis aliis quæſtionibus, cum Sacris, tum profanis, laudabiliſſima humilitate præſtant, admittendo veritatem, licet haud ea, qua optaſſent, perſpicuitate, ac facilitate, argumenta contraria reſolvere poſſint.

Secundo. Objectio verum quidem narrat, ſed non omne verum, quod narrandum erat; reticet enim veri partem. Agnoſcimus Dei, miracula dicto modo edentis, hanc eſſe voluntatem

tem intentionemque; ſed una novimus, per
ulta Scripturæ Patrumque teſtimonia, Deum
dicio vel miſericordiæ, vel juſtitiæ, præ-
ricatoribus Angelis permittere, ut prodi-
edant, quæ non Angelicas, ſed humanas
perent vires. Porro eſt hæc potentia ſtu-
nda Angelorum, ut toties eandem jam mi-
bundi conſpeximus in Divinis *Ægyptiis*, in
ciſione exercitus *Aſſyriorum* Regis, in
hriſti tentatione, in Hiſtoria *Simonis*,
pollonii, aliorumque Magorum: quæ cum
res humanas multis ſuperent paraſangis,
iracula audiunt. Anne *Antichriſtus Matth.*
XIV. ejusmodi editurus Miracula eſt, ut
am Electi, ſi fieri poſſet, ducerentur in er-
rem? Quam ſtupenda Miracula non præ-
tit *B. Ioannes in Apocalypſi* ab eodem *Fi-*
iniquitatis, ejusque Pſeudo-prophetis
rpetranda, ut in errorem Orbem ducant
iverſum!

Tertio. Non Miracula ſola veritatem Evan-
ii demonſtrant, ſed & ipſius Evangelicæ
ctrinæ admirabilitas, atque præſtantia, præ
iloſophorum vel æſtumatiſſimorum placi-
; & Vita ſincera, divinaque, non unius,
icorumve, ſed millenorum Chriſtianorum
mi ævi in Regionibus ſingulis, Vrbibusque,
c omnia ſic præmuniverant Chriſtianorum
mos, contra Pſeudoprophetarum miracula,
Angelo de Coelo aliud Evangelium forte,
per impoſſibile, annuntianti, anathema
iſſent omnes. *Epiſt. ad Gal. Cap. I.* Qui
mum in Eccleſia ætate grandiore Miracula

videbant, eo magis in vera fide confirmaba
tur; cum præter hæc, quæ Miraculis pond
addidiſſe mox diximus, etiam hæc Miracu
in ea Fidelium ſocietate fieri viderent, qu
Miraculis condita, Miraculis aucta eſſet.

Vt autem totum hoc negotium breviter e
pediam, Duces ſequar cum *Guillielmum Eſtiu*
Duacenſis Vniverſitatis Sæculo XVI. Cance
larium, virum maxima profecto ob doctrina
pietatemque, in Rebus Theologicis autorita
pollentem; quem ſibi ſequendum quoq
Sennertus noſter in hac quæſtione propon
bat: tum *Petrum Mariam Gazzaniga*,
Prædicatorum Ordine, S. S. Theologiæ
Viennenſi Vniverſitate Profeſſorem Cæſare
regium, ejusdemque Vniverſitatis verum l
men, atque ornamentum, in Tractatu *de F*
de, Spe, & Caritate, Parte I. de Fide. Di
I. Cap. IV. V. & VI.

Miracula igitur dividam in ea, quæ cont
naturam; in ea, quæ ſupra naturam; & in e
quæ præter naturam fiunt. Miracula, qu
contra naturam ſunt, vocantur illa, quæ n
turæ legibus opponuntur, ut eſt ſtatio in m
dio ſuo curſu, regreſſusque, ſolis, *Ioſuæ*
Ezechiæ temporibus: Futurorum notitia a
que prædictio. Miracula *ſupra naturam* il
appellantur, quæ non oppoſita quidem natu
legibus ſunt, ejusdem vires tamen ſuperan
ut exſuſcitatio Mortuorum eſt. Si natura p
ſe, aut Medici, adſtantesve, hominem
Syncope jam mortem vultu, frigore, pul
q

e referentem, exſuſcitant, non ſuperant
turæ leges; ſin vero verum mortuum ex-
ſcitent, has leges ſuperant: nulla natura
ere hic amplius poteſt. Tandem Miracula
æter naturam dicuntur, quæ differunt mo-
vel tempore agendi. Si Medici curant ho-
nem a febre continua putrida dierum XIV.
tio, agunt ſecundum conſuetas naturæ le-
; ſin autem ictu citius, curatio hæc præ-
naturam eſt. Hominem deferri a loco in
um, hominum, jumentorum, navium, ar-
cioſorum ac mechanice conſtructorum cur-
ım, ope, ſecundum leges naturæ omnino
; eundem vero in decima diei parte itinere
ltorum dierum transferri, præter naturam
. Iuxta Naturæ leges homines multam fa-
nt Atmoſphæræ mutationem, in eandem-
e operationem, purificando eam a miaſmate
tifero, quo artificio peſtem *Hippocrates* a
Patria amovit, rogis ingentibus in mon-
m hiatu, quo peſtifer aër in *Græciam* trans-
ni potuiſſet, accenſis: quo iterum artificio
ctricitatis gnari fulmina in ædes convocare,
isdemque amovere ſciunt. Hæc, inquam, &
tena ſimilia horum, ſecundum naturam fa-
nt; minime vero ſecundum Naturam agunt,
ad determinatum tempus, in determina-
n locum, ad determinatam quantitatem,
ventos, inque pluvias, grandinesve, At-
ſphæram diſponant, ut per tot exempla
mæ fidei Autores demonſtrarunt, quorum
ine *Partis I. Cap. III.* memini; quorum-
teſtimonia communicaſſem, ſi, ut ibidem

monui, eadem juſſis de cauſis non ſu
preſſiſſem.

Primum Miraculorum genus nulla neque h
mana, neque angelica poteſtas, edere pote
Non enim *Ioſüæ*, ſed ad hujus vota Deu
ſiſtebat ſolem. Futura ſolus Deus nov
prædicitque. Vnde & hoc contra Naturæ l
ges. Ita *Iſaias XLI.* zeloſus ſui honoris Deu
alloquitur falſos prophetas, Idola, & per il
loquentem Satanam, veluti cum illis cora
Iudice quopiam litigans: *Prope facite judiciu
veſtrum dicit Dominus; afferte, ſi quid for
habetis, dixit Rex Iacob. Accedant & nu
cient nobis quæcumque ventura ſunt: prio
quæ fuerunt nunciate, & ponemus cor noſtrur
& ſciemus noviſſima eorum, & quæ ventu
ſunt, indicate nobis. Annunciate quæ ve
tura ſunt, & ſciemus quia Dii eſtis vos: be
quoque aut male, ſi poteſtis, facite, & loqu
mur, & videamus ſimul.* Soli itaque De
futura patent, & creatorum Entium ſi cuiqua
pateant, contra eorum naturam eſt, eo unic
ipſi revelante, qui ſolus novit.

Revelavit autem futura Deus, *primo* ſa
ctis ſuis per omnia ſæcula Prophetis, Apoſt
lis, nonnullis ex primis Chriſtianis, & qu
busdam poſteriorum Sæculorum Sanctis. *S
cundo*, revelare futura ipſi placuit etiam h
minibus de quibus verine fuerint, an falſi Pr
phetæ dubium eſt, ut avaritia ducto *Balaan*
& ut illis, de quibus *Matth. VII. Multi mi
dicent in illa die: Domine, Domine, nonne*

n

mine tuo prophetavimus? & in no-
ne tuo Dæmonia ejecimus? & in nomine
multas virtutes fecimus? Et tunc conſi-
or illis: Quia nunquam novi vos: diſcedite
me, qui operamini iniquitatem. Tertio,
n etiam indubitatiſſimis exemplis conſtet
abolum per Magos futura prædixiſſe, &
n futura nemo niſi Deus noſcat, conclu-
e inde oportet Deo in adorandis judiciis
s placuiſſe, ut nonnunquam futura Spiriti-
s immundis revelaret. In ſecunda Mira-
orum ſpecie Reſurrectio Mortuorum Dei
ius eſt opus: unde quæritur an, quæ le-
ur a Magis facta Mortuorum exſuſcitatio,
quoque, ut futurorum notio, a Deo, in
es ipſi ſoli notos, Dæmoniis conceſſa?

Potuiſſe Deum hoc facere certum eſt;
ius autem feciſſe ex magica hiſtoria con-
do. Quando *P. I. Cap. III.* §. *II.* Hiſto-
n *Apollonii Thyanæi* agitabam, & mortis
ellæ, quam ſuſcitaſſe dicebatur hic Magus,
bium hærentem *Fleuryum* conſiderabam,
quod vaporem de corpore exhalaſſe, an-
uam ad id accederet *Apollonius*, nonnulli
narentur; quæ ratio cum non videbatur
ere, promiſi me in hac ipſa *Parte II.* ca-
n repetiturum. Promiſſis ſtabo. Ne vero
ongius ſermo protrahatur, Lectores meos
o, ut, quæ in *Rat. Med. Tomo XIII.* ſub
em experimenta collegi, adeant, ibidem-
e videant quoties contigerit, ut homines
horas, per integrum, imo per alterum,

tertiumque diem, vere mortui viſi, poſtlim
nio vixerint: ut proinde evictum id eſſe v
deatur, quod vita per tantum temporis ſpa
tium penitus evanida, extinctaque apparea
ac nihilominus & adſit, & reſuſcitetur. Ig
tur callidiſſimus Dæmon, Angelico ſuo inte
lectu, eum hominum immenſe ſuperante, v
diſſe potuit eo in corpore relictas ſuperſtit
vitæ ſcintillas, & cum movendis humoribu
ſit, eosdem in motum duxiſſe, quo tempor
adduceret *Apollonium;* ut eo veluti miracul
vim miraculorum, quæ in Sanctiſſimæ Rel
gionis augmentum Chriſtiani, Dei virtut
faciebant, obſcuraret, enervaretque. S
omnia Gentilium, Hæreticorum, ac Mago
rum, hujus generis miracula dicta explica
poſſe cenſeo, ut neceſſe fere nunquam ſit, i
lis eam ſupra omnem naturæ poteſtatem
Deo peculiariter conceſſam, concedere.

Vt igitur quod de hoc ſecundo Miraculoru
genere cenſendum ſi paucis dicamus, Deu
mortuos in vitam exſuſcitavit ſolus; ut in no
viſſimo die omnes, a mundo condito, eou
que mortuos, exſuſcitaturus eſt; & quemad
modum Vnigenitum ſuum, noſtri amore mo
tuum, die tertio reſuſcitavit. Hanc tame
poteſtatem per Prophetas, Apoſtolos, V
rosque Sanctos, exercuit aliquando. Rar
vero conſtitit Deum eam virtutem Dæmo
nibus conceſſiſſe: *Raro* dico, cum Textu
Deuteron. XVIII. & 1. *Samuelis,* ſive *Regum*
Cap. XXVIII. hanc poteſtatem a Deo ipſ
al

quando conceſſam fuiſſe, Eruditorum non
e paucis fere perſuaſerint. Vide quæ hac
re ſcripſi *Part. I. Cap. I.* §. *IV. & V.*

De tertio Miraculorum genere ſufficienter
ra dixi. Dubium autem ſæpe fit, utrum
od præter naturam fieri dicitur, non ſit
oque ſupra eandem; veluti ea, quæ de ven-
, tempeſtatibusque excitandis, ibidem re-
a ſunt?

Vnde forte Miracula commode dividi in ea
ſſe videntur, quæ vel humanas vires ex-
erent, haud vero angelicas: vel quæ hu-
nam ſuperent angelicamque poteſtatem.
tima ergo hæc contra omnes naturæ Leges
eo fiunt, qui haſce Naturæ Leges condi-
ſic, ut, cum infinitus ſit, easdem pro vo-
tate mille mutare modis poſſit: ita ut hæc
racula contra eas Naturæ leges ſint, quas
usque Deus, quandiu illas conſervatas
lebat, in creatarum rerum ordine atque
nſervatione obſervabat. Quæ ſupra natu-
n humanam, non vero ſupra angelicam po-
ſtatem miracula ſunt, hæc aut per ſe, aut
r homines, aut per res creatas quascunque
geli patrant. Quæ per præternaturalem
teſtatem homines faciunt, ea vel bonorum
lorumve Angelorum adjumento faciunt,
l independenter ab utrisque, ſola Dei vo-
ntate, ac virtute. Quocumque vero modo
rpetrat Miraculum homo, non perpetrat
, niſi vel Deo citra miniſterium Angelo-
m, quorumcumque hoc per illum edente,

vel per Angelos bonos id per eum efficiente, vel per Angelos pravos id in eo permittente. Vnde conſequitur id, ut Magi & Sagæ per ſe nihil, unice vero id efficere queant, quod vocare Miraculum ſolemus, ſi Deus juſto ſuo judicio id aut concedat, aut permittat. Ita quidem ut miraculoſum ab illis fiat nihil, ſi Deus neque illis poteſtatem hanc dederit, neque Diabolo, ut hæc per illos edat, conceſſerit.

Cauſam ſic capimus, cur Sagæ toties confeſſi in Carcere fuerint ſibi aliquando contigiſſe, ut ex viginti vicibus vix bis terve promiſſis Satanas ſteterit: hoc autem, cum ipſis ſæpius ex ejus fallacia contingat, quo eas ſibi addictiores reddat, atque ad nefanda magis flagitia prius cogat, ſæpius tamen fieri videtur, eo quod ſummus noſter protector hoſtem illum noſtrum, ne nobis, noſtrisque aut familiis, aut facultatibus, noceat, plane impediat, humillimis maxime precibus invocatus; quemadmodum hæc omnia *Pſalmo XC.* nobis promiſit. Facit tunc Omnipotens id, quod ſpoponderat alia occaſione *Iſaiæ XCIV. v. 25. Irrita faciens Signa divinorum, & ariolos in furorem vertens*, quod ſua Signa fruſtra poſuerint.

PARS

PARS III.

CAP. I.

lucidatio quorumdam, quæ I. & II. Parte dicta ſunt: unde quid, audita utraque parte, tuto credendum ſit, ſponte patet.

onga fuit argumentorum utriusque diſſentientium circa Magiam partis diſcuſſio, ifficultatumque explicatio: verum merebaur tanti momenti res, ut plena in luce colocaretur, atque neganda, an admittenda, rs magica eſſet, Medicis de eadem conſulis conſtaret.

Hunc in finem *Pars prima* in ſuo *primo Caite* dabat textuum Sacrorum Bibliorum exaen, qui *ex Vulgata Editione* prolati, & cum ontibus cum *Hebraicis* tum *Græcis* collati, lagiam ut artem, præceptore Angelo præaricatore edoctam, eodemque promotore ultam, & provectam, clare proponere viebantur. *Caput II.* examinabat Hiſtoriam cclesiaſticam, Eccleſiæ conſuetudinem & rius, Sanctorumque Patrum, ac Summorum heologorum doctrinam; quæ itidem nos lagiam, qua talem, ab univerſa Eccleſia erpetuo habitam fuiſſe, convicit.

Duo hæc, quamvis ſufficere ad omnem aut rrantem, aut hæſitantem animam, illuſtran-

dam, firmandamque viderentur, ne quid tamen neceſſariæ Demonſtrationi deeſſet, *Caput III.* indubia experimenta collegit, quæ vel increduliſſimos convincant Magiam Diabolicam re vera extare, demonſtrarique talem, qualem & Scripturarum infallibilitas, & Eccleſiæ huic infallibilitati innixa doctrina conſuetudoque, nos docuerant.

Confectum itaque negotium prima fronte videbatur; propius tamen conſideratum, necdum confectum erat: non quod ſufficienter necdum inclaruiſſet, quod ejusmodi validis ſuperſtructum fundamentis eſſet, ut his innixi, in nullis difficultatibus hæſitemus; verum quod negantium Magiam argumenta tantum pondus multis habere viderentur, ut quæ nos in prima parte demonſtrata cenſueramus, hoc illi vel alio modo explicandum, vel dubium, vel denique falſum eſſe, arbitrarentur.

Benene hi? Non opinor. Vel conſtabat ex Sacra Scriptura, & Traditione, Magiam veram dari, vel non conſtabat. Si non conſtabat, jus illis erat plenum negandi: ſi conſtabat, debuiſſent hic agnoſcere, quod aliis in rebus ſponte facere conſueverunt, difficultates in rem ſemel demonſtratam minime ejusdem tollere veritatem. Accuratius ergo erat illis, difficultatum ſuarum pondere permotis, doctrina biblica, & eccleſiaſtica examinanda, ut, num tanta autoritas, totque experimenta, ſuis non præponderarent difficultatibus, intelligerent? Hac vero in parte de-

efuerunt. Obruti objectionum ſuarum pondere, earum veriſimilitudine obfuſcati, reique ſtupendæ veluti impoſſibilitate moti, Sententias S. Scripturæ, S. S. Patrum, Eccleſiæque, modificandas eſſe, limitandasque, crediderunt, per nonnullos eorundem ipſorum textus, qui obſcuriores in ſe, aliam Scripturæ, Traditionisque mentem fuiſſe, videbantur innuere. Idque magis, quod impoſturas adeo nefarias, adeo etiam enodatione difficiles, easque numeroſiſſimas, detexiſſent, ut Magiam omnem negandam cuique Phyſico eſſe decernerent.

Iam vero quid de S. S. Scripturarum irrefragabili teſtimonio? Alii, ut mox monui, ratiociniis nonnullis, & textibus minus claris, hæc teſtimonia debilitarunt: alii hoc & impermiſſum, & impoſſibile rati, Magiam usque ad natum Servatorem admiſere, eo vero nato negare illam ſe tuto poſſe crediderunt. Patuit hoc in Hiſtoria Magiæ, paucis ab hinc annis agitatæ in *Italia*.

Erratum vero ab utraque parte fuit. Qui Magiam veram admittunt ad usque tempora Chriſti, a Magiam omnem negantibus facile refutantur: cum, ſi eandem olim exiſtentem concedant, nullum habeant argumentum negandi præſentem. Quidquid enim de Sacra Scriptura, veluti cum æra chriſtiana omnem Magiam terminante, protulerint, v. g. ex B. Ioannis Epiſt. I. Cap. III. *In hoc apparuit Filius Dei, ut diſſolvat opera Diaboli:* Ex B. Pauli

Pauli Epiſt. ad Coloſ. Cap. II. v. 15. *Expolians principatus & poteſtates, traduxit confidenter, palam triumphans illos in ſemetipſo:* Ad Corinthios Ep. I. Cap. XV. *Cum tradiderit Regnum Deo & Patri, cum evacuaverit omnem principatum, & poteſtatem, & virtutem:* Et Ioan. XII. v. 31. *Nunc princeps hujus mundi ejicietur foras.* Quidquid, inquam, hi ex ejusmodi textibus, ut Magiam ante natum Servatorem quidem exiſtentem, ab ejusdem vero ortu extinctam, arguunt, quandoquidem Eccleſia hoſce textus & de Gratia Novi Teſtamenti animas a Diaboli tyranide liberante, & de tradito Regno Deo Patri poſt generalem Reſurrectionem ſemper intellexit, minus æque eosdem ſecundum ſuum Syſtema explicuerunt. Vnde cum ſingula hæc Scripturæ verba nihil de Magia, tanquam ad novum Teſtamentum extincta, teſtentur, Magiæ inſiciatores recte concludunt illos, qui ante Chriſtum natum Magiam agnoſcunt, nullo argumento eandem poſt Chriſtum natum negare poſſe.

E contrario qui nunquam eam extitiſſe volunt, impingunt undique in Sacras Paginas; a qua difficultate expedire ſeſe conabantur priores. Quum itaque adverſum hos univerſa Biblia Sacra pugnent, cum Eccleſiæ ritus, cum Patres antiquiſſimi, *Iuſtinus*, *Tertullianus*, *Chryſoſtomus*, *Hieronymus*, *Auguſtinus*, &c. veram Magiam dari docuerint, quo demum pacto defendere hi ſuam cogitent opinionem?

In-

Indignum quidem Deo eſſe arbitrantur, qui per ſe gubernat omnia, ſuosque in fines dirigit, hominum animas, corporaque, ventos, pluvias, grandines, tonitru, fulgur, telluris pecorumque ſive ſterilitatem ſive fæcunditatem; quod Ille ad voluntatem ſuam, ſuaque judicia perficiunda, Diaboli opera uti vellet. *Quæ enim participatio juſtitiæ, cum iniquitate? Aut quæ Societas lucis ad tenebras? Quæ autem convenientia Chriſti ad Belial? II. Cor. VI.*

Reſpondemus Deum omnipotentem, omnium quæ fiunt in Cœlo & in Terra Autorem, & Arbitrum, ad exequenda adoranda ſua judicia nullius indigentem auxilio, velle tamen ſæpe Angelorum hominumque ope uti; quemadmodum id tota Scriptura ſacra centenis in locis oſtendit. Potuerat Omnipotens ſola ſua voluntate delere exercitum *Regis Aſſyriorum;* uti voluit Angeli ope. Potuerat ſolus ſervare in tempus a ſua adoranda providentia præfinitum, omnia Regna; placuit ipſi iis ſingulis, ut apud *Danielem* legimus, Angelum præficere cuſtodem. Potuerat univerſum Orbem Evangelio per ſe ſubjicere, fidem infundendo in corda hominum; placuit vero illi interiorem divini hujus doni diſtributionem exteriori Apoſtolorum, Apoſtolicorumque Virorum miniſterio, ut ita dicam, alligare. Nihil Deo indignum hic video.

Saltem Deo indignum foret, ajunt, ſi ad voluntates ſuas exequendas Diabolorum & ini-

iniquorum hominum opera uteretur. Vſus eſt *Iuda proditore*, veluti *Petro*, *Andræa*, *Iacobo*, ad prædicandum Regnum Dei civitatibus *Iudæ*, ſaciendaque miracula: Iniquiſſimo *Balaam*, & Pontifice *Caïpha*, uſus eſt, ut *Elia*, *Eliſæo*, *Iſaia*, *Daniele*, ad ſumma arcana, & myſteria Redemtionis, hominibus revelanda. Et ut de Diabolo exempla afferam, cur Ille, qui per ſe *Spiritum principibus aufert*, qui per ſe *Achitophelis* conſilium, petente *Davide*, infatuavit, Diaboli tamen opera uti voluit, ut hic *III. Reg. Cap. XXII.* ore Pſeudo-prophetarum *Achab*, Regem *Iſraëlis* ad pugnam incitaret. Præterea numquid Deus, oſtenſurus nihil unquam poſſe hominem a virtute dimovere, quem ipſe ſuo potenti brachio protegat, uti non voluit prava Satanæ voluntate, permittens illi ut totis viribus tentaret, ac variis, violentisque modis excruciaret S. Virum *Iobum*, cujus tamen admirabilem patientiam, Ipſemet, ſi voluiſſet, potuiſſet iisdem calamitatibus, ſolo nutu voluntatis ſuæ in eum immiſſis, probare, ac notam omnibus facere?

Ex *Iobi* autem Libro parum probari poſſe contendunt, utpote ſic myſtico, & parabolico, ut nunquam extitiſſe *Iobum* credibile ſit.

Novi, mirorque, inter Chriſtianos eſſe, quibus hoc quorundam *Rabbinorum* commentum placeat. Et vetus Teſtamentum, & Novum, temerarium ac mendax hoc oſtendit. Apud *Ezechielem Cap. XIV. v.* 14. Deus dicit:

dicit: *Si fuerint tres Viri iſti in medio ejus, Noë, Daniel & Iob: ipſi juſtitia ſua liberabunt animas ſuas. v.* 16. *Tres viri iſti ſi fuerint in ea, vivo ego dicit Dominus! quia nec filios nec filias liberabunt, ſed ipſi ſoli liberabuntur.* Idem v. 18. repetit. Iterum v. 20. *Et ſi Noë, Daniel, & Iob, fuerint in medio ejus*, &c. Ergo *Iob* extitit: alioqui eodem jure dicere quis poſſet Librum *Geneſeos*, Prophetias *Ezechielis*, ac *Danielis*, myſticos ac parabolicos Libros eſſe, quorum Heroes nunquam extitiſſent. Maxime vero huc facit textus ex *Epiſt. B. Iacobi Cap. V. v.* 10. & 11. *Exemplum accipite, fratres, exitus mali, laboris, & patientiæ, Prophetas, qui locuti ſunt in nomine Domini. Ecce beatificamus eos, qui ſuſtinuerunt. Sufferentiam Iob audiſtis, & finem Domini vidiſtis.* Extitit ergo *Iob*, Vir tolerantia malorum inclytus, ſicuti extitere *Prophetæ*, ſicuti extitit ipſe *Chriſtus.*

Quid jam reſpondendum Magiæ negantibus poſſibilitatem?

Poteſtates, Virtutes, Principatus, Dominationes, Throni, Angeli, & Archangeli, vocantur in Sacris Angeli haud boni duntaxat, ſed pravi, ut mox ex *Epiſt. ad Coloſſ.* patuit, & ut *Paulus Eph. VI.* repetit: *Induite vos*, inquit, *armaturam Dei, ut poſſitis ſtare adverſus inſidias Diaboli: quoniam non eſt nobis colluctatio adverſus carnem, & ſanguinem, ſed adverſus Principes & poteſtates, adverſus mundi rectores tenebrarum harum*, gr. πρὸς τὲς

Κοσ-

Κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου. Titulus ſummorum Imperatorum. *Contra ſummos Imperatores tenebricoſi hujus mundi, contra Spiritualia nequitiæ in cæleſtibus*, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, in cæleſtibus, vel in ſupracæleſtibus. Sunt ergo Angeli prævaricatores principes, ſummique imperatores hujus corrupti & excæcati mundi, contra quos Divina armatura, jubente Apoſtolo, induenda eſt. Nequeo quin hic Autorem laudem, qui S. S. Patrum in hunc textum Commentarium paucis verbis comprehendit, ſapientiſſimum ac maxime pium *Du Guet, Libr. de I. C. crucif. Part. II. Cap. VI.* „Peccatum haud penitus dejecit ſpiritualem „Apoſtatæ angeli naturam: in malum tantummodo convertit ſuas, quibus donatus fuerat, naturales qualitates; ſcilicet intellectum, penetrationem, activitatem, mediorum cum notitiam, tum uſum; & in artificia, impoſturas, illuſiones lædendo homini „aptas, lumen ac ſapientiam naturalem, uſu, „fineque, convertit.“ Meretur legi integrum hujus Autoris *Caput VI.* quod optime totam hanc veritatem illuſtrat.

Profecto quam potens Angelus, qui una nocte *Aſſyriorum* 185000. unus interfecit! Quantam poteſtatem poſſidet ille ſummus Imperator tenebricoſi hujus ſæculi, in Hiſtoria *Iobi*, ad Latrones raptoresque colligendos, ad evocandum e cælo ignem, ad ventos in ædium hominumque ruinam a regione deſerti convocandos, horrendosque morbos humano

ge-

ēneri inferendos! Fruſtrane Κοσμοκράτορες
ppellavit Dæmones Apoſtolus?

Vt ergo rem paucis dicam, duo ſcopuli
vitandi hic nobis ſunt: primo ne Satanæ aut
odicam, nullamve; ſecundo, ne illi nimiam
ibuamus poteſtatem. *Erroneum* utrumque
ꝛ *periculoſum* eſt. Erramus enim ejus negan-
o poteſtatem, quam Sacra Biblia nobis adeo
ormidabilem deſcribunt: & conjicimus nos
ſi in periculum magnum a Sancta fide nau-
agandi. Appello hic ad laudatum mox Au-
orem *Du Guet*, qui poſtquam illos, qui na-
uralibus potius cauſis, quam dæmoni, dæ-
noniacorum phænomena adſcribere malint,
orripuiſſet, in hæc verba erumpit: „Ejus-
modi errores, ſi eo fervore propugnarentur,
ut converterentur in dogma, ſique in extre-
mas conſequentias promoverentur, parum
a manifeſta infidelitate differrent. Licet ve-
ro malim eosdem tanquam nubes, & dubia,
fidem obnubilantes, conſiderare, quam ut
fidei adverſas hæreſes, abeſſe tamen nequeo,
quin eosdem reputem veluti Servatoris no-
ſtri reportatæ de Diabolo victoriæ injurio-
ſos, &c.“

Quando e contrario ampliaverit quis ejus
ominium ac potentiam, pariter ille in erro-
em & periculum, alio prorſum modo, quam
rior, conjicit ſe. A regula fidei æque ſece-
itur tum quando minus, tum quando plus,
uam illa proponit, creditur. Intellectus li-
itatiſſimus noſter non facit, non creat Fi-

dem, ſed Fides intellectum captivat, imponens ratiocinio cuicumque ſilentium. Fide novimus Spiritus immundos magna quidem poteſtate pollere, verum a Deo limitata. Vt mari, ut Creaturis reliquis, ita pravo Angelo dixit: *Hucusque pervenies.* Non potuit erga *Iobum* vel minimum greſſum, Deo non permittente, facere; omnemque plagarum ac tentationum progreſſum, non niſi Deo ſingulum permittente, facere potuit. Hinc per Dei invocationem toties ejus retuſam malitiam in Hiſtoria ſacra legimus. In omnibus fere *Pſalmis* ejusmodi invocationes precesque invenimus; præcipue autem in *Pſalmo XC. qui* apud *Hebræos XCI.* eſt.

Sed dixi errorem *periculoſum* eſſe, ſi quis, diabolica poteſtate ex Sacris intellecta, eo inducatur ad majorem a Satana formidinem, quam ad debitam in Deum fiduciam. Nihil cogitari poteſt Deo injurioſius. Periculorum nos circumdantium certiores Deus nos voluit, ut in majorem erga ſe fidem fiduciamque erigeret, in ardentiorem ipſius amorem, qui inter tanta pericula, quæ nobis peccatum conſcivit, ſalvos ad cæleſtia ducit. Qui bene de eo convictus eſt, quod laudatus mox *XC. Pſalmus* docet, fidenter, cum Servatore dicit: *Venit princeps mundi hujus, & in me,* quem Deus protegit, *non habet quidquam.* Qui ſibi metuunt, videant num cauſam forte habeant metuendi, conſulantque Angelum *Raphaelem Tobiæ Cap. VI.* Iuniori Tobiæ, occidi

idi a diabolo, ut jam ſeptem Iuvenibus ante contigerat, metuenti, reſpondentem: *Audi me, & oſtendam tibi, qui ſunt, quibus praevalere poteſt Dæmonium.* Erimus contra eum muniti per *armaturam* Dei, ex Epiſtolæ *Pauli ad Epheſios Cap. VI.* Panoplia quærendam. Verbo nihil ſupereſt niſi ut Deum precemur gratiam implendi præcepti, quod nobis calamo B. *Petri* dedit: *Fratres ſobrii eſtote, & vigilate, quia adverſarius veſter Diabolus, tanquam Leo rugiens, circuit quærens quem devoret: cui reſiſtite fortes in fide; ſcientes eandem paſſionem ei, quæ in mundo eſt, veſtræ fraternitati fieri*, 1. Pet. Cap. V.

Finem huic Capiti imponat Vir incomparabilis *I. B. Boſſuet*, cujus Autoritas in rebus, quæ ad Religionem pertinent, eo major eſſe debet, quo diligentiorem ab ipſo operam poſitam fuiſſe, cum in perſcrutando tum in exponendo Eccleſiæ ſenſu, non privati ſolum Theologi, ſed ipſimet præcipui Eccleſiæ Antiſtites, in ſuis Paſtoralibus Inſtitutionibus luculentiſſime teſtantur. Is igitur in Libro, cui Titulus *Elevations a Dieu ſur les myſteres Tom. II. Sem. XXIII. Elev. V.* cui Titulus: *De Dæmonis in genus humanum poteſtate*, oſtendit Deum „Angelos creando, quemadmo„dum eos ſui intellectus participes fecerat, „eos quoque ſuæ compotes feciſſe poteſtatis. „Deus ſubjiciens illos ſuæ voluntati, decre„vit, ad ſervandum in mundo ordinem, ut „Naturæ corporeæ atque inferiores, iis ſpiri-

„tuum ſubjicerentur, juxta præſcriptos his ab „illo terminos. Suo proinde modo Mundus „ſenſualis Mundo ſpiritali, atque intellectuali, „ſubjectus fuit, pactumque hoc Deus cum „corporea natura fecit, ut voluntate Ange„lorum moveretur, quantum hæc Angelorum „voluntas, in hoc cum voluntate Dei con„formis, eandem ad certos effectus finesve „determinaret.

„Statuamus igitur Deum, omnis corpo„reæ naturæ motorem ſupremum, ſive mo„vere illam, ſive determinato in ſpatio con„tinere, ad Angelorum voluntatem. Spiri„tuum beatorum nonnulli *Virtutes* appellan„tur, de quibus legitur: *Benedicite Domino* „*omnes Angeli ejus, potentes virtute, facien*„*tes verbum illius, ad audiendam vocem ſer*„*monum ejus.* Benedicite Domino omnes „vos, quos *virtutes* ſuas ſive *poteſtates* ap„pellat. *Pſ. CII.* Et: *Laudate eum omnes* „*Angeli ejus, laudate eum omnes Virtutes ejus.* „Pſ. CXLVIII. De his *Virtutibus* vel *Pote*„*ſtatibus* forte ſermo eſt, dum *Iobi Cap. IX.* „dicitur: *Deus, ſub quo curvantur, qui por*„*tant Orbem.* Quidquid demum ſit, per omnia „hæc quandam poteſtatis ſpeciem Naturæ „ſpiritualis ſupra corpoream Naturam agno„ſcimus.

„Quantopere autem virtus Angelorum vir„tuti hominum belluarumque præſtet, quan„tumque ipſis dominari Dei ordinatione poſ„ſit, oſtendit Deus quando vel unius Ange-

„lus

,lus cunctos hominum atque animalium primogenitos in univerſa *Ægypto* occideret, *Exod. XI. XII.* & quando unicus Angelus tantam ſtragem una nocte in Regis *Sennacherib*, Ieruſalem obſidentis, exercitu ederet. *IV. Reg. XIX.*

,,Quæri hic poſſet an prævaricatoribus damnatisque Angelis eamdem Deus conſervet, quam fidelibus beatisque Angelis, poteſtatem? Quæſtionem decidit Apoſtolus, qui Chriſtianos ad reſiſtendum tentationibus adhortaturus, eosdem monet *non eſſe colluctandum cum carne & ſanguine, ſed adverſus Principes & Poteſtates*; quas, ratione originis, adhuc *Virtutes cæleſtes*, de Cœlo licet jam præcipitatas, appellat; ut oſtendat Angelos damnatos adhuc dum æque poteſtatem, quam nomen, quibus a natura gaudebant, poſſidere. Nec miretur hoc quisquam: quandoquidem Deus, qui cunctis, quas a natura poſſidebant, prærogativis privare illos potuiſſet, id præſtare judicavit, ut, conſervatis his, oſtenderet omnem Naturæ prærogativam his, qui contra Deum iisdem abutantur, in ſupplicium verti.

,,Servatus itaque illis intellectus eſt, æque, quam olim, penetrans, ſublimisque: eandemque ob cauſam manſit vis eadem movendorum corporum voluntatis, veluti reliquiæ horrendi ipſorum Naufragii.

,,Si interim quis regerat id haud ita videri, cum vis voluntatis pravorum Angelorum

„olim inde orta fuiſſet, quod voluntas illo„rum eſſet cum voluntate Dei plane con„formis, jam vero illi adverſa: hic obliviſci „videtur Deum iisdem adhuc uti, ut juſtitiæ „ſuæ miniſtris, velle: in eoque conformis „perpetuo eorum erit cum Divina voluntate „voluntas; quia prava ſua voluntate idem ef„ficient, quod bona ſemper voluntate efficit „Deus.

„Prævaricatoribus itaque Angelis prærogativæ naturales conſervantur in ſupplicium. „Deus ipſis omne in mala vertit. Et cum „naturalis illorum nobilitas in faſtum verta„tur, intellectus in aſtutiam, atque volun„tas in calliditatem ac zelotypiam, ſimul & ſu„perbi facti ſunt, impoſtores, invidi, & hac „ſua conditione miſerabili ad lugubre tentan„dorum hominum officium redacti. Sic ut „poſt eam, qua olim fideles fruebantur, feli„citatem, illis nihil ſuperſit, quam latens id „malitioſumque gaudium, quo flagitioſi in fa„ciundis complicibus, quo infortunati in com„parandis ſibi infortunii ſociis, exultare ſo„lent. Voluit porro Deus ut hinc diſcere„mus, quousque facultatem naturæ, & facul„tates penetrantis ingenii poteſtatisque, exi„ſtimare debeamus: facultates, inquam, quæ „dæmonibus ſuperſtites, nihil minus infelices „odioſosque eosdem reddunt.

„Poteſtas autem illorum poſt lapſum ho„minem, qui ſic in illorum mancipium reda„ctus eſt, aucta potius, quam imminuta fuit. Prin

Principio homines reddiderat Deus Angelis *nonnihil* ſubjectos: *Minuiſti eum paulo minus ab Angelis Pſ. VIII.* Diabolus autem hominis lapſu, quo vicit illum, ejusdem factus tyrannus eſt, nosque, ut *Ioan. VIII.* Servator ait, Diaboli filii, venditique huic tyranno ſervi: ſic ut nos ab ejus ſervitute non modo nos liberare non poſſimus, verum etiam ne quidem ex noſtris ſolis viribus vel tantillum conari, quo ex hac ſervitute liberemur; Ita ut I. C. Dæmonem principem hujus mundi appellaverit, *Ioan. XII. v.* 14. 16.“

Explicat deinde *Boſſuetus* potentiam Diaboli in tentatione ipſius Filii Dei, in poſitione ſanctiſſimi ejus corporis in pinnaculo Templi, inque montis faſtigium: poteſtatem deinde in tentandis hominibus, quos merito monet cautos eſſe oportere, ne ſuggeſtum ab illo peccatum in delectationem, multo minus in conſenſum abeat; „cum, inquit, ſi Diabolus poteſt, ut potuit, corpora movere, ſi jam, ad delectationem, Corporis moveat humores, in quam horrendam tunc non conjicimur tempeſtatem!“ Denique omnes Chriſtianos erigit in ſpem ſuperandi Satanam per ipſa ea arma, quæ & tentatus Servator, & tentati Apoſtoli, Virique Sancti, ſuggeſſerunt. Qui ampliorem Explicationem de Dæmonum natura, lapſu, ac poteſtate, deſiderant, legant *Boſſueti Serm. I. & II. in Dom. I. Quadrag.* pag. 81. *Vol. V. edit. novæ Oper. Paris* 1772. in 4. Atque iisdem pene verbis, quo *Boſſuetus*,

tus, explicuit totam hanc Quæſtionem *Eſtius in Libr. II. Sent. Diſtinct. VII. §. XVI.*

Paucis itaque concludam, & verius eſſe nihil dicam, quam quod vera Magia detur, eo quod omnis Sacra & Profana Hiſtoria, omnis divina & humana autoritas, tandem experimenta indubia, quavis aut exceptione, aut dubitatione majora, me exiſtentem hanc diabolicam artem docent, & demonſtrant ſic, ut jure negare eandem nequeam.

TERTIÆ PARTIS

CAP. II.

Quam prudenter & circumſpecte, audito Magiæ rumore, incedere oporteat: & an ſigna dentur quibus Magiam veram a ſuppoſita internoſcere poſſimus? Sapientiſſima Eſtii *Monita.* Spei *Declamatio de judicum furore in homines de Magia, falſo plerumque, accuſatos.*

Quemadmodum *Tomo XV. Rat. med.* per omnem Autoritatem demonſtrata hominum a dæmone obſeſſione, cavendum eſſe monui, ne quidquid eo nomine perhibetur, mox vere tale eſſe credamus, eo quod longe plures falſo, quam vere, obſeſſi haberen-

rentur ; idem a me moneri mei Lectores procul dubio hic expectabunt. Vtinam æque certa & conſpicua, utinam æque felicia forent, Magiam veram a falſa diſtinguendi ſigna, quam ea, quæ tradidi ex propria experientia veram a falſa obſeſſione diſcriminandi! Quidquid tamen in difficili obſcuroque hoc negotio aut certitudine, aut veriſimilitudine, noſſe hic poſſimus, diligenter enumerabo.

Antequam vero ad hanc Regularum recenſionem me accingam, nonnulla ex laudato jam ſæpius in hoc Opuſculo *Van Eſpen*, tanquam dicendorum fundamentum, præmittam, in Libro ante citato §. LIII.

„Indubitatum eſt ſumma prudentia & cir„cumſpectione hic procedendum eſſe, cum „certum ſit multa frequenter magicis & dia„bolicis artibus adſcribi, atque ex commer„cio diabolico perpetrari exiſtimari, quæ na„turales cauſas habent, aut certe non niſi „phantaſtica & illuſoria ſunt hominum fig„menta.

„Imo nonnunquam Dæmon ſuis præſtigiis „homines, præſertim Mulierculas, ita move„re, aut earum Phantaſiam turbare poteſt, ut „revera credant ſe, neſcio quæ, cum Dæmo„ne commercia habere; atque de his interro„gatæ etiam fateantur, & ex ordine etiam „cum quadam certitudine, ut ipſis apparet, „deponant mira ſibi obveniſſe, atque cum Dæ„mone tractaſſe, quorum tamen nihil ſubeſt:

„quam in rem videre licet, *Canon.* 12. *cauſ.* „26. *Quæſt.* 5. Videri etiam poſſunt, quæ „habent *Abulenſis in Cap.* 13. *Geneſ. Quæſt.* „354. & *Cajetanus in* 2. 2. *Quæſt.* 95. *Art.* „3. apparebitque quod non raro fallantur mu„lieres, quæ credunt, & pro indubitato aſſe„runt, ſe ope Dæmonum ad certum conven„tum Sagarum translatas fuiſſe, atque mira „cum Dæmone geſſiſſe, & locutas fuiſſe. Quin „& admodum veroſimile eſt translationes iſtas „ad Sagarum conventus eſſe meras Dæmonis „illuſiones, & muliercularum vehementer „imaginationes: neque iis fidem eſſe adhiben„dam niſi de earum veritate ex cete„ris argumentis conſtiterit.

„A pluribus jam pridem obſervatum, & „notatum fuit, quod illis in locis, ubi Sagæ „aliquo numero trahuntur ad judicia, & ve„luti tales condemnantur, ordinarie plures „aliæ Mulieres ſibi perſuadeant quod & ipſæ „ſint Sagæ; forti nimirum imaginatione ex „illis, quæ de Sagis audiunt, cerebrum ſuum „ita occupant, ut ſibi perſuadeant ſe quoque „illa aut feciſſe, aut paſſas eſſe, de quibus „priores fuerant accuſatæ. Et hinc fit, ut „per ejusmodi inquiſitionem, Sagarum, ut „creduntur, numerus mire multiplicetur; & „ex adverſo, ubi de Sagis non fit per Iudices „inquiſitio, pauciores inveniantur de hoc „crimine ſuſpectæ.“

Idem *Van Eſpen* §. *LVI.* ubi antea oſtenderat Magica quandoque ſacris, ac piis Cere-

mo-

noniis peragi, & ſic imponere hominibus, proſequitur ſic: „Præcipue autem attendere „debent Paſtores, & allaborandum erit circa „obſervantias, e quibus populus non tantum „ſperat conſervationem, aut recuperationem „rerum temporalium, aut vitæ humanæ, ſed „etiam emolumentum aliquod in Eccleſiaſti- „cos, aut eorum Eccleſias, vel Communita- „tes, ex iis redundat. Incredibile enim quam „facile ſimiles Obſervantiæ, etiam evidenter „ſuperſtitioſæ, invaleſcant, &, cum inva- „luerint, quam difficulter aboleri queant.

„Dum ſimilium obſervantiarum abolitio „tentatur, immo vel in quæſtionem ducitur, „mox clamores in populo excitantur, quaſi „ipſe Sanctorum, vel Imaginum, aut Reli- „quiarum cultus, aut probatus ab Eccleſia „ritus abolendi eſſent, nihilque niſi Zelus „avitæ Religionis retinendæ auditur, & au- „ribus popularibus inclamatur; quibus exci- „tatus populus clamat non ſecus, ac clama- „bat *Aſiæ* populus: Magna Diana Ephe- „ſiorum, excitatus a *Demetrio* & Sociis „ejus, ſpecie venerationis in Dianam, ejus- „ve Templum, ſed reipſa quia *Demetrius* „*Argentarius*, *faciens ædes argenteas Dianæ*, „*præſtabat Artificibus non modicum quæſtum*: „*quos convocans*, ait ſacer textus, *& eos, qui* „*erant ejusmodi opifices*, *dixit*: *Viri*, *ſcitis* „*quia de hoc artificio eſt nobis acquiſitio.*“

Atque hæc neceſſario præmittenda erant, utpote ab Autore prolata, qui etſi veram Magiam

giam admittat, doceatque hanc eſſe ab Eccleſia creditam & admiſſam, deeſſe tamen non potuit, quin ingenue indicaret Iudicibus, quid ſæpe ſimplicitas, imaginatio, avaritia, malitiaque, interponant ad fallendum; & quin eosdem admoneat ne fidem adhibeant clamoribus, rumoribus, & accuſationibus, *niſi de earum veritate ex certis argumentis conſtiterit.*

Profecto animus meminiſſe horret illi, qui ad vagas tales accuſationes, ex malitia ſæpe & invidia natas, mox Torturam adhiberi in Proceſſuum hiſtoria legit. Quos olim hæc, nunc ſaltem repreſſa, invaſerit rabies, ne in eandem relabantur, revocent ſibi in mentem, quam Part. II. Cap. I. deſcripſi, horrendam *Atrebatum* hiſtoriam: legant tandem attente mei toties laudati Patris *Spei* Declamationem *in Reſp. ad Argum. IX. Dub. XLIX.* „Quod „denunciatæ pleræque vere Sagæ fuerint, ait, „non ſatis ex ſecuta earum confeſſione con„vincitur. Quam enim parum tuta ſit fides „a Tortura quæſita, aliunde liquet. . . Stul„ta autem eſt, ut dixi, quæcumque delata „ream ſe non fateatur: cogetur enim tot tor„mentis, ut tandem ſuccumbat; & ſi non „ſuccumbat, comburetur viva, ut obſtinata. „Repete quæ hinc inde ſupra dicta ſunt.

„Neſciunt ſane omnes ii quid virium in tor„mentis inſit, qui vel commentari lucubra„tiones ſuas in quiete atque otio ſolent; vel „immiti animo ac feroce, quis pœnarum ſit ſen-

ſenſus, experti unquam non ſunt. Quos „ego non ex ulla malevola voluntate, ſed af„fectu optimo ac Chriſtiano, ad majus ipſo„rum bonum, & majorem conſcientiæ cau„telam, præcarer, ut vel ad dimidium qua„drantem Equulii aliquem guſtum ſumere, & „velut prius ipſi prælibare velle, in animum „inducerent, quam accederent ad odioſas has „Reorum cauſas, in Equuleo tractandas.“

Legant deinde eundem Autorem in *Rat. XVI. ad Dub. XX.* ubi inducit Amicum ſuum, Virum ornatiſſimum, ſic alloquentem Magiſtratus: „Quid, inquit, tam ſollicite Malefi„cos quærimus? Heus Iudices! oſtendam ex„templo ubi ſint. Agite, rapite Capucinos, „Ieſuitas, Religioſos omnes, & torquete; „fatebuntur. Si qui negant, repetite ter, „quater; fatebuntur. Si adhuc obſtinati ſint, „exorcizate, detondete. Vtuntur maleficio, „obdurat eos Dæmon; vos procedite: tan„dem dabunt manus. Tum ſi plures vultis, „rapite Eccleſiæ Prælatos, Canonicos, Do„ctores; fatebuntur: nam quid miſeri illi, & „delicati, qui ſubſiſtent? Quod ſi adhuc plu„res vultis, vos ipſos ego torſero, & me „vos deinde. Non diffitebor quod vos faſſi „eritis. Sic omnes Magi ſumus.

Addant denique quod in *Documento ad Dub. XXX.* idem *Speus* ſcribat. „Dicam aliquid, „quod audire cupiam, quicumque aures au„diendi habent, maxime vero Sacratiſſ. „Imperatorem, Principes, eorumque „Con-

„Conſiliarios: Fingatur enim de induſtria atro„ciſſimum aliquod *exceptum* crimen, quo no„ceri ſibi Vulgus apprehendat; atque ejus de„inde diſperſa fama, in id Inquiſitores ſeſe „accingant iisdem viis, quibus nunc in Male„ficia. Ajo ſane: Si in *Germania* paulo poſt „pauciores erunt ejus criminis, quam nunc „Magiæ; ſiſtam me ſummo Magiſtratui, & „in flammas vivus injiciar.“

Audacter ſane hic: ſed cui totum Myſterium iniquitatis patebat, cur ille molliter idem tecteque deſcriberet? Quantas non debeat Deo *Germania* laudes, quod Mariæ Thereſiæ prudentia, ſollicitudine, ac ſagacitate, uti mox Facta demonſtrabunt, huic furori immanitatique tale frœnum injectum ſit, ut in innocentium vitas ſævire haud facile poſſit!

Atque hæc de neceſſario *Eſtii* ac *Spei* monitu ſatis. Prætereo rudiorem hinc inde, ac jactabundum Poſterioris Sermonem: prætereo corruptam ejus Doctrinam moralem *de Suicidio*, ac *Mendacio*; ſiquidem *Tacito*, Chriſtianorum hoſti, plus fidei, quam Chriſtianis autoribus adhibens, palam ediſſerit & bene eos facere, qui injuſte accuſati, mox ſe reos ad primam Torturam fateantur, ne ante Rogum torqueantur pluries; & Eccleſiam Martyrum Choro eos Chriſtianos adſcripſiſſe, qui a *Nerone* de Vrbis incendio falſo accuſati, Torturarum evitandarum cauſa ſereos declaraſſent: hæc, inquam, ſimiliaque, eo quod privatæ Au-

Autoris opiniones hæ ejusdem obſervationes demonſtrationesque neutiquam infirment, omnino prætereo, redeoque ad quæſtionem, quæ hujus digreſſionis cauſa erat; ſcilicet ſiquidem ex Factis evictum eſt Magicos morbos rariore caſu dari, an certa ſigna dentur, quibus Medicus a morbis naturalibus eosdem diſcriminet?

TERTIÆ PARTIS

CAP. III.

Evictum cum ſit quamvis rarius, nonnunquam tamen, morbos magicos dari, an eosdem Medicus certis ſignis a morbis naturalibus diſcriminet? De triplici eorundem curatione diſcuſſio.

Morbi Magici vel naturalibus morbis conſimiles, vel diſſimiles ſunt. Primum de prioribus agamus. Morbi naturalibus ſimiles, quos Magia generavit, ſe eodem modo a principio habent, ut ii, quos naturali modo homines incurrunt. An Magici morbi non carent paſſim cauſis præparantibus & excitantibus, quas Medicus in morbo naturali inquirere, invenireque, & ut veras morbi cauſas declarare ſolet? Si ubique & ſemper Medicus has cauſas inveniret, ita ut nunquam morbus naturalis extaret, quin una ejus cauſæ pateſcerent,

ali-

aliquod fundamentum haberemus, deficientibus omnino hiſce cauſis, Magiam ſuſpicandi: verum cum in morbis naturalibus vel patientiſſimo, accuratiſſimoque examine, nullæ prorſus cauſæ non raro detegantur, regula ex cauſarum defectu nulla cudi poteſt.

Quoad morbi decurſum, morbi naturales in felici aut infelici cura quid habent, quod Naturæ vel temperatæ, vel fortiori, vel debiliori, vel proſtratæ, nihilque cum ſelectiſſima medendi methodo cooperanti, naturaliter tribuere paſſim ſolemus omnes.

Quamdiu omnia in pejus meliusve, pro conſuetudine curabilium, incurabiliumque morborum, peraguntur, non eſt quod quis quid magici ſuſpicetur. Imo neque tunc, quando præter aſſimilis morbi morem inſoliti quid contigerit. Vel enim a Medico ignaro rerum, vel ab Empirico, vel a Vetula medicatrice, medicina porrecta fuit, quæ vel maximam ſpem vitæ convertat in triſte letum. Vel communi morbo ſolitum in modum progreſſo, latitans alicubi in corpore cauſa aut epileptica, aut apoplectica, aut podagrica, aut venerea, per morbum excitata, &c. ſymptomata, in hoc morbo naturali tam varia, impetuoſa, & extraordinaria excitat, ut credulus eadem miratus, mox cauſas ſupranaturales inepte ſuſpicetur. Vomicæ Pulmonis, eæque aliquando ingentes, Medicos ægrotosque latentes, ut exempla docuerunt, homini forte inſunt: communis eum prehendit, mitis, facilis, neminem occi-

ccidens febris: pus in vomica calore febrili orrumpitur, liqueſcit, putrefactum intra hunores reſorbetur, generat ſymptomata ejusnodi in hoc morbo nunquam viſa, numeroſa, orrenda, letifera. Invenire homines eſt Naturæ adeo novercalis, ut cæterorum more unquam ægrotent, & attonitos reddant ignaos hujus Medicos. Dantur morbi vere naurales, ſed tam portentoſi, ut & in omniius, quos invadunt, incomprehenſibiles ſint, t ſi viginti homines una prehendant, ſingures in ſingulis producant effectus. *Catalepſis*, t *Epilepſia*, teſtes ſunto! Infantum, pueroumque morbi; aliquando cum veris nos laentibus cauſis adeo mirifici ſunt, ut certi quid n illis, ſi cauti agamus, non audeamus deterninare; præcipue, quando cauſas, in vita laentes, in Cadaveribus rimati, nullam aliuando, cui morbus adſcribatur, inveniamus. Non ad Magiam, ſed ad miranda corpora tunc onfugimus, ad Nervos, dico; quorum fabriam aliquatenus, quorum uſum a poſteriore, uorum agendi patiendique modum, craſſa uadam conjectura in noſtris Muſæis egregie, n contemplandis morbis ipſis imperfectiſſime ſſequimur. Quin & in multis Adultorum egritudinibus, plane inexplicabilibus, idem obis aſylum patet. Sic ut nihil unquam magici hic ſuſpicemur.

Quid plura? Ipſa non raro imperſcrutabilis eſt natura rerum, ut in medicis, ita & in reliquis rebus creatis; ut vel ideo ad cauſas ſu-

pranaturales confugere curtæ ſuæ ſuppellectilis gnaris non liceat. Dehortanturque nos ab hac temeritate experimenta rerum, quæ olim habebantur longe ſuperantes naturam, jam autem demonſtrantur & in gremio naturæ ſitæ eſſe, & ejus ſolius potentia perfectæ.

Nulla ergo ratio in omnibus enarratis caſibus extat ad Magiam refugiendi.

Addamus ad hæc omnia hominum vafritiem malitiamque, quam, qui decipi nolit, nunquam ex mente deponat. Quotiesne contingit, pudet me referre, ut unica, eaque contemptibilis, puella, Parentes, Magiſtratus, Medicos, longa dierum, menſium, annorumve ſerie, turpiſſime decipiat, antequam infandum detegatur facinus! Hæc in *Parte II.* enarrata ſunt. Studeamus ergo aſtutiores in fuco detegendo verſatioresque fieri, quam illi vafri homines in eodem celando ſunt. Dolus ſæpe pateſcit cunctando.

Cautos præterea nos eſſe oportet, dum, etſi non ægri ipſi, alii vero, ægros incantatos eſſe, & eo quidem incantatore, eave incantatrice, publice, turmatimque clamitant. Pronum vulgus eſt ſi v. 9. puer quis ægrotare ceperit, ex quo difformis, horrida, ac edentula Mulier, aut in ædibus, aut iisdem vicina fuerit, ut eandem Sagam habeant, deferantque ad Iudicem: morbo autem aut pejorante, aut inſuetius decurrente, ut in carcerem Vetula trudatur, tormentorum ferocitate ſe fateatur incantatricem eſſe, & immeri-

ıeritum rogum conſcendat. Contigit, ut fe-
nina, cujus infans ægrotabat, feminam vici-
am, quacum habebat ſimultates, ut Sagam,
uæ infantem ſuum incantaſſet, ad Iudicem
eferret; hæc vero in carcerem conjecta, tor-
urisque victa, ſe Magiæ ream fateretur, &
Aortis damnaretur ſupplicio. Et hanc femi-
am, & duas alias rogo deſtinatas, anno 1758.
ıenſe Octobri, *Auguſtiſſima Imperatrix &
Regina noſtra, vera innocentium Protectrix,
& univerſæ Patriæ Mater*, juſſerat, execu-
ione ſuſpenſa, ex Regno *Croatiæ Viennam*,
dque in meum Noſocomium, transferri: Le-
to proceſſu, & infortunatis hiſce barbariæne
icam an ignorantiæ Victimis, interprete
Croato, rigoroſe examinatis, *Ill. Baro Van
Swieten*, egoque, a morte immerita omnes li-
eravimus, ad noſtram relationem ſententiam
Aortis reſcindente Auguſta*).

M 2 Nihilo-

*) Dudum erat, quod partim in ipſas Ceremonias Magicas, partim in falſos Magiæ rumores, partim etiam in præmaturam Magorum ac Sagarum ſententiam capitalem, ſapientiſſima Decreta dederat Auguſta. Primum dedit anno 1753. contra nefandas *Chriſtophori & Coronæ* preces, ad quas orandas, ut Decretum habet, male feriati homines bonorum Civium crumenas exhauriunt, quibus perſuadere conantur ejusmodi precibus, exorciſmis, expulſionibusque Spirituum, abſconditos Theſauros effodi: quæ omnia S. M. declarat divinis, politicisque legibus, mortis punita ſupplicio *aliquando* fuiſſe.

Alte-

Nihilominus morbi dantur, qui nullam Magiæ poſt ſe relinquunt dubitationem. Si in quopiam morbo, eoque extraordinario potiſſimum, in Lecto, in Pulvinaribus, in Crinibus, plumisve, Lectorum, in Palea, in Conclavi ægri, ejusdemve ad lacunar, oſtia, liminave, inveniantur Characteres, imagines, oſſa, crines, Semina radicesve plantarum, & quidquid ejusmodi Quisquiliarum plus eſt; Si deinde his ablatis, aliudve in Cubiculum, aut ædes, translato ægro, redeat repentina ſalus; ut *prima Parte Cap. III.* exempla monſtrarunt; haud eſt quod de Magia dubitemus. Vti neque dubitabimus, ſi vel æger, vel ejus familiares, eo impietatis devenerint, ut quemadmo-

Alterum anno 1755. contra *Magiam poſthumam*, ac ſi Cadavera in Cœmiteriis pravo Spiritu agitarentur, quæ ob id Eccleſiaſticorum mandato igne cremabantur. Porro juſſit Auguſta ſi in poſterum ejusmodi rumor denuo ſpargeretur, negotium Iudici Politico tradendum eſſe, ut experto Phyſico ille adjutus, illud accurate examinaret.

Tertium anno 1756. contra ſententiam Mortis in *Ioannem Po in Capite ſuperſtitionis & reſpective Magiæ* latam, & illatas ejusmodi hominibus Torturas. Iuſſit Imperatrix Auguſtiſſima a peculiari Iudice loci Proceſſum ad Iuſtitiam ſuperiorem, ab hac autem ad ſupremum Iuſtitiæ Tribunal impoſterum mitti, ut ipſa deinde poſſet in dato caſu ſuam promere voluntatem. Edicta hæc tria reperire eſt in laudato *de Magicis cultibus tractatu* Viri conſultiſſimi *De Cauz* ad finem operis.

odum in exemplis habuimus, Magum in pem vocent, quo agente, morbus citra alia uxilia mox fatiſcat. Vel etiam ſi inſecta, & nimalia, quæ de corpore humano prodire on ſoleant; ſi Lapides omnis generis, ſi me-alla, acuta vitri ramenta, cultri, contorti rines, piceæ maſſæ, oſſa majora ea & mole, figura vario e corporis loco ejiciantur, abs-ue ſumma partium, per quas tranſeunt, di-aceratione, & deſtructione, hoc ſupra natu-am, magicumque eſſe, ſponte fatebimur: modo prius, experimentis edocti, probe con-ſideraverimus quantum, & quousque, partes variæ humani Corporis ſeſe ampliari citra vel ullam, vel notabilem dilacerationem, ſinant; exploratumque diligenter fuerit num fraudi ulli, artificioque, nullus ſubſit locus.

Quæri poteſt an Morbi Magici ſoleant perpetuo modo extraordinario infligi, ſic, ut nunquam pares iis ſint, quos gignere cauſæ naturales conſueverunt? Hoc omnino negat *Daniel Sennertus Libr. VI. Part. IX. Cap. V.* Nec, cur quis affirmet, ratio adparet; cum ille callidus, & tam vaſti ingenii ſpiritus, corporis naturæ proprietatumque gnarus, probe intelligat quis naſci morbus hiſce, quis aliis cauſis naturalibus poſitis, debeat. Maxime ſi, ut ſupra, cum *Illmo Boſſueto* ſtatuamus Diabolum, qui corpus integrum movere poteſt, etiam ejusdem humores vario modo in motum agitare poſſe. Sed neque hoc in

Curatione aliquam difficultatem importat, vt mox videmus.

Magico itaque morbo cognito, quid Medico, ſi ſponte non ceſſet, agendum? Quænam ejus curatio? Curatio prima *divina* eſt, altera *naturalis:* quod autem *Magica*, ut tertia, hic a nonnullis adjungatur, doleo, horreoque, & utrum illam inſalutatam prætercam, an refutem, dubius hæreo. Præcipuus ejus Autor impius *Paracelſus* eſt, Magicus ipſe, ut concludere debemus ex *Tom. II.* Oper. ejus in *Libro de Philoſophia Sagaci majoris & minoris mundi, a p.* 522. *ad* 644. & in *Aſtronomia magna a pag.* 647. *ad* 718. Sequor hic Editionem meam, ſcil. *Genevenſem anni* 1658. *in Tom. III. in Fol.* Infidus & periculoſus Scriptor, qui impietates ſuas religioſa larva texit: Vir, qui non aliud elogium meretur, quam quo ejus veluti funebrem orationem terminavit ſummus *Boerhaave in Parte I. Chem.* ubi narraverat *Paracelſum* ſuis dictaſſe Auditoribus, ſi Deus juvare nollet, ſe conſulere Diabolum velle; quin opem ſuam ægro recuſaſſe, quod ad cæleſtem Medicum in Sacra Synaxi confugiſſet: „cæterum *Paracelſus*, inquit, dein linguam latinam oblitus, vagus „ſemper, nusquam conſtans, aſſidue temulentus, nec veſtes mutans, ne lecto quidem „utens, *Salisburgi* tandem in diverſorio publico, poſt morbum aliquot dierum, viribus deficiens, mente bona, moritur, anno „1541. ætatis 47. quum ſolo *Elixere proprietatis* annos ſibi *Methuſalemi* promiſiſſet."

Patien-

Patientiam habuit egregius *Sennertus* ejus efutandi impietatem in cura magica præſcri-enda; cui lubet, is hunc adeat, mihi autem ondonet quod, cum *Sennertus* ſufficienter oc præſtitit, animas timoratas nefandorum ecenſione non offendam. Satis abundeque efutatus eſt cumulo argumentorum, quæ S. . Biblia, Doctrina Eccleſiæ, ac S. S. Patrum, Joctorum, Interpretumque ſententiæ, nobis uppeditarunt.

Curatio naturalis permiſſa, imo debita eſt, qua Medicus ſymptomata, per Magiam exci-tata, iis remediis, quæ iisdem naturali modo exortis, proficua eſſe deprehenduntur, mi-nuere ac tollere ſatagat. Hic neminem, quos conſului, Autorum contradicentem inveni: neque in Verbo Dei, Eccleſiæ Doctrina, Pa-trumque ſententia, quod obſtaret, reperi. Tuto ergo Medicus naturalem ſuam metho-dum præternaturali morbo accommodet.

Verum cum Medicorum ſit in Morborum cauſas agere, easque, ſi poſſint, tollere, quæritur num ipſis familiæque, liceat inqui-rere ſigna, characteresque Magorum, *eosdem autem inventos, tanquam veras morbi cauſas, tollere ac delere?*

Primo intuitu nihil difficultatis aut habere, aut habere poſſe hanc quæſtionem diceremus; ſiquidem id ad officium Medici omnino perti-nere videtur, ut hic idem faciat, quod in mor-bis aliis eum facere jubent Artis præcepta ſuæ. Atque aliquos non ignobiles Theologiæ Pro-

feſſores hoc non modo approbare, ſed jubere, apud *Eſtium* video: *Cajetanum*, *Henricum a Gandavo*, *Scotum*, *Navarrum*.

At vero haud ita viſum omnibus eſt. Deterruerunt multos ab hac opinione Viri Sancti *Hilarion* Abbas, & Eccleſiæ pater *Hieronymus*. *Hic* enim in Vitæ *illius* hiſtoria narrat adductam ad illum fuiſſe, quam Dæmon obſedebat, puellam; Dæmonemque aperte declaraſſe, quod non niſi vi Maleficiorum coactus hanc puellam obſediſſet, quodque recedere ab eadem non poſſet, ni prius, quæ locata ſub ædium limine ſigna erant, tollerentur: porro vetuiſſe *Hillarionem* ne in illa quis inquireret, ſolis autem fuſis ad Deum precibus dæmonem expuliſſe: „ne, inquit, *B.* „*Hieronymus*, aut ſolitis incantationibus re„ceſſiſſe Dæmon videretur, aut ipſi ſermoni „ejus accommodaſſe fidem.“ Vnde Eſtius: „igitur tam *Hilarionis*, quam *Hieronymi* ſen„tentia, perquirere & tollere ſignum, ut ceſ„ſet nocumentum, ad incantationem pertinet. „Et certe non ad miraculum divinum *recte* „confugiſſet *Hilarion*, ſed remedium facile ac „promptum de ſignis amovendis, ſi licitum „erat, præſcribere debuiſſet, ne Deum ten„tare videretur; præſertim cum ſigna jam „ſponte indicata eſſent. Nam, ut ait *Augu„ſtinus*, *Libro XXII. contra Fauſt. Cap.* „*XXXVI.* pertinet ad ſanam doctrinam non „tentare Deum, quando habet homo, quod „faciat. Poſtremo apud *Gratianum* 33.

Quæſt.

„*Quæſt. I. Cap. Si per ſortiarias*,ubi enume„rantur legitima remedia maleficii, nulla fit „mentio requirendi ac deſtruendi ſigni: nec „quisquam alius veterum Eccleſiæ Patrum in„venitur, qui de remedio hoc, tanquam licito, „loquatur.“

At vero ſunt, qui putent Sanctos Viros in hujuscemodi caſibus modo plane extraordinario agentes, non dare ſemper regulam agendi: non omnia eorum facta nobis,ut imitanda, proponi: vel neceſſariæ ſcientiæ defectu, vel Zelo imprudenti, aliquando non nulla dixiſſe, feciſſeque, quæ imitati peccaremus: adeoque videri ſanctum Anachoretam contra regulam,mox allatam *Auguſtini*,omnino peccaſſe.

Licet hanc ſententiam, ſi cum modeſtia & reverentia proponatur, rejicere non poſſimus, ne tamen eam Beato *Hilarioni* accommodemus, nos impedit miraculum expulſionis diaboli, quod Deus, Sancto orante, fecit. An non approbavit ſic modum agendi *Hilarionis*? An alias ejus preces exaudiviſſet?

Hinc *Eſtius*, & ex *Eſtio Sennertus*, ut quæſtionem rite caperemus: „Nulla quæſtio eſt, „inquit, quin in contemtum, ac deteſtatio„nem Magicæ ſuperſtitionis, ipſiusque dia„boli, liceat maleficii ſigna tollere, deſtruere, „atque abolere. . . Sed in quæſtionem ver„titur an ejusmodi ſigna deſtruere, vel amo„vere liceat hac ſpe, & intentione, ut dæmon „nocere deſinat, atque omne nocumentum „ceſſet.“

Si nunc attente perpendamus *Eſtii* argumenta affirmantia & negantia, quæ pro ſuo candore utrinque profert: Si deinde *Sennertum*, Virum certe ex doctiſſimis Medicis, qui unquam ſcripſerunt, unde haud immerito *Vratislavienſium*, quin univerſæ *Germaniæ Galenus* audiebat, diligenter evolvamus, in *Prax. Lib. VI. Part. IX. Cap. VII. & VIII.* fere convincimur de periculo probabili, ne in hiſce ſignis auferendis major minorve Communicatio cum Magia ac Dæmone inſit; quidquid argumenta ſecus opinantium quantumcumque plauſibilia, in contrariam ſtatuere annitantur. Ita ut exemplum B. *Hilarionis*, de eoque S. *Hieronymi* ſententia, tutiorem proponere partem multis viſa ſint, tranſierintque apud eosdem in normam agendi.

Ergone judicabimus rem deciſam eſſe? Si liceat, imo oporteat, juxta Medicinæ leges tollere morborum magicorum effectus, cur minus licebit oportebitque tollere cauſas? Ajunt vix videri quempiam poſſe eas cauſas, ſigna nimirum, tollere, quin ſeſe intermiſceat pacto, quod cum Diabolo Maleficus iniit: „quod pactum, ait *Eſtius*, eſt hujusmodi, ut „ſigno poſito, nocere Diabolus incipiat; ma„nente, nocere pergat; ablato, deſinat: ergo „ſocietate quadam Diabolo conjungitur, in „pactis & Sacramentis ab eo inſtitutis.“ Ita & *Sennertus.*

Verum enim vero, inflictus a Mago morbus ſui cum Diabolo pacti præcipua pars eſt: citra

itra hunc morbum, pactum nihil eſt; eſt nicus pacti ſcopus. Hanc pacti præcipuam artem, intentionemque, ſi auferre mihi liceat, videtur omnino mihi licere, idque a fortiore, primam tollere pacti partem, ſigna ſcilicet & characteres, quorum vi cetera ſequuntur, & quibus ablatis morbus aut protinus, ut felicius ſaltem curabitur.

Equidem ſuadent nobis, idque ſapienter prudenterque, ad Deum ut potius confugiamus, qui ſe ſolum *irrita facere divinorum ſigna* poſſe & velle per *Iſaiam* dixit, quam ut ſigna ea ſpe tollendo, ut nocere Diabolus ceſſet, nos in periculum communicationis, & veluti erga eum ſubmiſſionis, atque venerationis, ut nocere ceſſet, conjiciamus. Verum enim vero, ſancti Reges Iudæ *Ezechias* & *Ioſias*, Idololatriæ, operis Diaboli, fundamenta eruturi, *prior* excelſa, lucos, ipſum æneum ſerpentem, qui jam idololatrico cultu coli videbatur, *IV. Reg. Cap. XVIII. poſterior* omnes *Babali* ſtatuas, & nemora, quibus Dæmon, veluti ſignis pacti ſui cum Sacerdotibus, falſisque Prophetis, utebatur, *IV. Reg. Cap. XXIII.* deſtruxerunt combuſſeruntque. Si religioſus Paterfamilias, qui in recens emta cum uuiverſa ſuppellectili domo, mox a ſe, ſuaque numeroſa familia inhabitanda, ſtatuas & picturas, impudicitate infames, reperit, haſce omnes, tanquam ſigna, & inſtrumenta, & characteres, quibus Diabolus innocentes alioqui intuentium animas occidit, exiſtimans, aufert, deſtruitque; juxta ſententiam

tiam *Eſtii*, & *Sennerti*, peccavit hic Paterfamilias religioſiſſimus, peccarunt magis Sancti duo Reges, quod non præmonito populo, ne hiſce ſignis ſeduci ſe ſineret, ſe totos in preces effuderint, uti, Is, qui *ſigna Dæmonis irrita facit*, ſua gratia efficeret, ne unquam intuentium quis in idololatriam, impudicitiamve, præcipitaretur. Tantum autem abeſt ab hac illorum opinione, ut potius hi *Judæ* Reges ipſo Spiritus Sancti elogio celebrati fuerint; & ut nemo ſit, quin ejusmodi Religionis virtutisque amantem Patrem ſummis laudibus efferat, ceterisque proponat exemplo.

Itaque ſi ego tollo ſigna Magorum, æque parum de venerando Diabolo, cum eoque communicando, cogito, quam aut Reges illi, aut hic Paterfamilias; idemque quod illi hiſce deſtruendis in ſalutem Animarum fecerunt, ego in ſalutem corporum facio, Deum per omnia veneratus, nihilque de Diabolo ſollicitus.

Ad hoc argumentum reſpondeo, eſſe magnam in harum Hiſtoriarum cum Magia comparatione differentiam, ob idque eandem minus ſtringere, ac probare. Idola, Serpens æneus, Lucus idololatrici, Statuæ Picturæque impudicæ, quibuscunque ſæculis perſtitiſſent, perpetua fuiſſent Angeli prævaricatoris ad mortalium perniciem inſtrumenta. Faba vero, Oſſiculum, Crinis, mirifica Litterarum diſpoſitio, transpoſitioque, & quidquid ejusmodi nugarum plus eſt, nihil ex ſe, quo noceant, poſſident. Et, ſi etiam concederetur quod vim

vim nonnullam vi facti cum Dæmone pacti nacta eſſent, hanc pacto finito amitterent, forentque, quæ olim, indeterminatæ res, innocuæ, peccandique nemini cauſæ. Iniqua ergo, quæ horum cum illis ſit, comparatio eſt.

At vero dixi mox: *Si etiam concederetur, quod vim nonnullam vi facti cum Dæmone pacti nacta eſſent*: velim hoc unice a me dictum eſſe credi, ut ad momentum urgerem argumentum. Quippe vi tali omnino privata hæc corpora eſſe, & eadem ne per Diabolum quidem donari, minime dubius aſſero. Laudatos enim toties Viros, *Eſtium*, *Sennertum*, ceterosque de hac re Scriptores, ſi conſulamus, unam omnium ſententiam deprehendimus eſſe; Primo: Characteres & ſigna hæc ex ſeſe facere nihil: Dæmonem unice uti, ut ſeducat Maleficos, magis irretiat, arctius ſibi devinciat, perpetuoque ſuſpenſos, atque a ſe dependentes, reddat. Secundo. Spiritum hunc fraudulentum malitiam ſuam, amotis etiam hiſce ſignis, Mago mirante & obſtupente, perfeciſſe. Tertio. Eundem ſæpe Maleficos ſuos fallere ſic, ut ſignis ex pacto poſitis, hi efficiant nihil; & ut quemadmodum Part. II. Cap. III. licuit, ex viginti pactis vix duo triave expleat. Id quod vel Deo Diabolum in opere nonnunquam impediente, vel Diabolo Magos ob diffidentiam puniente, contingere arbitrantur.

Quæ cum ita ſe habeant, ſi *hinc* periculum intueor, quod incurro Deum graviſſime

viſſime offendendi, Proximumque *ſcandalizandi*, ubi ſpe melioris Morborum curæ ſigna magica abſtulero; *illinc* autem de eorundem ſignorum vanitate convictus ſum; tuto concludo me & ſignis ſuo loco relictis nihil perdere, & nullum cum peccati erga Deum, tum offenſionis erga proximum, incurrere periculum.

Ex omnibus hiſce ſponte conſequitur, ut, ſi aliquando plebs ignara magici quid ſuſpicari in morbo videretur, Medicus omni induſtria & attentione cavere debeat, ne ſuſpicio in aſſertionem, & in aſſertionis abire conſequentias poſſit. Sin vero tale quid vel ipſe ſuſpicaretur, cautus ſit ne vel verbis, vel geſtis, id indicet plebi. Cum enim hoc in caſu non niſi cura *naturalis*, & cura *divina* ſuperſint, ſigna autem tollere inutile, imo nefas, ratio nulla eſt populum ſuſpicionis indicatione inquietandi. Eo enim certius nihil, quam quod Medicorum vel negligentia in populi ſuſpicione refutanda, vel imprudentia in ſua ſuſpicione ipſi pandenda, in furias agere integrum pagum, oppidumque, poſſit.

De Tertia curatione curandorum magicorum, ſi qui forte darentur, morborum, divina ſcilicet, potius nihil, quam non ſat digna, dicam. Nihil opportunius, nihil decentius, nihil obligatius eſt; cum *Deus in omnibus omnia ſit;* cum ſolus ille *opera diaboli omni ex parte deſtruat;* cum ille quoque,

ut

at mente corporeque valeamus, ſolus ſuffi-ciat. Vnde Oratio aſſidua cum fide in ejus potentiam, cum ſpe in ejusdem per Ieſu Chriſti merita miſericordiam, tam in hac, quam in omnibus vitæ noſtræ calamitatibus, atque negotiis, ut unica noſtra occupatio eſſet, quandiu degimus *in hac Lacrymarum valle*, voluit, præcepit, exegitque a nobis. *Immola Deo ſacrificium laudis, & redde Altiſſimo vota tua: & invoca me in die tribulationis; eruam te, & honorificabis me. Pſ. XLIX. v.* 14. 15.